

MİMAR SİNAN

Türkiye Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locasının

Araştırma ve Yayın Organıdır

ISSN 1301-2762

- 4. Büyük Mahfil Umumi Hey'et Toplantısı No: 6**
24.02.1952 ..... Derleyen: **Suha UMUR**
- 23. Royal Society ve Aydınlanmayı**
Tetiklemesi ..... **Celil LAYİKTEZ**
- 37. Yakub'un Merdiveni** ..... **Tamer AYAN**
- 59. 20 Yıllık Perspektif Üzerine Düşünceler** ..... **Semih TEZCAN**
- 67. Spekülatif Hürmasonluğun Babası :**
John Theophilus Desaguliers K. .... **Cent KARACAOĞLU**
- 79. Almanya Birleşik Büyük Locasına Bağlı Olarak**
Çalışan "Quatuor Coronati" Araştırma Locasının
Çalışma Prensipleri ve Tüzüğü ..... **Hasan AKDENİZ**
- 91. Localardan Haberler** ..... **Mimar SİNAN**
- 112. Aramızdan Ayrılanlar** ..... **Mimar SİNAN**

YIL : 2005

NO : 136

MİMAR SİNAN

***Gevşemeyin, endişe etmeyin.
İnancınız sağlamsa, mutlaka başaracaksınız.***

Şâni Yüce Kur'an (III:139)

Kapak Kompozisyonu : ŐİNASI BARUTÇU
YENİLİK BASIMEVİ
Tel. 243 55 72 - 245 32 48 ☆ İSTANBUL - 2006

MİMAR SİNAN

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locasının
araştırma ve yayın organıdır.

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası adına

İmtiyaz sahibi : KAYA PAŞAKAY

Yazı İşlerini fiilen idare eden : TAMER AYAN

DERGİDE ÇIKAN YAZILARIN SORUMLULUĞU YAZARLARINA AİTTİR.

ÜÇ AYDA BİR ÇIKARILIR, ÜYELERE MAHSUSTUR.

ISSN 1301-2762

SAYI : 136 Nuruziya Sokağı 25, 80050 – Beyoğlu Tel : 0 212 251 26 50 EYLÜL 2005

4. **Büyük Mahfil Umumi Hey'et Toplantısı No: 6**
24.02.1952 ..... *Derleyen: Suha UMUR*
23. **Royal Society ve Aydınlanmayı**
Tetiklemesi ..... **Celil LAYİKTEZ**
37. **Yakub'un Merdiveni** ..... **Tamer AYAN**
59. **20 Yıllık Perspektif Üzerine Düşünceler** ..... **Semih TEZCAN**
67. *Spekülatif Hürmasonluğun Babası :*
John Theophilus Desaguliers K. ..... **Cent KARACAOĞLU**
79. **Almanya Birleşik Büyük Locasına Bağlı Olarak**
Çalışan "Quatuor Coronati" Araştırma Locasının
Çalışma Prensipleri ve Tüzüğü ..... **Hasan AKDENİZ**
91. **Localardan Haberler** ..... **Mimar SİNAN**
112. **Aramızdan Ayrılanlar** ..... **Mimar SİNAN**

TARİH

BÜYÜK MAHFİL UMUMİ HEY'ET TOPLANTISI NO:6 24.02.1952^(*)

Derleyen: **Suha UMUR**

GRAND OFFICERS MEETING NO: 6, FEBRUARY 24, 1952

INVITATION AND AGENDA :

- 1 — Opening of the Session
- 2 — Acceptance of the Visitors
- 3 — Reading Minutes of the Previous Meeting
- 4 — Oath taking of new delegates
- 5 — Election and oath taking of Grand Senior Deacon
- 6 — Election and oath taking of Asst. Grand Secretary
- 7 — Reading and acceptance of Grand Officers' Report
- 8 — Benefits

The minutes of the Grand Officers Meeting held on February 24, 1952 are published due to their historical importance . They should be kept as an important document for the guideline of the history of Turkish Freemasonry.

*(*) 24.02.1952 tarihindeki altıncı Umumi Hey'et Toplantısı Tersimatını tarihi önemi ve belge niteliği dolayısıyla **aynen** yayınlıyoruz. 1982 yılında o dönemin Bü. Sek.'i Pek Muh. Suha UMUR K.'in derlediği şekliyle eldeki mevcut tek nüshadan faydalanılmıştır. Tersimat'ın orijinali şu ana kadar Bü. L. Arşivinde bulunamamıştır.*

MİMAR SİNAN

DAVETİYE VE GÜNDEM :

Bü.: Mah.: 'imiz 24 Şubat 1952 Pazar günü saat 10.30da toplanacak ve âtideki gündemi müzakere edecektir.

- 1 — Celsenin açılması
- 2 — Ziyaretçilerin kabulü
- 3 — Geçen tersimatın okunması
- 4 — Yeni delegelerin tahlifi
- 5 — Büyük Muhakkik intihabı ve tahlifi
- 6 — Büyük Kâtip muavini intihabı ve tahlifi
- 7 — Daimî Heyet raporunun okunması müzakere ve tasvibi
- 8 — Menafii Umumiye hakkında konuşma

Lütfen teşrifinizi K.: sevgi ve saygılarımla rica ederim aziz Üs.:

Muayyen Sel.:

Bü.: Kâ.:

T â r ı k Z i y a l

***

TERSİMAT :

Bü.: Mah.: 'in 24.2.1952 tarihli 6. cı toplantısı Tersimatı :

Yüksek Şû.: 'ya bağh Bü.: Mah.: , 24. Şubat. 1952 Pazar günü Beyoğlu vâdisinde kâin malûm noktai hendesiyede Bü.: Üs.: Mustafa Hakkı Nalçacı B.: 'in riyasetinde toplandı.

Bü.: 1. ci Nâ.: Celâl Öget, Bü.: 2. ci Nâ.: vekâleten Dr. İsmail Kenan Sunal, Bü.: Hat.: Dr. Şükrü Hâzım Tiner, Bü.: Kâ.: Tarık Ziyal, Bü.: Muhak.: vekâleten Arif Rüştü Görgün, Bü.: Em.: Hz.: vekâleten Necip Hancı, Bü.: Em.: Hs.: Armand Mosse, Bü.: Teş.: vekâleten Ruhi Vamık Girgin, Bü.: Muha.: Dah.: Hamza Rüstem BB.: mevkilerini işgal ettiler.

Â.: Bü.: Hâk.: Kaymakamı Pek Mün.: ve Pek Muk.: Ferit Zühtü Örcü Üs.: ile Umumî Bü.: Müf.: Kemâl Sarıay Üs.: şarkı tezyin ettiler.

İcra kılınan yoklamada; haklarında yazılı ve sözlü olarak arzı mazeret edilmiş olan Yusuf Ziya Erdem, Cevdet Caculi, Jak Esseyan, Hakkı

Türegün, Dr. M. Abravanel, Ali Galip Taş, Dr. Fahri Arel, Dr. Fethi Erden, Mustafa Zühtü İnhan, Safa Feyzi İksel ve Suat Gürel BB.: 'den maada 28 Üs.: 'in mevcut oldukları ve bu suretle ekseriyet hasil olduğu anlaşıl原因arak, hazırı bilmeclis züvvar BB.: 'in de iştirakiyle, celse usulü, dairesinde açılarak çalışmalara başlandı :

1.— Bir evvelki toplantıya ait tersimat okundu, söz verildi; İsmail Memduh Altar B.: söz alarak; bu tersimatın gerek zabıt gerek tahrir bakımından pek mükemmel olduğunu, Bü.: Kâ.: B.: 'e alenen teşekkürü bir vazife bildiğini ve bu sözlerin zapta geçmesini bildirdi. Bâdehu sütunlarda sükût cari olduğundan tersimat reye konularak aynen ve ittifakla kabul olundu.

2.— Bü.: Mah.: Delegeleri meyanında vukua gelmiş olan münhallere yeniden seçilmiş olan Delegelerle şimdiye kadar yemin icra edememiş murahhasların tahlifi için Sadık Bigat, Galip Hamdi Tekyeli, Affan Balzar ve Suat Arpad BB.: yemin kürsüsüne davet olunarak tahlifleri yapıldı ve imzaları kayt olundu.

3.— Rahatsızlığı dolayısıyla devam edegelen istirahat mecburiyetleri gibi muhik sebeplerle Bü.: Muhakkiklikten istifasını vermiş olan Nazmi Dühani B.: 'in istifasının kabulü hakkında Bü.: Üs.: söz verdi; ve keyfiyet reye konularak, mazeretine binaen, ittifakla kabul olundu. Bâdehu, yeniden Bü.: Muhak.: 'liğe intihap için namzet gösterilmesi hakkında sütunlara söz verildi. Usulü dairesinde re'yi hâfiye müracaat edilerek İsmail Kenan Sunal B.: 'in ittifakla seçildiği tesbit ve ilân edilerek kendisine de tebliğ olundu. Müteakiben bu intihap dolayısıyla inhilâl etmiş olan Bü.: Muhak.: Mua.: 'liğine de namzet gösterilerek işarî re'yile, keza ittifakla Galip Hamdi Tekyeli B.: seçildi.

4.— Ruzname mucibince Ferit Ramiz Öker B.: 'in Müsavat Mah.: Muh.: 'ine Üs.: Muh.: seçilmesi dolayısıyla inhilâl etmiş olan Bü.: Kâ.: Mua.: 'liğine seçim yapılması hakkında Bü.: Kâ.: B.: söz alarak, bu maddenin şimdilik tehirini teklif eylediğinden, teklifi kabul olunarak seçimin ahar bir celseye tehiri muvafık görüldü.

5.— Daimî Hey'et raporunun okunması Bü.: Kâ.: B.: 'den rica olunarak okundu ve müzakeresi için sütunlara söz verildi:

a.) Edouard Lebet B.: söz alarak; İspanya'da masonluğun elyevm tamamen lağvedilmiş olduğunu hatırlatarak, raporda muhaberata geçilmiş olduğu bildirilen İspanya Bü.: Locasının halen Meksika'da

icrai fa'aliyet etmekte olan Bü.: Loca olup olmadığının tasrihini rica etti ve müsbet cevap verildi.

b.) Sadık Bigat B.: söz alarak; raporda, Türk masonluğunun on üç sene uykuda kalmış olduğundan bahis edildiğini, halbuki bu devrede dahi Yü.: Şû.: ile bazı mahafil, sureti gayri resmîyede, çalışmaya devam etmiş olduklarını hatırlatarak, zabıt ve raporlar tarihî birer vesika mahiyetinde oldukları için "yeniden çalışmaya başlandığı" yerine "yeni-den çalışmaya resmen başlandığı" denilmesinin muvafık olacağı işa-ret ve bu beyanı muvafakatle kayıt olundu.

c.) İsmail Memduh Altar Üs.: söz alarak; raporun, Bü.: Mah.: mesai ve hedeflerinin mücmel bir şekilde ifadesi bakımından şayanı kayıt derecede mükemmel olduğunu beyan ve memleketimizde mahfillerin teaddüdü meselesinde Da.: Hey.: 'in görüşünü belirten 3. cü maddeye temas ile üzerinde durulan prensip meselesinin ehemmiyetini belirtti. Yeni mahafil tesisinde teenni ile hareket edilmesi reyinde bulunduğunu ve daha ileri giderek fazla taaddüdün camiamıza zarar dahi verebileceğini kaydetti.

d.) Reşat Mimaroğlu Üs.: söz alarak; Bü.: Mah.: 'in kuruluşunun birinci yılını ve ilk imkânlar dairesinde başarı ile tamamlayan işleri tebrik ettikten sonra, Da.: Hey.: 'in de işaret ettiği gibi, remzî meslekimizin olgunluğunu temin edecek vasıtalarından ilki olan sembolizm'e ehemmiyet verilmesini tabarüz ettirdi. Bâdehu, mahfillerin taaddüdü bahsine temas ederek; yeni tesislerin, raporda belirtildiği gibi, hakikî ihtiyaçla ölçülmesi lüzumuna işaret ve Mas.: 'luk tarihinin, adedi çok olan mahfillerden ziyade makul sayı ve vasıfta mahfillerden faide geldiğini isbat etmiş olduğunu ilâve ve mahafilî Muh.: 'yi aynı vâdilerde tekasüf ettirmektense, mânen hakikî susamışları çok olan Konya, Samsun, Adana ve Bursa gibi şehirlerimizde Mah.: 'ler kurulmasının teshil ve teşvikinin çok daha hayırlı olacağını ifade eyledi. Bâdehu Mas.: 'lukta yeksenaklığa ve maddeten birliğe delâleti dolayısıyla kordon ve önlüklerimize temas ederek, bunların sembolik manalarını izah ve hiçbirinin ihmali caiz olmadığını bir defa daha tebarüz ettirdi. Ve neticede, Bü.: Mah.: Hey.: 'i Daimeî muhtemesinin beyanatına teşekkür ve raporun tasvibi reyinde olduğunu tekrarlayarak sözünü bitirdi.

e.) Dr. Fahri Günergin, Cemil İpekçi ve Ferit Up Üs.: 'lar söz alarak; mahafilin taaddüdü meselesinde Da.: Hey.: 'in görüşü ile tamamen hemfikir olduklarını beyan ve teavün sandığı fa'aliyetinin tarzı tedvinine temas ve bu bapta Yü.: Şû.: 'ca düşünüleebilecek bazı temenniler

arz ettikten sonra ebedî maşrika intikal eden KK.: 'in emanatının Bü.: Mah.: 'ce istindat ve hıfzı yolundaki tedbirin isabetini teyid ederek bazı ecnebî memleketlerinde bu şekilde müzeler bile kurulmuş olduğunu hatırlattılar. Ferit Up Üs.: Aydın Mah.: Muh.: 'inin bu nevi emanatının kendisinde mahfuz ve Bü.: Mah.: 'in emrine amade bulunduğunu ilâve etti.

f.) Söz alan diğer hatiplerin aynı mealdeki beyanatı dinlendikten sonra Bü.: Kâ.: B.: , mahfillerin idarî aksaklıkları hakkında sorulan suale cevaben, birkaç noktayı açıklamak lüzumunu hissettiğini arz ederek; Delegeleri henüz tamamlanmamış mahafil mevcut bulunduğunu, tesisinden beri henüz hiçbir delege intihap etmemiş bir Mah.: 'imiz olduğunu, bazı mahafilin Bü.: Mah.: 'den gelen evraktan, altında Bü.: Kâ.: imzası bulunanların kaimen okunmasına lüzum olmadığı kanaatında bulduklarını, rûznamelerin yapılmış muhtelif tamimlere rağmen natamam bulunmakta olup usulüne uydurulmadıklarını, muhtelif tânimlerin metindeki sarahatine rağmen iktizasının tatbikine geçilmemiş bulunduğunu ve bunların, fartı meşguliyete atfedilse bile, nihayet mihveri lâıykına irca ve bir şekli intizama idhal edileceğinden Da.: Hey.: 'in ümitvar bulunduğunu ilâve eyledi.

Müzakeresi devam etmekte olan rapor hakkında başkaca söz alan bulunmadığından, raporun hey'eti umumiyesi reye konuldu ve gerek remzî mahfillerimiz camiasının tarzı mesaisi hakkındaki beyanat, gerek teşekkül ve taazzuv yolunda Da.: Hey.: 'ce varılmasına çalışılan hedefler bakımından ihtiva ettiği esas prensipler ittifakla kabul ve tasvip olundu.

6.— Menafii umumiye hakkında söz verildikte:

Hamza Rüstem B.: söz alarak; bir celsei resmiyede hazır bulunmamış olan BB.: 'in o celsede okunmuş olan Bü.: Mah.: emirlerinden ne suretle malûmat alabileceklerini sordu. Bu vâdide söz alan Cemil İpekçi, Necdet Ekrem Olçay ve Ferit Up ve Tarık Ziyal BB.: 'in beyanatından sonra, herhangi bir mesele hakkında tenevvür etmek isteyen bir K.: 'in Üs.: Muh.: 'den her zaman direktif alabileceği hususunda birleşildi.

Teavün Sandığı hakkında müzakerat cereyan etti, muhtelif temenniler arz edildi. Ancak, Teavün Sandığı doğrudan doğruya Yü.: Şû.: emrinde olduğundan, B.: Mah.: 'ce mevcut tâlimatnameleri tatbika yardımıdan başka bir şey yapılmak imkânının şimdilik mevcut olmadığı kanaatine varıldı.

Başkaca söz isteyen olmadığından, Bü.: Kâ.: B.: rapor metninde verilen ihşâ malûmat ile mahafili muhtereme kayıtları arasında bir noksanlık varsa tashih edilmesi için Muhterem vazifeli KK.: 'in Bü.: Kitabete temasa geçmelerini hassaten rica ettiğini beyan eyledi.

Bunu müteakip sütunlarda sükût cari olduğundan sadaka kesesi doluşturılarak şarka (1025) tuğla getirdiği ilan ve muhteviyatı Bü.: Em.: Hs.: B.: 'e tevdi olundu.

Mesainin tam, mükemmel ve kanunlarımız dairesinde cereyan etmiş olduğu hususunda Bü.: Hat.: B.: 'in kanunî mütaleası alınarak Büyük Mahfil toplantısı usulü dairesinde muvakkaten tâtil edildi ve ketûmiyete riayet vaadini teyid eden Delege BB.: sulhü selâmetle ayrıldılar.

S.S.T.

Bü.: Hat.:
Şükrü Hazım TİNER
(İmza)

Bü.: Üs.:
Mustafa Hakkı NALÇACI
(İmza)

Bü.: Kâ.:
Tarık ZİYAL
(İmza)

* *
*

R A P O R :

15 Şubat 1952

Bü.: Mah.: 'in 24.2.1952 tarihli 6. ıncı toplantısına Da.: Hey.: 'in 5 No.lu Raporu.

Birinci kuruluş celsesini 25. Şubat. 1951 de akdetmiş olan Bü.: Mah.: bugün, nizamnamemizin 13.cü maddesine uyararak, senelik altıncı ve sonuncu toplantısını yaparken, aynı zamanda teessüsünün de birinci senei devriyesini idrâk etmiş bulunuyor. Türk Mas.: 'luğunun metin ve emin adımlarla, ezeli hedefine doğru yürümekte ve ilerlemekte olduğunu belirten bu mesut yıl dönümü münasebetiyle remzî Mah.: 'lerimizin olgunluğunu, kemâlini takdir ederek, özlemiş buldukları idarî istiklâli kendilerine böylece vermiş bulunan Yük.: Şû.: 'mıza da teşekkürlerimizi arz etmek isteriz. Bütün Mah.: 'lerimizin yekvücut ve mütesanit bir kitle halinde bu kemâl ve tekâmül yolunda inkişafa devam edeceklerine mutmain bulunmaktayız.

Bü.: Mah.: 'in bir senelik mesaisi esnasında, faaliyetinin mühim bir kısmı teessüs ve taazzuv gayretlerine sarf edilmiş olmasına rağmen, şimdiye kadar yapılabilmış olanlarla bundan sonra daha yapılmak iktiza edenleri şöylece hülâsa ve mütalea edebiliriz.

1.— 13 seneyi bulan bir uyku devresinden sonra, 1948 de yeniden çalışmak imkânlarına kavuşabilmiş olan Türk Mas.: luğu, bugün sine-sinde, üç şehrimizde, 15 Mah.: 'de, 911 B.: toplamış bulunmaktadır. Bunların bir cetvelini şöylece hülâsa edebiliriz :

İSTANBUL VÂDİSİNDE

İDEAL	68 B.:
KÜLTÜR	120 B.:
ÜLKÜ	66 B.:
KARDEŞLİK	67 B.:
HÜRRIYET	95 B.:
SEVGİ	46 B.:
ATLAS	44 B.:
MÜSAVAT	16 B.:
TOPLAM	522 B.:

ANKARA VÂDİSİNDE

UYANIŞ	78 B.:
DOĞUŞ	115 B.:
YÜKSELİŞ	46 B.:
İNANIŞ	16 B.:
BİLGİ	16 B.:
TOPLAM	271 B.:

İZMİR VÂDİSİNDE

İZMİR	82 B.:
NUR	36 B.:
TOPLAM	118 B.:
GENEL TOPLAM	911 B.:

Bu 911 K.: 'imizden 173'ü ittihat zincirimize 1951 senesi zarfında iltihak etmiştir. 38'i Uyan.: ve 135'i Tek.: suretiyle nur ve ziyaya kavuşmuşlar ve sütunlarımızı süslemekte bulunmuşlardır. 15 remzî Mah.: 'i Muh.: 'in her birinin idealimize bağlılığı, fedakârane sevgi ve tesanüdü her türlü tarif ve sitayişin fevkindedir.

2.— Yukarıki cetvelimizin tetkikinden anlaşılacağı veçhile, KK.: 'imizden 522'si 8 Mah.: 'de İstanbul'da; 271'i 5 Mah.: 'de Ankara'da, 118'i de 2 Mah.: 'de İzmir'de mukayyet görünmektedir. Ancak, Nuru Ziyaya bu Mah.: 'lerin birinde kavuştuktan sonra ya esasen ahar şehirlerimizde mukim oldukları için, yahut bilahare vazife ve meşguliyetleri öyle icabettirdiğinden diğer şehirlerimize intikal etmiş KK.: 'imiz de vardır ki, Mas.: 'ik mesaiden mehcur kalmamak için, buldukları yerlerde çalışmalarını tevhit ve tanzim edecek birer Mah.: kurulmasına teşne olduklarını memnuniyetle istihbar etmekteyiz. Yakın bir zamanda bu imkânların tahassul edebilmesini Sa.: Az.: Kâ.: 'dan temenni ediyoruz.

3.— Bir taraftan, yukarda arz ettiğimiz gibi, kâfi miktarda K.: 'imiz bulunan her memlekette bir Mah.: kurulması suretiyle meslekimizin her yerde inkişaf ve tevessüne mütehassir olduğumuzu arz ederken, diğer taraftan da, mahafili remziyenin, zarurî icaplar olmadıkça aynı şehirde mütevaliyen teaddüd etmesinde şimdilik faide mülhaza etmemekte olduğumuzu tebarüz ettirmek isteriz.

Filhakika, Mas.: 'luk, Maha.: ' adedi ile kabili tecezzi olmayan, yahut Maha.: 'in dahilî nizamnamelerinde veya kuruluş hedeflerinde bazı hususiyetler düşünülmüş olması gibi sebeplerle kısımlara ayrılmayan bir kül, bir tek ailedir. Mah.: teşkilâtı, ilk başta zaman, mekân ve lisan icaplarının doğurduğu ihtiyaçlara tekabül etmek için kurulmuştur. Her B.: ana Mah.: 'i hangisi olursa olsun, bütün Mah.: 'lerin pek tabii şekilde K.: ve azâsıdır. Elyevm mesaisini takdirle yad ettiğimiz 15 remzî Mah.: 'de, bütün KK.: 'imizin fikrî ve ilmî ihtiyaçlarına cevap verebilecek kudret ve imkânlara sahip bulunmaktadır.

Ancak, Bü.: Mah.: 'in bir senelik idarî tecrübesinden anlaşıldığına göre, Muhterem Mah.: 'lerimizde henüz noksan kalmış bir cihet varsa, o da kendi taazzuv ve idare mekanizmalarının, bütün BB.: 'in el birliği ile iştirak edecekleri sistemli bir çerçeve dahilinde henüz teşkilatlandırılmamış olduğudur.

Bu vâdide en yakın bir misali, son intihabat ve is'at merasimleri münasebetiyle görmüş bulunmaktayız. Uykuda geçen uzun senelerin tesiriyle unutulmuş birçok usul ve adâtımız hafızalarımızda el'an tamamen canlanamamış, aynı mesai, aynı merasim, aynı usuller - en büyük hüsnüniyet ve gayretle, onda tereddüt etmiyoruz - Mah.: 'lerimizin bir çoğunda başka başka şekillerde tatbik edilegelmiştir. Diğer bir misalimiz de şudur : 1951 senesinde iki Muh.: Mah.: 'de 3 B.: 'in müstafi, iki Muh.: Mah.: 'de 15 B.: 'in gayrı muntazam ilân edilmesi mecburiyeti elîmesi hâsıl olmuştur. Da.: Hey.: 'inizin istihbarat ve malûmatına nazaran, bu hususlarda halâ tetkiklerde bulunan, aramızda göremediğimiz BB.: 'le temas ve müzakereleri devam eden Mah.: 'lerimiz de vardır. Bu, mevcut Mah.: 'lerin kifayetsizliğinden veya sevgisizliğinden olamayacağına göre elbet idare noksanlığından ileri gelmektedir. Ve nihayet bir üçüncü misali de verelim : Vefat Teavün sandığına iştirak vazifesi gibi bütün Mas.: 'ların vicdanından kopan bir emri hayrın organize edilmesi hususunda bile yer yer henüz matlup neticeler elde edilmemiştir. Demin arz ettiğimiz gibi, camiamız 911 K.: 'den müteşekkil olduğu halde, sandığa iştiraki kayden tesbit edilebilmiş olan K.: ' adedi ancak 725'den ibaret olduğu gibi, vefat vukuunda birer lira-lık hissei iştirakın derhal tahsil ve cibayeti dahi temin edilememektedir.

Bu ve emsali meselelerin her biri için Bü.: Mah.: imkânların hepsini düşünmüş, tamimlerle, tavsiyelerle bütün Mah.: 'lere tebligatta bulunarak her birinin kendi hususiyetlerine göre bu işleri organize etmesini reca eylemiştir. Bu noksanlığın çok yakın bir âtide izale edilebileceğine şüphe etmemekle beraber, matlup neticeler elde edilinceye kadar, yeni mahafil tesisini özleyen bilgili ve tecrübeli Üs.: 'larımızın, bugün mevcut Mah.: 'i Muh.: 'lerden ayrılmamalarını ve Mah.: 'lerini bu ihtiyaçların telafisi yolunda tenvir ve irşat etmelerini faydeli telâkki ediyoruz. Yoksa, demin bahsettiğimiz kat'i zaruretler olmadan yeni Mah.: 'ler kurulması, kuvvet ve enerjilerin dağılmış bulunması neticesine varacaktır ki, bunda idareten isabet olamayacağını teemmül ediyoruz. Bu takdirde, Mas.: 'luğun tevessü ve inkişafı için bugünkü hedefimiz, meslekimize lâyük görülen Hâ.: 'lerin aramıza alınmasına usulü dairesinde, ihtiyat ve basiretle devam edilmek ve yeni Maha.: ' açılmasını şimdilik, henüz hiçbir Mah.: 'i bulunmayan münevver şehirlerimize taksir eylemek noktalarından ibaret olmak gerektir.

4.— Telâfisine çalışmakta olduğumuz bu kabil idarî aksaklıkların izalesi bahsinde Muh.: Mah.: 'lerimizin feyizli çalışmaları sayesinde,

hergün yeni adımlar atılmakta olduğunu ayrıca kaydetmek de borcumuzdur. Bu cümleden olarak, meselâ Vefat Teavün sandığını ele alırsak, 1950 senesinde bir vefata 390 lira verilebilmiş iken, 1951 senesinde 490 lira, son tarihlerde ise 600 liraya kadar ödeyebilmek imkânının hâsıl olmuş olduğunu ilâve etmeliyiz. Bu, camiamıza yeni KK.: 'imizin iltihak etmiş olması kadar, cibayet usullerimizin sistem ve intizama sokulması yolundaki gayretlerden de ileri gelmektedir.

Bu münasebetle bir noktaya daha işaret etmek isteriz; Ebedî Maşrûka intikal eden KK.: 'imizin Mas.: 'ik emanât ve mevcudatının haricî esbap sevkiyle yabancı ellere geçmemesini teminen, mensup oldukları Mah.: 'lerden en yakın bir K.: 'in, münasip bir zamanda onları ailesinden alması hakkındaki Bü.: Mah.: tamimi tatbik edilmekte ve bu emanât, ya Mah.: delâletiyle veya doğrudan doğruya, Bü.: Mah.: 'e gelmektedir.

Bu ölüm bahsini kapatırken umduğumuz ve özlediğimiz kemâl ve feyiz eserlerini, bütün KK.: 'imizin hayat ve sıhhatı ile, ilim ve fikir âlemlerinde, canlı ve neş'eli sahalarda iktifat edebilmek en büyük emelimiz olduğunu ilâve etmek isteriz.

5.— 1951 senesi, fikir sahasında da pek hareketli geçmiştir. Bütün Mah.: 'lerimizde, en büyük Üs.: 'larımızdan en yeni KK.: 'imize kadar muhtelif Hat.: 'lerin selâhiyetle inceledikleri mevzular, nezih birer münazara şeklinde cereyan eden fikir teatileri, hatta bazı konferansların bir kaç Mah.: 'de tekrar edilmesi bütün camiamızın tenevvür etmesine yardım etmiştir. Bu münasebetle Mah.: 'ler arasında cari bulunan, birbirlerine muntazaman delegeler göndermek usulünü de si-tayişle yad etmek isteriz.

6.— Çıkan senemiz, hayır ve yardım sahasında da feyizli olmuştur. Ezcümle, memleketimize iltica eden göçmenlere yardım bahsinde bütün KK.: 'imizin iştirakiyle, Türk Mas.: Derneği mâmine 6588.— lira toplanmış, bunun 2220.— lirası Yü.: Şû.: 'mız delâletiyle, 4368.— lirası da Bü.: Mah.: teşebbüsü ile temin edilerek Göçmen ve Mülteciler Yardım kuruluna takdim olunmuştur. Mas.: 'luğun bu insan severliğine Kurul Başkanı olan Büyük Millet Meclisi Reisi sayın Bay Refik Koraltan'ın bir mektupla teşekkür etmiş olduklarını KK.: 'imize iblağ etmekle sevinç duymaktayız.

7.— Bütün insanlığa şamil bulunan meslekimizin memleketimiz hudutları dışındaki Mas.: 'ik fikir cereyanlarından faydalanabilmesi, ay-

nı zamanda Türk Mas.:luğunun Vatan sevgisi ve millî çerçevesi içinde elde edebildiği başarıların başka memleketlerdeki münevver zümrelere iftiharla aksettirilebilmesi için hariç Mas.: obediyanlarıyla temas ve muarefe tesisi yolunda da ilk adımlarımızı atmış bulunuyoruz. Fransa, Almanya ve Kolombiya Bü.: Mah.:leriyle Kefili Muhadenet teati etmiş, olduğumuzu evvelce de arz etmiş idik. Son günlerde şimalî Amerika'da KENTUCKY B.: Mah.: 'i ile de muhabere teessüs etmiştir. Ayrıca Yü.: Şû.: 'mız tarafından, Bü.: Mah.: 'in teessüsü bütün muntazam obediyanlara bildirilmiş olup BREZİLYA, PARAGUAY, EKVATOR, ARJANTİN ve İSPANYA Bü.: Mah.: 'lerinden ve Fransa maşrıkı azamından tebrik mektupları, muarefe tesisi temennileri gelmiş ve cevaplandırılmıştır. Türk Mas.: 'luğu, alemşümül Mas.: 'lukta şerefli yerini almaktadır.

8.— Camiamız için 1951 senesinin en önemli başarılarından biri yeni Lokal binamızın, yalnız KK.: 'imizin himmet ve gayretiyle satın alınabilmiş olduğudur. Yü.: Şû.: 'mızla Bü.: Mah.: 'in 7-X-1951 tarihinde akdettikleri müşterek celsede verilen kararları azımkârane bir gayretle hemen tatbike geçmiş olan KK.: 'imiz, en mübrem ihtiyacımızı teşkil eden bu işe teberrü yolu ile ..... lira, ikraz yolu ile ..... lira ki cem'an ..... lira temin ve tedarik etmişlerdir ki, meslekimizin tealisi yoluna matuf olan bu fedakârlıkları şükranla yad etmek şerefli bir vazifemizdir. Bu sayede, şimdiki Lokalimizde yerimizin darlığı ve birçok imkân ve vasaitin noksanlığı yüzünden, özlediğimiz haz ve heyecanla tahakkuk ettiremediğimiz mesainin yeni binamızda iç rahatlığı ile, samimi ve sıcak bir muhitte umduğumuz bütün hayırlı meyvaları verebileceğine KK.: 'imizle beraber emin bulunmaktayız.

Sayın delege Üs.: 'lar, bir senelik mesaimizin muhassalasını huzurunuzda kısaca dökebilmiş olduğumuz ümidiyle cümlelerinizi sevgi ve saygı ile selâmlar, idealimize kavuşma yolunda muvaffakiyet temennilerimize terdifen yeni ilham ve direktiflerinize amâde olduğumuzu da ilâve ederiz.

Bü.: Kâ.:
Tarık ZİYAL
(imza)

Bü.: Üs.:
Mustafa Hakkı NALÇACI
(imza)

* *
*

Yoklama Cetveli 24. Şubat. 1952

Adı ve Soyadı

İdeal M.: M.:	: Yusuf Ziya Erdem B.:	Yakup Çelebi B.:
	: Mustafa Reşit Çavdar B.:	Fehmi Fındıkoğlu B.:
	: Sadık H. Bigat B.:	Dr. Hüseyin Salor B.:
Kültür M.: M.:	: Celâl Öget B.:	Saffet Rona B.:
	: Ruhi Vamık Girgin B.:	Sedat Aziz Erim B.:
	: Cevdet Caculi B.:	Dr. Fahri Günergin B.:
	: Necdet Ekrem Olcay B.:	Refet Hakul B.:
Ülkü M.: M.:	: Reşat Mimaroğlu B.:	İzak Menşe B.:
	: İsmail Memduh Altar B.:	Mustafa Zühtü İnhan B.:
	: Jak Esseyan B.:	Yaşar Ali B.:
İzmir M.: M.:	: —	Mithat Güldü B.:
	: Hamza Rüstem B.:	Kemâl Servet Ülgen B.:
	: Hakkı Türegün B.:	Zühtü Kâmil Ergin B.:
Uyanış M.: M.:	: Mümtaz Tarhan B.:	Nüzhet Tüfekçi B.:
	: Mesut Duruiz B.:	Asım Köknar B.:
	: Tahsin Hamdi Özyazıcı B.:	Muammer As B.:
Kardeşlik M.: M.:	: Ferit Up B.:	Tevfik Kâmil Koperler B.:
	: Hırant Noradoñkiyan B.:	Hikmet Baykal B.:
	: Menahem Abravanel B.:	İsmail Hakkı Kırgız B.:
Hürriyet M.: M.:	: Ali Galip Taş B.:	Süleyman Sırrı Tümer B.:
	: İsmail Kenan Sunal B.:	Hüseyin Bezmi Ötkeren B.:
	: Şükrü Hâzım Tiner B.:	Reşat Tığrak B.:
	: Ahmet Fahri Arel B.:	Muhsin Türen B.:
Sevgi M.: M.:	: Hüsamettin Sunol B.:	Eftatyos Sandalcıoğlu B.:
	: Necip Hancı B.:	Hüsamettin Reha Çah B.:
	: —	Grigoryadis Güner B.:

Atlas M.: M.:	: Cemil İpekçi B.:	Raul Rozental B.:
	: Edouard Lebet B.:	Antoine Chiappe B.:
	: Armand Mosse B.:	Affan Balzar B.:
Doğuş M.: M.:	: Dr. Saip Özer B.:	Safa Feyzi İksel B.:
	: Mümtaz Somer B.:	Ömer Omay B.:
	: Sezai Konurgil B.:	—
Müsavat M.: M.:	: Nazmi Dühanî B.:	Selahattin Güvendiren B.:
	: Tarık Ziyal B.:	Kemâl Salih İren B.:
	: Galip Hamdi Tekyeli B.:	Faik Yüce B.:
Yükseliş M.: M.:	: Münip Kuran B.:	Arif Rüştü Görgün B.:
	: Hilmi Bilgimen B.:	Dr. Servet Vasfi Alko B.:
	: —	—
Nur M.: M.:	: Hasan Yusuf Başkam B.:	Mithat Sadullah Sander B.:
	: Osman Yunus B.:	Suat Gürel B.:
	: Sedat Abut B.:	Mehmet Suat Arpad B.:
İnamış M.: M.:	: —	—
Bilgi M.: M.:	: —	—

* * *

**Bü. Mah.'in 24. Şubat. 1952 tarihli
6. cı Toplantısında hazır bulunan
Mahafili Muhtereme Murahhasları :**

	Adı ve Soyadı	(İmzası)
IDEAL	: Sadık H. Bigat B.:	(imza)
	: M. Reşit Çavdar B.:	(imza)
	: Yusuf Ziya Erdem B.:	
KÜLTÜR	: Celâl Öget B.:	(imza)
	: Ruhi Vamık Girgin B.:	(imza)
	: Cevdet Caculi B.:	
	: Necdet Ekrem Olcay B.:	(imza)

- ÜLKÜ : Reşat Mimaroğlu B.: (imza)
İsmail Memduh Altar B.: (imza)
Jak Esseyan B.:
- İZMİR : — (imza)
Hamza Rüstem B.:
Hakkı Türegün B.:
- UYANIŞ : Mümtaz Tarhan B.:
Mesut Duruiz B.:
T. H. Özyazıcı B.:
- KARDEŞLİK : Ferit Up B.:
H. Noradonkiyan B.: (imza)
Menahem Abravanel B.:
- HÜRRİYET : Ali Galip Taş B.:
İsmail Kenan Sunal B.: (imza)
Şükrü Hâzım Tiner B.:
Ahmet Fahri Arel B.:
- SEVGİ : Hüsamettin Sunol B.: (imza)
—
Necip Hancı B.: (imza)
- ATLAS : Cemil İpekçi B.:
Edouard Lebet B.: (imza)
Armand Mosse B.: (imza)
- DOĞUŞ : Dr. Saip Özer B.:
Mümtaz Somer B.:
Sezai Konurgil B.:
- MÜSAVAT : Nazmi Dühanî B.:
Tarık Ziyal B.: (imza)
Galip Hamdi Tekyeli B.: (imza)
- YÜKSELİŞ : Munip Kuran B.: (imza)
Hilmi Dilgimen B.:
—

NUR : Dr. Hasan Y. Başkam B.:
Dr. Osman Yunus B.:
Sedat Abut B.:

İNANIŞ : —
—
—

BİLGİ : —
—
—

Üs.: Âz.: M. Hakkı Nalçacı B.:

(imza)

Üs.: Âz.: Mua.: Dr. F. Erden B.:

* *
*

**Bü.: Mah.'in 24 Şubat 1952 tarihli
6. cı toplantısında hazır bulunan
Mahafili Remziye Üs.: Muh.'leri :**

Adı ve Soyadı

(İmzası)

İDEAL : Mecdettin Ali Akasya B.:

KÜLTÜR : İbrahim Hoyi B.:

ÜLKÜ : Edip Seydi B.:

KARDEŞLİK : Cevdet Hıfzı Oşan B.:

(imza)

HÜRRİYET : Vedat Başar B.:

SEVGİ : Kaludi Laskari B.:

ATLAS : Marcel Louat B.:

(imza)

MÜSAVAT : Ferit Ramiz Öker B.:

UYANIŞ : Rifat Köknar B.:

DOĞUŞ : A. Salih Korur B.:

YÜKSELİŞ : Mithat Akdora B.:

İNANIŞ : Kâmil Sokullu B.:

BİLGİ : Fikret Çeltikçi B.:
İZMİR : Mustafa Sakarya B.:
NUR : Muzaffer Uras B.:

* *
*

Bü.: Mah.:in 24 Şubat 1952 tarihli
6. cı toplantısında hazır bulunan
mülazım Üs.:lar :

	Adı ve Soyadı	(İmzası)
İDEAL	: Yakup Çelebi B.: Fehmi Fındıkoğlu B.: Dr. Hüseyin Salor B.:	(imza)
KÜLTÜR	: Saffet Rona B.: Sedat Aziz Erim B.: Fahri Günergin B.: Refet Hakûl B.:	(imza)
ÜLKÜ	: İzak Menâşe B.: Mustafa Zühtü İnhan B.: Yaşar Ali B.:	
İZMİR	: Mithat Güldü B.: Zühtü Kâmil Ergin B.: Kemâl Servet Ülgen B.:	
UYANIŞ	: Nüzhet Tüfekçi B.: Asım Köknar B.: Muammer As B.:	(imza)
KARDEŞLİK	: Tevfik Kâmil Koperler B.: Hikmet Baykal B.: İsmail Hakkı Kırgız B.:	(imza)

HÜRRIYET : Süleyman Sırrı Tümer B.: (imza)
Hüseyin Bezmi Ötkeren B.:
Reşat Tığrak B.:
Muhsin Türen B.:

SEVGİ : Eftatyos Sandalcıoğlu B.:
Hüsamettin Reha Çalı B.:
Grigoryadis Güner B.:

ATLAS : Raul Rozental B.: (imza)
Antoine Chiappe B.:
Affan Balzar B.: (imza)

DOĞUŞ : Safa Fevzi İksel B.:
Ömer Omay B.:

MÜSAVAT : S. Güvendiren B.:
Kemâl Salih İren B.:

YÜKSELİŞ : Arif Rüştü Görgün B.: (imza)
Dr. Servet Alko B.: (imza)

NUR : Suat Arpad B.: (imza)
Mithat Sadullah Sander B.:
Suat Gürel B.:

İNANIŞ : —

BİLGİ : —

*
*

L Ü G A T Ç E

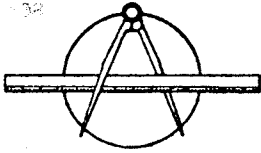
(KÜÇÜK SÖZLÜK)

- adât:** âdetler *adâtımız:* âdetlerimiz
ahar: gayri, başka, diğer
ahar bir celseye: diğer bir oturuma
alemşümül: dünya çapında, evrensel
amâde: hazır, hazırlanmış
âti: gelecek
azimkârane: azimli, kararlı bir biçimde
bâdehu: ondan sonra
bapta: [burada] bölümde
cibayet (cibâyât): gelir toplama
el'an: şimdiki zaman, şimdiki halde; hâlâ
elyevm: bugün, bugünkü günde; henüz, şimdiye kadar
emanat: emanetler
esbap: sebepler, nedenler
ezcümle: başka şeyler arasında, başlıca
feyiz: bolluk, verimlilik; ilim, irfan
fikir teatileri: düşünce alış verişleri
hazırı bilmeclis züvvar: oturumda bulunan ziyaretçiler
hıfz: saklama, koruma; **hıfzı:** korunması
ihsaî: sayım ile, sayma ile ilgili
ikraz: borç veya ödünç verme
iktiza: lüzum, lazım gelme iktizasının: **gereğinin**
inhilâl: çözümlüp açılma; dağılma, bozulma
intihabat: intihablar, seçimler
irşat: doğru yolu gösterme, doğru yola yönlendirme
istirdat: geri isteme
işari: işarete ait; **işari re'yile:** işaret oyuyla, açık oylamayla
ittihat zinciri: birlik zinciri, kardeşlik zinciri
kabili tecezzi olmayan: parçalara bölünemez olan
kaim: [kiyam'dan] ayakta duran, **kaimen:** ayakta olduğu halde
kâin: bulunan
kefilî Muhadenet: dostluk kefilî
matlup: talep ve arzu olunan, istenilen, aramılan
menafii umumiye: genel yararlar
mihveri lâyıkhna irca: uygun eksenine geri döndürme
muarefe: birbirini bilip tanıma
muhassala: elde edilen sonuç
muhiik: haklı, doğru
mutmain: şüphesi kalmamış
mübrem: kaçınılmaz

münhal: hallolmuş, çözülmüş; açık, boş (iş, makam)
mütehasşir: hasret çeken, isteğine erişemeyen
mütesanit: dayanışma içinde olan
mütevaliyyen: birbirini takip ederek, aralık vermeksizin
müzakerat: müzakereler, görüşmeler
natamam: eksik
noktai hendesiye: geometrik nokta
re'yi hafi: gizli oy
ruzname: [burada] gündem
sitayış: övgü *sitayışın fevkindedir:* övgünün üzerindedir
şekli intizama idhal: düzenli biçime sokmak
taaddüd: birden fazla, birkaç olma
taazzuv: uzuv peyda etme, uzuvlanma, organ oluşturma, şekillenme, biçimlenme
tabârüz: görünme, gözükmeye, belirme, belirtme
tahassul: hâsıl olma, sonuç olarak ortaya çıkma
tahlif: yemin ettirme
tahrir: yazma, kaleme alma
taksir: kısaltma; bir işi eksik yapma; [kıstlama]; [ayrıca] kusur
tarzi tedvinine: toplama yoluna gidilmesi
tasvibi: doğru bulması, uygun görmesi, onaylaması, onaylanması
teaddüd (taaddüd): birden fazla, birkaç olma
teali: yükselme,
teavün: yardımlaşma, birbirine yardım etme
teberru: bağış
tecezzî: [tecezzüv'den galat] cüzlere, parçalara bölünme
teemmül: etraflıca düşünme
teenni: yavaş gitme, yavaş hareket etme, yavaşlık, gecikme
teessüs: temelleşme, yerleşme, kökleşme, kurulma
tenevvür: [nur'dan] parlamaya, ışıklı ve aydınlık olma
tenvir: [nur'dan] aydınlatma
terdif: ardi sıra yürüme, takip *terdifin:* ardından
teshil: kolaylaştırmaya
teşne: susamış, pek hevesli, arzulu, isteyen
tevessü: genişletme
tevhit: birleştirme
tezyin: süslemek, *tezyin ettiler:* süslediler
vasaitin (vesait): vasıtalar, araçlar

KAYNAKLAR

Ferit Develliöglü, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, 1998
Şevket Rado, *Hayat Büyük Sözlük*, *Hayat Mecmuası Yayınları*, t.y.

ROYAL SOCIETY VE AYDINLANMAYI TETİKLEMESİ

Celil LAYİKTEZ

THE ROYAL SOCIETY AND HOW IT TRIGGERED THE ENLIGHTENMENT

James 1 (Stuart) and his troubles with the Parliament - Cromwell- Decapitation of Charles Stuart - Proclamation of the Republic - James 2 - Jacobinism - Exile in France - Ramsay and his discourse, emphasizing the creation of the Encyclopedia - The Invisible College -- Charles 2 and the creation of the Royal Society: The last sorcerers and the first scientists - Sir Francis Bacon - Sir Robert Boyle - Newton - Gresham College - Ashmole - John Wilkins - Comparison of British Freemasonry and the Freemasonry on the Continent -The Dutch Republic - The Radical Enlightenment - Louis XIV - Descartes - Spinoza -The Lodge Les Noeufs Soeurs - The Encyclopedists - Voltaire.

1500'lü yıllarda Doğa Bilimi Kili-
senin yaradılış öğretileri ile Aris-
to'nun entelektüel geleneğinden
ibaretti. Yalnız aforoz edilmeyi

göze alan bir kaç bilim adamı
Kâinatın merkezinin Dünya ol-
madığını iddia edebiliyordu.
Gözleme, deney yapma ve on-

lardan anlam çıkarma tarzında sistematik bilimsel araştırma yoktu. 16. ve 17. yüzyıllarda Bilimsel Devrim Kiliseyi sarstı, bu dönemde deneylere dayalı bilimsel araştırma gerçekleşti, kısa zamanda büyük yol kat edildi ve Kâinatla, Dünya'nın yapısı hakkında somut düşünceler gelişti. Okült bilimlerle doğal bilimler birbirinden ayrıldı. Yeni bilim adamları toplumda öne çıkarak Avrupa'da sekülerizmin gelişmesine önder oldular, rahiplerin gücü törpüldü, prestijli bilimsel akademiler kurulmaya başlandı.

Tüm bu olayları İngiliz Aydınlanması tetikledi.

İlk önce, 16. - 17. yüzyıl İngiltere tarihine kısaca bakalım:

1588'de İspanyol Armadası İngiltere'yi fethedemedi ama savaşlar bütçeyi sarstı. 1603 - 1625 yılları arasında İngiltere Kralı olan 1. James Stuart (*daha önce İskoçya Kralı olarak 6. James*) yeni vergiler ihdas etmek zorunda kalınca, yasa gereği Parlamento'ya müracaat etti. Bu olay Millet Vekillerine Kralı tenkit etme ve politikasını etkileme imkânını tanıdı. İspanya ile harbin sona erdirilmesi, sorunları yok etmedi. James'in oğlu Charles Stuart (1625 - 1649) döneminde ekonomik durum daha da kötüye gitti.

Charles halkından itaat bekliyordu; Parlamento'yu lağvederek

mutlak bir idare tarzını benimsemişti. Başpiskopos Laud'un Katoliklerin gücünü iade etme teşebbüsü Protestanları rahatsız ediyordu. 1639'da İskoçya, İngiltere'yi işgal etmeye başladı. Savaş para demekti. Vergi toplamaya muhtaç Charles Parlamento'yu yeniden açtı, ancak parlamenterler ona güvenmiyordu. 1642'de iç savaş başladı. Parlamenterlerin ordusu kralın ordusunu 1649'da yendi, Charles idam edildi ve İngiltere Cumhuriyeti ilân edildi. Parlamento güçlerinin baş kumandanı Oliver Cromwell (1599 - 1658) askeri gücüyle parlamento rejimini İrlanda ve İskoçya'ya empoze etti. Cromwell'in ölümünde Parlamento, karışıklıklara son vermek üzere, krallığın yetkilerini kısarak, tekrar Stuart hanedanını başa getirdi. Stuart'lardan 2. James'in İngiltere'yi yeniden Katolik yapma teşebbüsü üzerine Anglikan Kilisesi mensupları, James'in kızı Mary ile evlenen Hollanda Prensi William of Orange'a tahtı teklif ettiler. Kasım 1688'de William'ın ordusu İngiltere'ye çıktı ve 2. James, savaşmadan Fransa'ya sığındı. Kansız bir devrim gerçekleşmişti.

1689'da Parlamento Haklar Beyannamesini yayınlarak (*Bill of Rights*), iktidar ve muhalefet olmak üzere, günümüzde hala geçerli olan, iki partili sistemi

kurdu ve kralın haklarını iyice kısıtı. Tolerans Yasası ile de (*Tolerance Act*) tüm dinlere eşit haklar tanıyarak seküler devletin temelini attı ve din savaşlarını bitirdi..

Son Stuart hükümdarı Anne'ın çocuğu olmadığından, 1.James'in torunu Hanover Elektörü 1. George olarak tahta çıktı, sürgündeki Stuart hanedanının taraftarı Jakobenler bir süre daha karışıklık çıkarmaya devam ettiler, ancak bu faaliyetleri sonuçsuz kaldı. Ünlü Şövalye Ramsay de Stuart hanedanı ile birlikte Paris'e sürgün giden, İskoçyalı Kraliyet Bilimler Akademisi (Royal Society) mensubuydu ve Paris'te, Locasında Hatip kürsüsünden yaptığı ünlü konuşmanın sonucunda, İskoç Riti adının Paris'teki Masonluğa verilmesine neden oldu.

ROYAL SOCIETY

İngiliz Kraliyet Akademisini kuranlar ilk bilim adamları ama aynı zamanda da son büyücülerdi. Ashmole Rozikrüsyen bir cemiyetin üyesiydi ve astroloji ile de meşguldü; Newton Rozikrüsyenlerin simya metotlarını tetkik ediyor ve haklarında yazılar yazıyordu; Hooke örümcek ve ünikorn boynuzları ile büyü deneyleri yapıyordu.

1660 yılında İngiltere kanlı bir iç harpten yeni çıkıyordu. Oliver

Cromwell'in ölümünden sonra, 2. Charles'dan demokrasi yönünde önemli vaatler alınarak sürgünden geri getirilmesi kararı yeni bir iç savaşı önledi. Bu kaotik Restorasyon Döneminde Royal Society (Kraliyet Bilimler Akademisi) kuruldu. Tarihçi Arthur Bryant 2. Charles'in deneysel fiziğe merakı nedeniyle Royal Society'nin kuruluşunu teşvik ettiğini şöyle yazar:

Kral soyut dinsel dogmalardan hoşlanmayarak, kendi sağ duyusuna güvenir ve deneysel fiziğe inanırdı. Restorasyondan kısa bir süre sonra Royal Society Graham College'de kuruldu ve Kral bu yeni cemiyetin ilk hamisi oldu. Cemiyetin üyeleri bir büyü denemesinde ünikorn boynuzlarından oluşturulan bir dairenin içine bir örümcek koyduklarında, yüzyılların boş inançlarına itibar etmeyen örümcek dairenin dışına kolaylıkla çıkabilince, çok önemli bir hamle atılmış oldu. Bu deney cemiyetin tersimantında yazılıdır.

Royal Society'nin kurucuları büyüü tümüyle reddedip İncil'de yer alan "Papa'nın mucizelerini" batıl itikat delili olarak kabul ediyorlardı.

Cemiyetin kurucuları Kilisenin Tanrı ve ruh üzerindeki dogmalarını kabul ederek, geri kalan herşeyi sorgulamakla, inanç sorununu halletmişlerdi. Ancak,

bu düşünceler bir günde ortaya çıkmış olamazdı. Engizisyonun zulmüne uğramaktan çekinen bilim adamları serbestlik anına kadar gizlenmeyi yeğleyerek "Invisible College" adında bir gizli bilim cemiyeti kurdular. Bu cemiyet sonradan Royal Society'ye dönüştü.

Nasıl olup da gelişmekte olan bu düşünceler kimsenin dikkatini çekmemiştir? Restorasyonun ilk haftalarında bilimsel metot nasıl aniden parlayarak dinsel inancın dogmalarından ve tutucu batıl inançlardan silkinerek kurtulabilmişti?

17. yüzyılda dinde devrim yaşıyordu. Son on üç yüzyılda Kilise, teolojinin desteği ile emperyalist bir inanç yumağı oluşturmuştu. Emperyal gücünü kaybetmemek için, Kilise teolojisini korumaya mecburdu. Dogmaların zedelenmemesi için rahipler özel tartışma metotlarında eğitim görürlerdi. Tüm üniversiteler Kilisenin kontrolündeydi, ders müfredatı dahi Kilise tarafından tespit edilirdi.

15. yüzyılda Floransa'lı Cosimo de Medici, Egnatio Danti adında bir genç mimardan Paskalya yortusunun (ilkbahar gün dönümü) tarihini tespit edebilecek bir rasathane inşa etmesini istedi. Mimar tepesinde yuvarlak deliği olan bir kubbe inşa etti, güneşten gelen ışık hüzmesi yerdeki bir

skalanın üzerine düşüyordu. Bu gözlemlerin sayesinde güneşin dünyanın etrafında mükemmel bir daire üzerinde dönmediği anlaşıldı. Kışın, yaz aylarına göre güneş ufuğa daha yakın olunca, ışık deliğe yandan geliyor ve güneşin skala üzerine yansıyan şekli daireden elipse dönüşüyordu. Oysa, dogmaya göre Tanrı'nın yaratılışı mükemmeldi ve güneş mutlaka mükemmel bir daire üzerinde hareket etmeliydi. Egnatio Danti Engizisyonun pençesine düştü, keşfinin yazılması, anlatılması yasaklandı.

Galileo'nun Pisa Kulesinin tepesinden muhtelif objeleri atarak gerçekleştirdiği yer çekimi deneylerinin sonunda, aynı ağırlıkta olan ama şekilleri ve hacimleri değişik objelerin aynı hızla düşüklerine dair geliştirdiği teori Engizisyon teologları tarafından reddedildi.

Copernicus'un düşünceleri Kilise ve Aristo öğretileri ile çelişiyordu. 1616'da Copernicus'un kitapları yasaklandı, Copernicus'un düşüncelerini geliştiren Galileo da Engizisyon mahkemesi tarafından bu defa tutuklandı, idam cezası ömür boyu hapse çevrildi ve Galileo, nispeten rahat da olsa, ömrünü hapishane şartlarında tamamladı. Bu örnekleri çoğaltmak mümkün. Netice olarak, teolojik argümanlarla deneysel fizik sonuçları tartış

şılmış, dogmaya uymayanlar yasaklanmış, araştırmacılar Engizisyon tarafından yargılanmıştı.

Bu olaylardan sonra Katolik ülkelerde bilim adamları sindiler. Oysa, İngiltere'de, bilim yüceltildi. Francis Bacon (1561 - 1626) deneylerden prensiplere gidilmesi gerektiğini savunuyor ve böylece deneysel mekanik bilimlerinin yolunu açıyordu.

Royal Society'nin Öncüsü Gizli Cemiyet: Invisible College

Sir Francis Bacon: Kısaca Lord Bacon, İngiliz devlet adamı, filozof, yazar. 22 Ocak 1561'de Londra'da doğdu, 9 Nisan 1626'da öldü. Bacon bir keşfin bilimsel olabilmesi için yalnızca gerçekçi gözlem ve deneylere dayanması gerektiğini, teorinin gözlemden önce değil, ancak sonra geliştirilebileceğini ifade eden ilk filozoftur. Bilim adamı ilk önce gözlemlmeli, peşinden deneylerini yapmalı, sonra da teorisini geliştirmelidir. Bilimsel düşünce tarzı, yola çıkarken "*tabula rasa*" (peşin fikirlerden tümüyle arınmış, üstü boş masa) olmalıdır. Eserleri arasında *New Atlantis* Hürmasonlukla olan bağlarını sergiliyor. 1627'de yayımlanan bu kitabında, yazar ideal bir devlet tarif ediyor. Bu ideal devlette

Solomon's House (Süleyman'ın Sarayı) veya *College of Six Days' Works* (Altı Günlük Mesainin Koleji - yani Tanrı'nın altı günde yarattığı dünyanın araştırılması Koleji) adı verilen ve bilim adamlarının bir araya gelerek Doğa'yı araştırdıkları bir mekân tarif edilmekte. Bilim adamları bir ısız adada kurulan bu sarayda dünyanın dertlerinden (din ve politika) uzakta yaşayarak kendilerini bilime adamaktadır. Solomon's House, Royal Society'ye ilham veren ütopya'dır. ROYAL SOCIETY'de ele alınacak konular ise Bacon'un *Novum Organum* kitabında yer alır. Bacon bu kitabın bir nüshasını, hamisi mason Kral 6. James'e yolluyor. 6. James'in İskoçya'da Scoon and Perth Locasında 1601 yılında tekris edildiğini tersimatlardan biliyoruz. 6. James sonradan İngiltere Kralı olunca, 1. James unvanını alıyor. *Novum Organum*'un kapağını iki sütun arasından denize açılan bir gemi (bilgi gemisi) resmi süslüyor.

10 Ekim 1667'de ROYAL SOCIETY üyelerinden **Thomas Spratt**'in, kuruluşundan 7 yıl sonra, ROYAL SOCIETY'ye sunduğu kuruluş tarihçesinin kapak gravürünü gene ROYAL SOCIETY üyesi mikroskop ve teleskop mercekleri üreticisi John Evelyn yapmıştı. Robert Lomas

"Freemasonry and the Birth of Modern Science" kitabının 71. - 73. sayfalarında bu kapağı şöyle anlatıyor:

"Arka plândaki üstü kubbeli pencereden Gresham Kolej gözüktüyor. Işık oradan geldiği için pencerenin Doğuda olduğu anlaşılıyor. Kubbeyi iki sütun üzerinde duran yaylı kiriş taşıyor, kilit taşının üzerini, Kral 2. Charles'ın cemiyete uygun gördüğü amblem süslüyor. Döşeme siyah beyaz karelerden oluşuyor. Sol tarafta bilimlerin kütüphanesi, kraliyet esasının üzerinde durduğu berat, duvarlarda dört pergel, üç gönve ve iki şakul, odanın ortasında bir teleskop, bir gemi saati ve iki küre duruyor (teleskop, saat ve yer küresi ile gök küresi ROYAL SOCIETY üyelerinin önemli bir uğraşı olan açık denizlerde boylamın tespiti hakkındaki araştırmalarını remzediyor). Doğuda, kilit taşının altında ve siyah beyaz döşemenin ortasında 2. Charles'ın büstü, solunda ROYAL SOCIETY'nin başkanı William Brouncker sütunların üzerindeki yazıyı parmağıyla işaretliyor. Charles'ın sağında da Francis Bacon oturuyor....."

Üniversitede İstatistik kürsüsü profesörü Robert Lomas, istatistikî olarak bu kadar çok masonik sembolün bir arada bulunmasının tesadüf olamayaca-

ğını, kaldı ki Mason İskoçya kralı 6. James'in (sonradan İngiltere Kralı 1. James) himayesinde yaşamış Francis Bacon'un, ROYAL SOCIETY üyelerinden Ashmole, Alexander Bruce, Sir Robert Moray ve Sir Christopher Wren'in hatıratlarından ve tersimatlarından mason olduklarını kesinlikle biliyoruz diyor. Ayrıca, cemiyetin tüm diğer üyelerinin de mason olma ihtimali yüksek, zira bu denli değişik muhitlerden, sosyal katmanlardan gelen, karşı dinsel ve politik inançlara sahip kişinin, ancak Mason Localarında tanışmış olabileceklerini düşünüyor. Resimde gözüken üç kişinin de yerleri sembolizma dolu: Charles'ın büstü Doğuda, o Üstadı Muhterem, Doğan güneşin ışınları onu aydınlatıyor; o tarihteki ROYAL SOCIETY başkanı Brouncker 1. Nazır pozisyonunda, Sir Francis Bacon da Bir Önceki Üstadı Muhterem koltuğunda oturuyor.

Sir Robert Boyle (1627 - 1691):

Sir Robert Boyle, Otto von Guericke'nin icadı hava pompasını geliştirdi ve vakum denemeleri ile canlıların teneffüsü ve ateşin yanması için havanın gerektiğini tespit etti; Boyle gazların sıkıştırılabilirliğine dair kendi adını taşıyan fizik yasasının da mucididir.

Ekim 1644'de Boyle Paris'te yaşayan hocası Isaac Marcombe'e

yazdığı mektuplarda Invisible College'den bahseder. Cemiyetin üyeleri için masonik bir tabir olan "cornerstone" (temel taşı) ifadesini kullanır. Invisible College'in üyeleri "felsefe kolejinin ilkelerine göre doğa felsefesini ve mekanizmalarını araştırmak üzere" muntazaman toplanırlar. Samuel Hartlib'e yazdığı bir mektupta masonik terminolojimize uygun terkipler kullanır: "Kolejinizin inşaatında bir kaç taş döşemek isteyen en mütevazı işçiye de değer verdiğinizden...." Boyle'un yazışmalarının çoğunda bunlara benzer masonik terminolojiye sahip mesajlar olmakla beraber tekrisine dair bir kayıt bulunamamıştır.

- ROYAL SOCIETY'nin ilk tarihçesini yazan **Spratt**'a göre Cromwell'in kızkardeşi ile evli matematikçi John Wilkins'in Oxford'daki evinde 1648 ile 1659 arasında bilim adamları muntazaman toplanırlardı.
- ROYAL SOCIETY kurucu üyelerinden Matematikçi **Dr. John Wallis** iç savaşta Cromwell için şifreler geliştirmiş, ele geçen kralcıların şifreli evraklarını çözmekte büyük yararlar göstermişti. 1678'de yayımladığı bir kitapçıkta, Invisible College'le ilgili olarak Wallis şöyle yazıyordu:

"....doğal felsefe ve özellikle Yeni Felsefe veya Deneysel Felsefe tabiri ettikleri beşerî bilimin diğer yönlerine merak sarmış değerli kişilerle tanışma fırsatım oldu. Londra'da, belirli gün ve saatlerde devam mecburiyeti olan muntazam toplantılar tertip ediliyordu, deneylerin masrafını karşılamak üzere üyelere haftalık aidat tahsil ediliyor ve toplantılara katılmayanlardan para cezaları kesiliyordu..... Toplantılarımızda teoloji ve devlet işlerini tartışmıyor, yalnızca felsefî konulara eğiliyorduk..."

Wallis de yazılarında, Boyle'un yaptığı gibi, sık sık masonik terminoloji kullanıyordu.

Newton: 17.yy sonları ile 18. yy başında Kıta Avrupa'sında Aydınlanmaya ivme kazandıran dahî bilim adamı. John Wallis'in matematik bilimindeki buluşları, ROYAL SOCIETY üyesi Newton'un kalkülüs metotlarını geliştirmesine imkân tanımıştı. Newton, Wallis'ten bahsederken, ROYAL SOCIETY'de "devlerin omuzlarına çıktık" diyordu.

Royal Society'nin üyelerinden matematikçi ve fizikçi Sir Isaac Newton (1643 - 1727) sonsuz bir bilimsel merak sahibiydi ve optik biliminde ve matematiksel metotta önemli buluşlarda bulundu (Leibnitz ile eş zamanda, ama

birbirinden habersiz olarak entegral matematiği "kalkülüs" metodunu keşfetti). Ancak, Newton'un bilime en büyük hizmeti Copernicus'un başlattığı devrimi tamamlamak oldu. Denemeler ve matematik sayesinde Evrende geçerli mekanik kuralları tesbit etti. Newton'un teorisine göre Evreni üç ayrı mekanik hareket yasası ile yer çekimi yerinde tutmaktadır. Newton'cu fizik 20. yüzyıla kadar bilimsel anlayışın esası oldu. Günümüzde dahi, ışık hızında seyreden partiküller fiziği ile atomdan küçük boyutlarda vuku bulan fenomenler dışında, Newton fiziği geçerliliğini korumaktadır.

- İşte, böyle bir ortamda, Londra'da bir grup bilim adamı doğanın mekanizmalarını denemek üzere, ilerici, mason kral 2. Charles'ın himayesinde, bâtil ile mücadele edecek, yeni deneysel fizik felsefesini halka yayacak bir cemiyet kurma kararını aldılar. Parlamantonun çıkardığı yeni yasalarla korku gitmiş, gizlilik mecburiyetinden kurtuluşla, suyun yüzüne çıkma zamanı gelmişti. Dogmaların aralarında kırsı tartışmalara meydan vermelerini önlemek amacıyla da, politika ve din tartışmalarını yasakladılar. Bu karardan modern deneysel bilim doğdu.

28 Kasım 1660 Çarşamba günü on iki bilim adamı Gresham College'de geometri hocasının odasında toplandılar, onları bir araya getiren kralın tahta çıkmasında büyük hizmeti geçen Sir Robert Moray oldu. Kral 2. Charles'ın tahta geçtikten sonra ilk icraatı, babasını idam ettirmiş olan Cromwell'in cesedini mezarından çıkartıp vücudunu parçalamak ve başını bir direğe geçirterek halka teşhir etmek olmuştu. Bu kin birikimine rağmen, Kralın himayesindeki Royal Society, kuruluş oturumunun başkanı olarak, Cromwell'in kızkardeşinin dul kocası, koyu cumhuriyetçi, matematikçi Rahip John Wilkins'i seçti. Din ile politika tartışmaları yasaklanınca bu 12 bilim adamı ve sonradan onlara katılanlar huzur içinde salt bilimsel tartışmalara kendilerini adayabildiler. Royal Society günümüzde prestijini korumaya devam etmektedir.

Peki, ROYAL SOCIETY'yi kuran değişik inanç ve politik görüşlü, kimi zengin, kimi yoksul bu 12 idealist bilim adamı nasıl bir araya gelebilmişti?

Cromwell'in iktidar döneminde, Operatif Mason Localarına üye olarak kabul edilmiş bilim adamları Mason Localarının gizliliğinde toplanabiliyor ve birbirlerini tanıma fırsatını elde ediyorlardı. 1642 yılında bu kişiler, Sir Fran-

cis Bacon'un düşüncelerinin etkisinde, yukarıda gördüğümüz şekilde, Invisible College adında, sonradan Royal Society'ye dönüştürülecek bir kuruluş gerçekleştirmişlerdi. Masonluk katalizör olmuştu.

**ANGLO-SAKSON
MASONLUĞU İLE KİTA
MASONLUĞUNUN
KIYASLANMASI -
AYDINLANMA'NIN KİTA
AVRUPASINA İNTİKALİ**

İNGİLTERE

Anglo-Sakson Masonluğu ile Kıta Avrupası ve Lâtin Masonluğunu kıyaslamadan önce bu iki masonik tarzın geliştikleri ortamları kıyaslamak gerekir.

İngiltere'de, Magna Charta'dan, Cromwell döneminin iç savaş ve kısa cumhuriyet denemesinden sonra, iktidar ve muhalefet olmak üzere, iki partili Parlamento geleneği yerleşmişti. Stuart Hanedanının tahtan indirilmesi ile sonuçlanan 1640'dan 1689'a kadar sürekli ihtilâl ve din savaşları döneminin sonunda parlamentoda "Bill of Rights" ve "Toleration Act" kabul edildi. Bunlarla İngiliz halkının kazandığı bir çok hakkın yanında Protestanlara, Anglikan ve Katoliklerle eşit haklar tanındı.

Her toplulukta, kendine özgü sosyal şartlarda Masonluk oluş-

muştur. İngiltere'de iki politik partili, parlamento üyeleri halk tarafından seçilen meşrutiyet zaten var olduğundan, İngiliz Localalarında demokrasi ve özgürlük savaşı vermek gerekmiyordu. Bu nedenle, Akdeniz ve Güney Amerika ülkelerindeki Büyük Locaların devrimci faaliyetlerinin aksine Anglo - Sakson ülkelerin Büyük Localalarında, devrimci faaliyet görülmemiştir.

İngiliz Masonları daha çok Kilisenin dogmatizmine ve skolastizme karşı bilimselliği savundular. Royal Society üyelerinin çoğu, belki de hepsi, Operatiflikten Spekülâtifliğe doğru adım atan Localarda kabul edilmişlerdi. Üyelerin arasında Anglikan, Katolik ve Protestan olduğu gibi, politik olarak, Cumhuriyetçi ve Kralcı olanlar da vardı. Önemli olan bilim ve felsefe idi; barış içinde bilimsel çalışmalarını yürütebilmek için, din ve politika tartışmalarının yasaklandığını yukarıda gördük. Bu bilim adamlarının faaliyeti ile Spekülâtif Masonluğa geçiş hız kazandı, Localar yeni bilimlerin tartışıldığı akademilere dönüştü. Newton'dan başlayarak, deneysel fizik ve matematik, dinsel metafiziğin yerine oturtularak, deneye ve matematiğe dayalı deist - natüralist bir felsefe öneriliyor, bu fikirler Hürmasonluk yoluyla yayılıyor.

Cumhuriyetçiler yeni bilimin bu düşüncelerini politikalarına taşıdılar. Böylece kralcılar Hıristiyan metafizikle, cumhuriyetçiler de deneysel mekanik ve matematikle özdeştiler.

Özetle, İngiltere'de, 17. yüzyıl devrimci potası, 1689 yılında kabul edilen seküler yasalarla Radikal Aydınlanmayı teşvik etmiştir. Aydınlanma devrimi, 1640'larda başlayarak 1688 - 89 yıllarında vuku bulan ihtilâle kadar uzanmış, Isaac Newton, John Toland, Robert Boyle, Londra Masonlarının başkanı olan Sir Christopher Wren (1632 - 1723) gibi filozof, matematikçi ve mimarların çalışmaları ile tüm Avrupa'da modern bilimsel anlayışın ve özellikle, 18. yüzyıl Cumhuriyetçi akımlarının tohumlarını ekmiştir. Artık gökyüzünde gezegenlerin hareketi veya içi boş bir kamyş emildiğinde içinde suyun yükselmesi skolâstik nedenlere bağlı değildi. Bilimsel Devrimin ana başarısı, doğayı tetkik için deneye dayalı ve yeni geliştirilen matematiğin uygulanması yollarıyla yepyeni bir metodoloji geliştirmesi olmuştur. 1687 yılında Newton "Doğa Felsefesinin Matematiksel Prensipleri" (*Philosophiae Naturalis Principia Mathematica*) adındaki eserini yayınladı.

İç savaşlardan yorulan ülkede Protestanlarla Katolikler Loca-

larda buluşmaya, birbirlerine Kardeş demeye başladılar, Localarda gelişen deist düşünce ile tolerans anlayışı Anderson'un 1723 Anayasasına yansdı. Bu arada gelişmelerden fevkalâde rahatsız olan Papa 12. Clement, 1738'de yayınladığı "In Eminenti" fermanı ile, Protestanlara Kardeş diye hitap ederek Localarda onlarla birlikte aynı mesaiyi paylaşan Katolik Masonları aforoz etti.

FELEMENK CUMHURİYETİ

18. yüzyılın başlarında, İngiltere'deki devrimin sonuçlarından hüsrana uğrayan Cumhuriyetçiler, XIV Louis'nin mütecaviz Fransa'sına karşı ittifakı güçlendirmek arzusu ile de hareket ederek Felemenk Cumhuriyeti'ne geçtiler. Orada da, Fransa'daki zulümden kaçan Protestan (Huguenot) sığınmacılarla birleşerek ve Spinoza'nın tolerans anlayışından da etkilenecek, Newtoncu Aydınlanmayı Kıta Avrupasına taşıdılar. Burada İngiliz Hürmasonluğunun da büyük rolü olmuş, böylece, bu hareket, Hollanda'dan, önce Avusturya, daha sonra da Fransa'ya sıçrayarak Ansiklopedist akımı ve Büyük Fransız Devriminin yolunu açan, 18. yüzyıl Fransız Aydınlanmasının tohumlarını atmış oldu.

Descartes (1596 - 1650), Newton (1642 - 1727) ve Leibnitz (1646 - 1716) yeni buluşlarının Kilisenin gücünü sarsacağından endişe ederken, Hobbes (1588 - 1679) ve Baruch Spinoza (1632 - 1677) açıktan açığa Kiliseye cephe alıyorlardı. Spinoza'ya göre karşılıklı tolerans ve söz hürriyeti düşüncenin oluşmasının şartlarıydı, zira, doğada rolümüzün anlaşılması düşüncelerimizi başkalarıyla paylaşabilme-yi gerektirir ve insan davranışına otorite değil, mantık rehber olmalıdır.

Radikal aydınlanmacı filozoflar, İngiltere'den Hollanda'ya uzanan, Fransız ve Avusturyalı cumhuriyetçileri de içine alan bir enternasyonal edebî cumhuriyet içinde serbestçe hareket ediyorlardı. 1720'lerden sonra bunların Felemenk Cumhuriyetinde yoğunlaştıklarını görüyoruz.

1670'den sonra Felemenk Cumhuriyeti Fransa'nın tehdidi altındaydı. Kıyaslama yapılırsa, Locke (1632 - 1704) ve Newton'un İngiliz dünyası, Kıta Avrupa'sından çok daha güvenliydi.

FRANSA

İngiltere'de demokrasi ve tolerans yasaları hüküm sürerken,

Fransa Kralı XIV. Louis, "*l'Etat c'est moi*" (Devlet benim) diye-biliyor, Protestanlara zulmediyor ve komşu ülkeleri tehdit ediyordu. İngiliz Aydınlanmasından, Felemenk Cumhuriyeti yoluyla feyiz alan Mason Ansiklopedistlerin, Aydınlanmacıların, özellikle "Les Neufs Soeurs" Locasında faaliyetleri Büyük Fransız Devrimini hazırlamıştır.

Kralın yetkileri sınırsızdı. Parlamento vardı, ama tüm üyeleri kral tarafından seçilmişlerdi. Sürekli takipte olan muhalefet ise yer altındaydı ve çoğu kez Localara sığınmıyordu. 1689'da İngiltere'den Fransa'ya sığınan Stuart Hanedan üyeleri ve yakın çevreleri, yeşermekte olan Fransız Masonluğunu tetiklediler. Yukarıda da söylediğim gibi, sürgün İskoç Kral James Stuart'ın yakını, Royal Society üyesi Şövalye Ramsay, 1736 yılında, Paris'te, Loca Hatibi olarak yapmış olduğu ünlü nutkuyla Masonluğun kaynağını Tampliye Şövalyelerine götürerek İskoç Ritinin tohumlarını atıyordu. Ramsay'in belki en büyük hizmeti, aynı nutukta, Fransız Aydınlanmasının temeli olacak Ansiklopedi çalışmalarını başlatmaya yönelik teşvik edici sözlerydi.

SÖVALYE RAMSAY'IN 1736 TARİHLİ NUTKUNDAN ANSİKLOPEDİ ÇALIŞMALARINI TEŞVİK EDEN BÖLÜM

Hürmasonlukta aranan dördüncü nitelik Bilimlere ve Liberal Sanatlara olan sevgidir. Bu nedenle, Hürmasonluk her birimizin koruması, katkısı veya çalışmasıyla, hiç bir Akademinin kendi başına yetmeyeceği büyük bir çalışmaya katılmalıdır. Akademi gibi Cemiyetlerin üye sayısı hep az olduğundan, hiç birinin çalışmaları böyle geniş bir projeyi kapsayamaz. Almanya, İngiltere, İtalya ve diğer ülkelerin Büyük Üstatları, Kardeşliğimizin üyesi olan tüm bilginlerle zanaatkârları birleşmeye ve birlikte bir Liberal Sanatlar ve Faydalı Bilimler Evrensel Lügatının hazırlanmasına gerekli malzemeleri sağlamak üzere çalışmaya davet etmektedirler. Yalnızca teoloji ve politika bu çalışmanın dışında tutulacaktır.

Böyle bir çalışmaya Londra'da başlanmıştır (*Royal Society*) ve Kardeşlerimizin müşterek çalışması sayesinde bir kaç yıl içinde sonuç alınacaktır. Bu çalışmada teknik kelimelerle etimolojileri izah edilmekle yetinilmiyor, ayrıca, her bilim ve sanatın tarihçesi ile çalışma prensipleri de anlatılıyor. Bu yoldan giderek, tüm ülkelerin ışıkları tek bir eserde toplanabilecek. Bu eser, asıl sanatlarda bulunan her türlü güzel, büyük, aydınlık ve sağlam öğeleri bünyesinde toplayan bir Evrensel Kütüphane gibi olacaktır. Bu eser her yüz yılda, ışıkların artmasıyla büyüyecek ve her yönde gelişme arzusunu, güzel ve faydalı şeylerin tadı ile sevgisini yatacaktır.

VOLTAIRE

İngiltere'de 1726 - 1729 yıllarında yaşayan Voltaire, bu ülkede Kral sarayında, Kraliyet Bilimler Akademisinde ve Hürmasonlukta kilit görevlerde olan Newton'cu Aydınlanmacılarla tanışmıştı. Margaret C. Jacob, "*The Radical Enlightenment: Pantheists, Freemasons and Republi-*

cans" adlı tezinde, bu Aydınlanmacılara "Radikal Aydınlanmacılar" adını vermişti. Radikal Aydınlanmacılar, Baruch Spinoza'nın ve Giordano Bruno'nun etkisinde olan Felemenk Cumhuriyeti Cumhuriyetçileri, o ülkeye sığınmış Fransız Protestan düşünürleri ve Mason Yayıncılarla çok yakın ilişkiler içindeydi. Voltaire'in Aydınlanmaya en büyük

katkısı Newton'cu Aydınlanmayı İngiliz köklerinden soyutlayarak, İngiliz bilimi ile parlamentoda seçimle gelen partiler arasında muhalefetin de temsil edildiği meşrutî devlet yönetimini "Evrensel Aydınlanma'ya model" olarak göstermiş olmasıdır. Voltaire, Cumhuriyetçiliğin pratikten uzak olduğunu iddia ederek meşrutiyeti öneriyor ve Newton'cu mekanik biliminin evrenin tüm sırlarını izah edebileceğini ileri sürüyordu. Bu arada Panteistlerle Materyalistlere karşı da cephe alıyordu.

Voltaire Felemenk Cumhuriyeti'ne yapmış olduğu ilk ziyaretlerinde Cumhuriyetçiler, Newton'cu Aydınlamacılar, Spinoza'cılarla tanışmış, onların etkisinde 1726 yılında Lahey'den Londra'ya geçmişti. Margaret C. Jacob'a göre, Voltaire İngiltere'ye geçmemiş olsaydı Aydınlanma Hareketi bu denli güçlü ve etkili olamayacaktı. 1726 yılında Başbakan Walpole'e tanıştırmış, Newton'cuların ileri gelenleri ile yakın ilişkiler kurmuş ve hükümetin korumasına alınmıştı. Voltaire'in "*La Henriade*" adındaki epik eseri Kral I. George'e ithaf edildi (1728). Metin mutlakiyeti temsil eden Fransa Kralı IV. Henri'nin (1598 - 1610) yönetimi ile tolerans ve Aydınlanmaya adanmış İngiliz meşrutî monarşisi arasında kıyaslama yapan epik bir şiirdir.

Şiirin ana teması **totaliter rejimde büyü ve dinsel fanatizmin öne çıkarak halkın isyan etmesine sebep olduğu ve politikaya düzen ve istikrarı ancak yeni bilimlerin getirebileceği** hakkındadır.

Voltaire tarafından yorumlanan Newton'cu Aydınlanma, Batı Avrupa'da bilimsel düşüncenin güçlü bir şekilde uygulanmasını sağladı. Aydınlanmanın yayılması Mason Locaları ile Mason Yayıncıların yoluyla oldu. Newton'cular yeni geliştirdikleri tüm dinlere toleranslı yaklaşarak mekanik dünya felsefesinde, Tanrı'ya Evrenin Ulu Mimarı adını verdiler. 1720'li yıllarda Felemenk Cumhuriyeti ile İngiltere'de Masonlarla bu denli yakın temasta yaşayan Voltaire için, o yıllarda tekris olduğunun tahmini de yürütülmektedir. Bu sav doğruysa, yaşamının sonuna doğru Paris'te gözleri açık olarak gerçekleştirilen tekris merasiminde, gözlerinin bağlanmaması da belki de bu nedenden kaynaklanmaktadır.

Voltaire'den vecizeler:

- Söylediklerinden nefret ediyorum; ama, onları söyleyebilme hakkını savunmak için hayatımı vermeye hazırım.
- Ölüler eşit, yalnız maskeleri değişiktir. Özgürlük olmasaydı ruhlarımız ne olurdu?

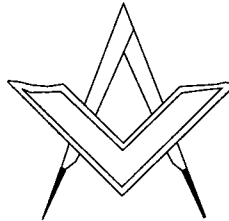
- Vatandaşlarımız doğruyu aradıkça, özgürlüğü seveceklerdir. Özgür olmak, gerçekten nedir? Doğru muhakeme yürütmek ve insan haklarını tanımaktan başka bir şey değildir, insan haklarının ne olduğu öğrenilince de onları savunmak doğaldır. Sizlere gerçeği, özgürlüğü ve erdemi öneririm; yalnız bu üç kavram için yaşam sevimlidir.
- İnsanlar hırs sahibi olduklarından, hiçbir zaman mükemmel hükümet gerçekleştirememiştir; hırsları olmasaydı, zaten hükümete de gerek olmazdı. Rejimlerin arasında en kabul edilebilir olanı, insanları doğal eşitliğe en çok yaklaştıran Cumhuriyettir.
- Özgür insanların, tıpkı içinde yaşadıkları evleri kendileri inşa ettikleri gibi, egemenliklerinde yaşadıkları yasaları da yapabilmelerini istiyorum.
- İnsanlar henüz yeterince akıllanmadılar. Tüm dinleri hükümetlerden ayırmanın şart olduğunu henüz bilmiyorlar; insanların mutfaklarında yemeği pişirdikleri yönetime karışmayan devlet, dinlerine de aynı şekilde karışmamalıdır; insanlar damak zevklerine göre yemek yedikleri gibi kendi tarzlarında Tanrılarına dua edebilmelidirler; yasalara uyma koşuluyla, mide ve vicdan tam özgürlüğe sahip olmalıdır.
- Tüm haksızlıklarına rağmen, vatan sevimlidir.

BAŞLICA KAYNAKLAR

- *Margaret C. Jacob: The Radical Enlightenment: Pantheists, Freemasons and Republicans.*
- *Robert Lomas: Freemasonry and the Birth of Modern Science.*
- *Louis Amiabile: Les Neuf Soeurs.*

YAKUB'UN MERDİVENİ

Tamer AYAN

"Yakup, oradaki taşlardan birini alıp başının altına koyarak yattı. Rüyasında yeryüzüne bir merdiven dikildiğini, başının göklere eriştiğini gördü. Tanrı'nın melekleri merdivenden çıkıp iniyorlardı."

(Tevrat-Yaradılış, 28, 11 - 12)

THE JACOP'S LADDER

The symbolism of the ladder is found among many ancient initiations and other ceremonies and is everywhere used to represent progress upward or betterment. It is also encountered in the Pagan Mysteries of Mithra and in the Mysteries of Brahma. The story of Jacob's ladder takes place in Genesis, Ch. 28st. When Jacob's ladder was exactly included in the Masonic lectures is unknown. It is not found in any of early lectures or ritualistic exposes and came in as late as the early 19th century. Instead of 7 rounds and steps, the Masonic ritual employs a ladder of 3 representing the Theological Virtues of-, Faith, Hope and Charity, though a 7-step ladder could have been adopted by merely adding the 4 Cardinal Virtues namely, Temperance, Fortitude, Prudence and Justice. Jacob's ladder in Freemasonry seems to point the connection between earth and heaven, man and God and to represent faith in God, charity towards all men and hope in immortality.

Sembolik Masonluktaki Birinci Derece'deki Yakub'un Merdiveni ⁽¹⁾ her obediyansta geçerlidir. Bu merdiven, yeryüzünden gökyüzündeki tanrısal güce ve kudrete yükselmek amacıyla tasarlanmış sanal bir merdivendir. Tevrat'tan alınmış teistik bir sembol olan bu sanal merdiveni Masonlukta 19. Yüzyıldan itibaren görmeye başlıyoruz. Hıristiyanlardan alınmış İman-Ümit-Şefkat gibi Üç Dinsel Erdemin merdivenin üç basamağına ve İtidal-Cesaret-Basiret-Adalet gibi Dört Masonik Erdemin merdivenin dört basamağına konulması ile Yakub'un Merdiveni sembolik hüviyetini değiştirmiş, Yahudi-Hıristiyan kültürlerine eşdeğer miks-teistik bir sembol olmuştur.

Merdivenler ezoterik anlamda, sembolik ve felsefi masonik derecelerde ruhun yükselmesine ve Tanrı'ya ulaşmasına yardım eden araçlardan en önemlisidir. Merdiven eski çağlardan beri Mithra, Brahman, eski Mısırın geleneklerinde ve basamak sayısı genellikle yedi olarak yer almaktadır. Merdiven, birinci derecedeki Çırağın temsil ve temesül bakımından ulaşması gereken en önemli teistik semboldür. Çünkü Çırağın hem "Tanrı'yı bulabilmek" ve hem "ruhun ölümsüzlüğünün sırrını keşfetmek" için ihtiyacı olan fırsatlar merdiven sembolizmasının içinde vardır. Yakub'un Merdiveni, Mâbedin içinde Yemin Kürsüsü'ndeki Kutsal Kitaplardan gökyüzünün derinliklerinde Tanrı simgesi kabul edilen Yedi Köşeli Yıldız'a doğru yükselen sanal bir merdivendir. Yakub'un Merdiveni, hem düzenli ve hem de düzensiz obediyanlarda vardır. Yakub'un Merdiveni'ne ilk olarak 1747 yılında Louis Travenol tarafından Fransa'da yayınlanan *La Désolation des Entrepreneurs Modernes* adlı kitapta rastlanmıştır. Bu tarihten sonra ünlü çalışma tabloları banisi Josiah Bowring tarafından muhtemelen 1785 -1830 yılları arasında Üç Masonik Erdem eklenerek İngiltere Masonluğuna girmiş ve buradan da Dünya Masonluk Tarihine yayılmıştır.

Türkiye'de Masonluk Tarihinin başlangıcından itibaren, Fransız Masonluğunun etkisi altında kalmış Localardaki Çalışma Tablolarında Yakub'un Merdivenini göremiyoruz. Nitekim 29 Nisan 1965 Konsekasyon Töreni ile İskoçya Büyük Locası'ndan alınan Yakub'un Merdiveni ve teferruatı bir süre kullanıldıktan sonra 1984-1985 tarihinde Türkiye Büyük Locası tarafından "*lâiklik elden gidiyor gerekeşiyle*" ritüelden ve Çalışma Tablosu'ndan çıkarılmıştır.

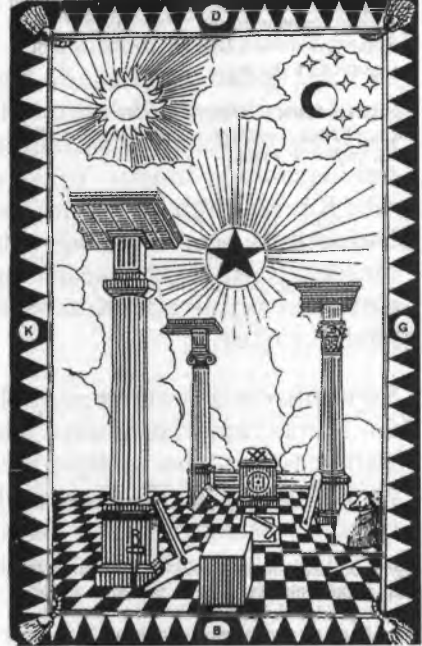
(1) **Yakub'un Merdiveni:** bir anlamda Teolojik Merdiven veya Dinsel Merdiven

1965 Konsekasyon töreninde tanzim ve tahsisimizi yapan İskoçya Büyük Locası ile Türkiye Büyük Locası'nın bugün kullandığı Birinci Derece Çalışma Tablosu arasındaki farklar:

İskoçya Büyük Locası

Türkiye Büyük Locası

Çalışma Tablosunda Yakub'un Merdiveninin üst ucunun değdiği gök yüzündeki Yedi Köşeli İlahî Yıldız, Beş Köşeli Yıldız'a dönüştürülmüştür. Tanrı'nın sembolü olan yedi köşeli Ahura Mazda yıldızının beş köşeli yıldıza, yani "insan"a indirgenmesiyle sembolizma sekülerleştirilmiştir. Ahura Mazda yıldızının yedi köşeli olmasının nedeni, yıldızın yedi köşesinde yedi tane Ana Melek olmasındadır.

Düzenliliğin soyut göstergesi olan Tanrı inancı ile somut göstergesi olan Kutsal Kitapları bağlayan ve "vahiy" olgusunu içeren teistik önemli bir sembol olduğundan Yakub'un Merdiveni Çalışma Tablosundan çıkarılmıştır. Sembolik Masonlukta ikinci derece öğretilerinden Dönemeçli Merdiven sembolünün birinci derece öğretilerindeki ilk adımı olan Yakub'un Merdiveni sembolünün çıkarılmasıyla, Sembolik Masonlukta merdiven sembollerinden bazısı tek başına kalmış, merdiven sembollerinin ilki ve belki de en tutarlı olan Yakub'un Merdiveni yok olmuştur.

Yakub'un Merdiveni, Çalışma Tabloları'nın Josiah Bowring ve John Harris'in⁽²⁾ tasarımlarına göre, Yemin Kürsüsü üzerindeki Kutsal Yasa Kitabı'ndan gökyüzünde **Ahura Mazda Yıldızı**'na⁽³⁾ doğru çıkan sanal merdivendir. Yakub'un Merdiveni, teknik açıdan iki limon kirişi arasında üç basamak, yedi basamak veya daha çok sayıda basamaktan meydana gelmiştir. Yakub'un Merdiven'inin iki dayanağının, Yemin Kürsüsünün ön cephesine çizilmiş ortasında **Nokta Bulunan Daire**⁽⁴⁾'nin çemberine teğet olarak yükseldiği ifade edilir. Daire, bir Masonun hata yapmayacağı kutsal mekân olarak kabul edilir; merkezini vahiy ürünü olan Kutsal Kitaplar ve dolayısıyla 'bizzat Masonun gönlü' oluşturur.

Bu çemberin iki yanına paralel bir şekilde sonsuza uzanan iki doğru da, Hristiyanı Masonlukta mesleğin pirleri olan bir tarafta İncil'de Vaftizci⁽⁵⁾ St. John ve diğer tarafta İncil yazarı Müjdecisi⁽⁶⁾ St. John'u veya Tevrat'ta ise Hz. Musa ile Hz. Süleyman'ı temsil ederler. Türkiye Büyük Locasının Çalışma Tablosunda Yemin Kürsüsünün yüzeyinde bulunan 'daire içindeki nokta'nın iman ve itikadı sembolize ettiği de açıklanmalıdır.

---

(2) **Josiah Bowring - John Harris:** Çalışma tablolarıyla ilgili araştırmalar yapmış iki İngiliz ressam

(3) **Ahura Mazda Yıldızı:** Işık Saçan Yedi Köşeli Yıldız; biri Ahura Mazda ve diğer altısı Anamelek

(4) **Merkezinde Nokta Bulunan Daire** (*The Point within a Circle*): Merkezi Masonlara özgü bir nokta olan dairenin içi tekrisülilerin (*holy*), dışı haricilerin (*profan*) yeridir.

(5) **Vaftizci:** *the Baptist, St. John*

(6) **Müjdecisi:** *the Evangelist, St. John*

Bütün düzenli Büyük Locaların örnek olarak kullanmakta oldukları İngiltere-**Emulation**⁽⁷⁾ Locası'nın Çalışma Tablosunun uygulamasında, Yemin Kürsüsünün üzerindeki Kutsal Kitap ile gökyüzündeki Yedi Köşeli Ahuramazda Yıldızı arasında uzanan merdiven çok sayıda basamaktan oluşmuştur. Merdivenin gökyüzünde temas ettiği noktada bulunan Yedi Köşeli Ahura Mazda Yıldızı'nın yerine; 'insan'ı simgeleyen Siyah Renkli ve Beş Köşeli Yıldız kaim olmuştur. Siyah hilâl ve siyah (?) Beş Köşeli Yıldız, Türk ay-yıldız'dan esinlenmiş de olabilir. Siyah renkli (?) beş köşeli yıldızın, "Tanrısal kudretin insanı yaratma eylemini, insanlığa temizlenerek yücelişini, insanlığa her yönden yayılan ilâhî iyilik ve güzelliğin çıkışını ifade" ettiği söylene-gelmıştır.

Yedi Köşeli Ahura Mazda Yıldızı'nın sol üstünde parlayan güneşi ve çevresinde yedi yıldız sıralanmış dolunayı görüyoruz. Yani, tüm düzenli ve düzensiz Büyük Locaların Çalışma Tablolarında, Yakub'un Merdiveni simgesi Yemin Kürsüsünün üzerinde Kutsal Kitap veya Beyaz Kitap'ı temel alarak Ahuramazda Yıldızına kadar yükselir.

Türkiye Büyük Locası, çeşitli Loca teferruatı arasında olan üç derecenin Çalışma Tablolarını İskoçya Büyük Locasından ödünç almıştır. Düzenli Büyük Localar arasında "**Yüce Varlık**'a⁽⁸⁾ ve ruhun ölmezliğine inanmak" gibi bir şart vardır. Türkiye Büyük Locası da, muntazam Büyük Localar tarafından uyulmakta olan Tanrı'ya olan inancı deklare ederek İskoçya Büyük Locası'na konsekrasyon törenini yaptırmıştır. Burada, Yemin Kürsüsünde bulunan Kutsal Kitaplardan⁽⁹⁾ gökyüzüne kadar çıkan "vahiy" olgusu Yakub'un Merdiveni ve üstünde Ahura Mazda Yıldızı yer almaktadır. İskoçya Çalışma Tablosu'nda Yakub'un Merdiveni'nde içi boş şekliyle gösterilmiş olan dolunay, Türkiye Büyük Locası Çalışma Tablosunda ise ince bir hilâl (içi siyaha boyalı) şeklinde gösterilmiştir.

Merdiven basamaklarından melekleri temsil eden kanatlı kadın figürleri aşağıya doğru inerler.

(7) *Emulation Ritual: 2 Ekim 1823, İngiltere-Londra, Emulation Lodge of Improvement*

(8) *Yüce Varlık: Hak Tealâ; Supreme Being*

(9) *Kutsal Kitaplardan Yemin Kürsüsüne konabilecek olanlardan İngiliz Masonluğuna göre bazıları (The Volume of the Sacred Law): Tevrat, İncil, Kuran, Zend-Avesta, Tripitaka, Vedalar, Tao Te King, Bagavat-Gita, Mormonların Kitabı vb.*

Yakub'un Merdiveninden Mâbedin içine doğru dişi melekler inip çıkmaktadırlar; dişi meleklerin yerine -Düzenli Büyük Localarda kadınların Mason olmasına izin verilmediğinden- İman-Şefkat-Ümit kavramları⁽¹⁰⁾ veya baş harfleri (**F-H-C**) veya dinsel semboller kullanılmaktadır. En alta İman simgesi olarak **Haç**, ortaya Ümit sembolü olarak **Anahtar** ve üste de **Şefkat** sembolü olarak **Çıpa** sembolü yerleştirilmiştir. Üç aşamayı çıkıp da başarılı olan Masonlar için bulutlar arasından bir el tarafından uzatılan bağışlamayı temsilen **Kutsal Kupa** sembolü çizilmiştir. Burada, Kutsal Graal⁽¹¹⁾ adıyla bilinen efsanevî kupa ve bulutların arasından uzanan elin Hz. İsa'nın eliyle sunulmakta olduğunu sembolize etmektedir. Hıristıyanî Sembolik Masonluk için Kutsal Kupa kullanılması normal, Türkiye'de ise anormaldir.

Çalışma Tablosu'nda, Üç Sütun'un güney tarafındaki Korent başlıklı sütunun altında, Yakub'un başını koyup uyuduğu ve rüyasında merdiven gördüğü taş⁽¹²⁾, Hamtaş ismi verilir. İlk kez birinci derecede gördüğümüz ve sonuncu dereceye kadar adını duymayacağımız hamtaşın, ritüelikle öğretilerden çıkarılmasıyla; masonik açıdan çok önemli olan **Hamtaş** ve **Küptaş** arasındaki büyük fark da gözden kaçırılmıştır.⁽¹³⁾ Ritüelde bile Hamtaş yok olmuş; yerine silindirik kubbe şeklinde bir hamtaş geçmiştir.

Küptaş sembolü de üzerindeki değerli aparatın (**Lewis**) çıkarılmasıyla Çırak derecesinden çıkarılmıştır. Lewis'in çıkarılması ile olsa olsa, Kalfa veya Üstat derecelerinin bir sembolü olmuştur. Bir taş veya kayaya eklenen sıfatla birlikte o taşın adı ya da o taşın **ÖZ**'ü doğru değildir. Her ad **ÖZ**'ün bir yönünü, pek çok anlam arasından ise sadece birini ortaya çıkarır. Anlamanın bir diğer açıklaması da, bir öykü, dinsel bir şeyler, özel bir adın kökenlerinde yatan ham veya küp şeklinde bir söylem gerekir. Taşın, "**ham**" veya "**küp**" şeklinde olması masonik işleminin derecesine bağlı bir koşuldur.

(10) **İman-Şefkat-Ümit**: Dinsel Erdemler: Faith (F) -Charity (C) -Hope (H)

(11) **Graal (Kutsal Kupa)**: Hz.İsa'nın Son Yemek'te kullandığı ve çarmıhtayken akan kanının toplandığı efsanevî kupa.

(12) **Hamtaş**: Jacop's Stone

(13) **İşlenmemiş Taş ve Ham Taşın pek çok adından diğerleri**: Değerli Taş, Kefaret Kayası, Âdem'in Kabri, Evren'in Göbeği, Muallâktaki Taş, Kurban Kayası, Davud'un Kayası, Kutsal Kaya, Kadir-i Mutlak Kaya, Sion'un Kayası, Kafa Kemiği Kayası, Asırlar Taşı, Yakub'un Kayası, Petrus'un Kayası, Kilise'nin Kayası, Gufran Kayası, Teselli Kayası, Korku ve Titreme Kayası ve Ahiret Kayası

Taş teriminin Masonlarla özdeşleştirilmesi Sembolik Masonluğun kuruluş dönemlerinde Edward Oakley⁽¹⁴⁾ tarafından yapılmıştır. E. Oakley, Birinci Anayasa'nın çıkarılmasından beş yıl sonra yapmış olduğu bir konuşmada Masonlara: "... Sizler, Ülkü Mâbedi'nin yapımı için köşe taşının⁽¹⁵⁾ üzerine inançla ve güvenle bağlanan canlı taşlar-sınız.⁽¹⁶⁾" şeklinde seslenmiştir. Belirttiği köşe taşı, Kutsal Kitap'ın çeşitli bölümlerinde⁽¹⁷⁾ değinildiği gibi Hz. İsa'dır.

"Rabb'a gelin, insanlarca reddedilmiş, ama Tanrı'ya göre seçkin ve değerli olan canlı taş. Sizler de canlı taş olarak Manevî Mâbet'i oluşturun... İşte, değerli taşıma seçtim; O'nu Sion'a köşe taşı olarak koyuyorum. O'na iman edenler hiçbir zaman utandırılmayacaktır. İman edenler için bu taş değerlidir. Yapıcıların kaldırıp attıkları taş, köşenin baş taşı oldu..."

açıklamaları ile Hz. İsa, köşe taşı ile imanlı insanlar da Ülkü Mâbet'inin yapımında kullanılacak canlı taşlarla özdeşleştirilmişlerdir. Bu benzetme de, Sembolik Masonluğun her yerinde olduğu gibi teistik inanç görüşünü kanıtlamaktadır.⁽¹⁸⁾

Yakub'un Merdiveni'nin Çalışma Tablosu'ndan çıkarılmasıyla, Türk Masonluğunda monoteist düzen az veya çok zarar görmüştür. Merdivenin üzerindeki Tanrısal Yıldız'la merdivenin ilişkisi kalmamıştır. Yüce Varlık ile Kutsal Kitapların ilgisi, yani 'vahiy' kavramı yok olmuştur. Yemin Kürsüsünün üzerinde duran Kutsal Kitaplarla Masonluğun en büyük sembolü olan Gönye-Pergel'in vahiy ışığı gibi duran ilâhî yıldızla olan tanrısal bağlantısı sona ermiştir. Kutsal Kitaplar, Gönye ve Pergel ile ilâhî yıldız arasındaki teistik bağ, aradaki Yakub'un Merdiveni sembolünün çıkarılmasıyla kaybolup gitmiştir. Yakub'un Merdiveni'nin ve ritüeldeki ilkelerin bir devamı olan Masonik Dinsel Erdemler öğretisinin de ritüelden seküler bir görüşle çıkarılmasından dolayı monoteist inanç görüşü zedelenmiş; deist inanç görüşü hâkim olmuştur.

(14) **Edward Oakley**, *İngiliz Masonluğunda üçüncü konferansçı*, 1728

(15) **Köşetaşı**: *Cornerstone; Lapis Angularis (Hz. İsa'nın kendi bedeni)*

(16) **Canlıtaş**: *Livingstone (eski dönemlerde Masonlara verilen isim)*

(17) **Örneğin**: 118. Mezmur 22. ; Matta İncili; 21. - 42. ; Petros 1. Mektubu; 2. -4.

(18) **Tamer Ayan**, *Düzenli Masonluğun İnanç Evrimi: Hamtaşın Evrimi; Grafik Sanatlar Matbaacılık A.Ş.*, 1998

Yemin Kürsüsü üzerindeki ilâhî yıldızdan Kutsal Kitaplara doğru gelen Yakub'un Merdiveni'ne bağlı "vahiy" kavramının Çalışma Tablosu'ndan çıkarılmasıyla teist sistemden ani olarak deist sisteme dönmüştür. Yakub'un Merdiveni'nin Tarsuslu Aziz Paulus'un oluşturduğu **İman-Şefkat-Ümit** diye adlanan **Dinsel Erdemler**⁽¹⁹⁾ kavramı da Sembolik Türk Masonluğundan tamamen çıkarılmış, Masonun bu kavrama ulaşması için felsefi derecelerin ortasını beklemek durumuna düşülmüştür. Localarda: '*Evrenin Ulu Mimarına karşı İman, her yer ve şekilde Ümit, her insana karşı Şefkat*' diye söylene gelen masonik üslûp yok olup gitmiştir. Adı Dinsel Erdemler olan üçlemenin terk edilmesiyle Muntazam Büyük Localar tarafından kabul edilen teist sistem kalmamıştır.

Çalışma Tablosunda İyon başlıklı Akıl sütununun dibinden geçen bir '**alçak duvar**'ın yapılmış olması da hiçbir mana ifade etmeyen bir durumdur; çünkü '**alçak duvar**'a ilişkin ve ilgili olabilecek sembol veya alegori dâhil hiçbir açıklama yoktur. Dorik başlıklı Kuvvet sütununun hemen dibindeki küptaşın üst yüzeyine takılmış bulunan Çıraklara özgü Lewis⁽²⁰⁾ aparatı da yok olup gitmiştir. Lewis aparatı Çıraklara mahsus bir avadanlıktır. Dolunay da gitmiş, onun yerine siyah hilâl gelmiştir; siyaha boyanmış hilâl ve siyah yıldız görünüş bir yana, "**ay tutulması ve yıldız tutulması**" izlemine vermektedir. Düzensiz Büyük Localarda bile Yakub'un Merdiveni geleneğine uyulmaktadır.

Yakub'un Merdiveni spekülâtif kaynaklı semboldür; merdiven türü araçlardan hiçbiri Operatif Masonlukta kullanılmamıştır. Ayrıca merdivenin Süleyman Mâbedi'nden aktarıldığına ilişkin -bir istisnası var, Dönemeçli Merdiven- bir veri de yoktur. Yakub'un Merdiveni'ne dinsel merdiven denilmesinin nedeni Tevrat referanslı olmasındandır; merdiven Tevrat'ta⁽²¹⁾ söz konusu edilen Yakup Peygamberin ilginç bir rüyasından esinlenilerek Masonluğa aktarılmıştır. Yakup peygamber, İbrahimî dinlerinin soy atası İbrahim peygamberin torunu ve İshak peygamberin oğludur. Yakup peygamber iki rüya görmüştür; ilk gördüğü rüya şöyle özetlenebilir:

(19) **Dinsel Erdemler: Theological Virtues**

(20) **Lewis: Operatif Masonluk döneminde Çırakların ağır küptaşların yerinden kaldırılmasında kullandıkları aparat**

(21) **Kutsal Kitap-Tevrat-Yaradılış, 28, Yakub'un Düşü, 10 -22, sayfa 34, İstanbul, 2003**

"İshak, oğlu Yakub'u bir anlamda kardeşi Esav'ın yaptığı kötülükten çekinerek, evlenmesi için anayurdu Padan-aram'a gönderir. Yakup, Beer-şeba'dan Haran'a doğru yola çıkar; güneş batıp da gece olunca, bulduğu bir taşı başının altına yastık yaparak çıplak toprağa yatar ve uyur. Rüyasında, yattığı yerin üzerine başı göklere uzanan bir merdiven kurulu olduğunu ve basamaklarından Allah'ın meleklerinin inip çıktıklarını görür. Rab yanı başında durup, "bu topraklar ve Yakub'un soyu" için söz verir.

Yakup uyanınca, "Rab burada ve ben O'nun farkına varamadım; korkunç bir yer burası ve göklerin kapısı" der. Yakup, yastık yaptığı taşı anıt olarak buraya diker ve zeytinyağı ile kutsadıktan sonra bu yere Beytel⁽²²⁾ adını verir; kentin önceki adı Luz'dur. Yakup, kutsal taşın üstüne bir adak adar; "Rab, benim Tanrım olacak. Anıt olarak diktiğim bu taş Tanrı'nın Evi olacak." sözünü verir.

Tevrat'taki metnin masonik özü şudur: "... (11) Oradaki taşlardan birini alıp başının altına koyarak yattı... (18) Ertesi sabah erkenden kalkıp başının altına koyduğu taşı anıt olarak dikti..." Taş, işlenmemiş, alalade ve ham bir taştır; Masonların kullandığı gibi Çekiç ve Taşçı Kalemle tıraşlamadan sonra yapılmış küptaş değildir. Tevrat'ta⁽²³⁾, Yakup peygamber ikinci sefer görülen rüyada "Tanrı'nın, Yakup'la güreştiğini bildirir, onu yenemediğinden dolayı İsrail⁽²⁴⁾ adını verdiğini" söyler.

(22) **Beyt-el:** Allah'ın evi (İbranice)

(23) **Kutsal Kitap-Tevrat-Yaradılış**, 28, *Yakup Güreş Tutuyor*, 22 -32, sayfa 41, İstanbul, 2003

(24) **İsrail:** İbranicede "Tanrı'yla güreşir" anlamında

Yakub'un Merdiveni sembolü, Mirac olayının Tevrat'taki ilk örneğidir. Yakup peygamberin gece rüyasında gördüğü "üzerinden meleklere inip çıktığı ve Rab'in yanı başında durup kendisine hitap ettiği" yerden göğe yükselen merdiven İslâmî Mirac'ın Semitik sembolik anlatımıdır. Yakub'un rüyasında gördüğü Rab; Hz. Muhammet'in gökyüzünde gördüğü Allah'ın aynısıdır. İbraniler açısından çok ünlü olan bu alegorinin özgün mü yoksa başka pagan ritlerinin sembolizmalarından esinlenme mi olduğu hakkında görüş ayrılıkları vardır: Mithra Misterleri'nde "*ruhun olgunlaşmasını sembolize eden yedi kapı*", Brahmanizm'deki "*maddî dünyadan evrensel hakikate uzanan yedi basamak*" ve Kabala'daki "*yedi gezegen*" gibi sinonimleri bulunmaktadır. İbranilerin her iki yönden komşuları olan Mısır ve Mezopotamya'nın çok daha eski ve zengin uygarlıklarında merdiven sembolizması olduğundan; Gılgamış Destanı gibi alıntı olması ihtimali kuvvetlidir. Hangisinin daha özgün olduğunu kesin olarak tespit edebilmek zordur; merdiven sembolizması evrensel ölçekte bütün eski inançlarda, ruhî, ahlâkî ve aklî gelişmenin sembolü olarak yer almıştır.

Merdivenin üst başındaki Ahura Mazda Yıldızı'nın yedi köşeli olmasının ötesinde, sağ üst köşede ayı çevreleyen yıldızların sayısının da yedi olması; inançsal ve mistik mükemmeliyet ifadesinin ötesinde, bir Locanın kusursuz olması için yeterli Mason sayısını da simgeler. Yedi sayısının mükemmel olmasının ötesinde, bedenle ruhun birleşimi (4+3); yaratılış süresini; yani zaman ve yetkinliğe doğru yükselişi de sembolize eder. İdeal basamak sayısı yedidir; bu belirlemede, gökyüzünün inançsal katları, bilinen önemli gök cisimlerinin sayısı, önemli meleklerin sayısı, haftanın günleri gibi kökleri tarihin derinliklerine dayanan sayı sembolizması önemli rol oynamıştır.

Bunların dışında, Güneş, Ay, Merkür, Venüs, Mars, Jüpiter, Satürn şeklinde sıralanan 7 gökcismi (veya eskilerin tanımıyla gezegen); Babil'in 7 katlı zigguratu; Babil'in 7 sayısına bağlanan Ay takvimi; Amerikan uygarlıklarında 7 katlı gök kavramı; Tevrat'ta Süleyman'ın Meselleri'nde anılan bilgeliğin 7 sütunu; İbranilerde 7 kollu şamdan; İbranilerde 7 büyük günah; Fatıha Suresi'nde ilk 3'ü insana, izleyen 4'ü Allah'a ait olan 7 ayet⁽²⁵⁾; Bilgelik Mâbedi'nin 7 basamaklı merdiveni; Rozikrusiyenlerin 7 basamaklı merdiveni; haftanın 7 günü; semânın 7 katı; yerin 7 katı; 7 basamaklı ağaç; Zerdüşî dininde 7 ana melek;

(25) Hicr Suresi 87. Ayet'te geçen "*seb'ul-mesani*"

Hac sırasında 7 tavaf, 7 koşu ve 7 şeytan taşlama; 7 uyurlar; 7 cennet; 7 cehennem; nefsin 7 mertebesi; Sûfîlerin 7 letâîfi; 7 kandil; İsmaililerin 7 peygamberi; 7 imam; 7 melek; 7 kapı; 7 mühürlü kitap; Süleyman'ın 7 mührü (Abraksas); 7 kural; 7 deniz; 7 iklim; 7 çağ ve nihayet şu 7 şeyin hiçbir zaman fazla dikkate alınmaması ve itibar edilmemesini uyarayan ünlü Arap atasözü: "İyilikle önerilen ekmek, kuzu eti, soğuk su, yumuşak elbise, güzel koku, rahat döşek, güzel olan her şeyin görüntüsü"...

Mirandola'lı Pico, 15. yüzyılda yazdığı *De Hominis Dignitate* (26) adlı eserinde, Yakub'un Merdiveninin dünyadan gökyüzüne doğru insanın akılsal iletişim ve kavrayışın gelişiminin simgesi olduğunu, inip çıkan meleklerin insanlar için gerekli kutsal ve ilâhî gerçeklerin aktarılması işlevini yapmalarını simgelediğini belirtir. Merdivenin en üst basamağı, din veya Mutlak Varlık'ın kendine özgü ve yüce doğası içinde öğrenilmesi ve kavranması aşamasıdır.

Yakub'un Merdiveni'yle ilgili olarak daha değişik yorumlamalar da yapılmıştır. İbranicedeki "Merdiven" ve "Dağ" (27) kelimelerinin aynı sayısal değeri veren

harflerden oluşması gerekçesiyle türetilir. Yakub'un Merdiveni'nin Sina Dağı'nda Hz. Musa'ya gelen İlâhî Kanun'u simgelediği belirtilir. Merdiven insan idrakinin sembolüdür; melekler de insanın yücelmesini, ruhsal hareketini temsil eder. Merdiven asal olarak doğayı ve doğadaki olayları simgeler. İlk dört basamakta evreni oluşturduğuna inanılan dört element yer alır. Toprak ve su özgül ağırlığı yüksek olduğu için alt basamaklara inmiş; hâlbuki ateş ve hava daha düşük yoğunlukta olduğu için üst basamaklara yükselmiştir.

(26) *Giovanni Pico della Mirandola* (1463 -1494); İtalyan, Rönesans, "Dignity of Man" eserinin yazarı

(27) *Dağ: Sinai* (İbranice)

Yakub'un rüya gördüğü yer Kudüs'teki Moriah Dağı⁽²⁸⁾'dir. Merdivenin kurulu olduğu nokta daha sonra Süleyman Mâbet'inin Kutsalların Kutsalı, yani Debir bölümünde yer alan Kutsal Kaya⁽²⁹⁾ dır. Bu taş, aynı kayanın eşiği olup, Yakup'un başının altına koyup uyuduğu hamtaşın alınmış olduğu kayadır. Yakub'un rüya görmesi sırasında, gördüğü merdiveni ve yukarıdan aşağı inip çıkan melekleri, insanların Tanrı'ya duası ve Tanrı'nın da bu dualara cevabı olarak yorumlar.

Hermetik filozoflardan simyacı Dr. Robert Fludd⁽³⁰⁾1638 yılında yazdığı **Philosophia Mosaica**'ya göre, merdivenin üç basamağı ahlâkî, fiziki ve akli dünyanın simgeleridir. Bundan dolayı ilk üç basamak 17. yüzyılın Rozikrusiyen kökenli Masonları arasında "doğa bilgisi"nin sembolüdür.

Yakub'un Merdiveni'nin, 1688 yılında II. James'i⁽³¹⁾ yeniden İngiltere tahtına geçirmek isteyen Stuart Hanedanı⁽³²⁾ yanlısı Jakobiyen⁽³³⁾ Masonların benimseyip Skoç Masonluğuna⁽³⁴⁾ ekledikleri bir sembol olduğu söylenmektedir ⁽³⁵⁾. Stuart yanlısı olduğu bilinen Şövalye

---

(28) **Moriah Dağı:** Sion Dağı

(29) **Kutsal Kaya:** İslâmiyet'in ikinci hac yeri olarak bilinen Kudüs'teki Altın Kubbe altındaki Hacer-i Muallâk

(30) **Dr. Robert Fludd** (1554 -1637); İngiliz, Rozikrusiyenci ve Simyacı

(31) **II. James:** 1603 -1688 yılları arasında Stuart Hanedanından gelen İngiltere kralı; Fransa'ya kaçmak zorunda kalmıştır.

(32) **Stuart Hanedanı:** İngiltere'nin İskoç asıllı soylu ailelerinden biri. Stuartlar, 18. yüzyılda Fransa'da kurulmuş olan Stuartist Localar ve ardından oluşan Stuartist Masonluk nedeniyle önem taşırlar.

(33) **Jakobiyen:** Jacobins: Yakupçular: 18. yüzyıl sonlarına doğru Fransa'da kurularak etkinliklerde bulunmuş politik nitelikli masonik bir topluluk. Spekülâtif Masonluğa önemli katkıları olmuştur.

(34) **Skoç Masonluğu:** Türkçe'ye alınmış olan "Ekosizm" teriminin Türkçe'deki sözlük karşılığı. Stuartist Masonluk bakımından "Ekosizm" de o dönem politika olgusuna uygun olarak kullanılmıştır. Stuartlar'ın politik emellerinin gerçekleşmemesi yanında; Skoç Masonluğu, Ekosizm'le hiçbir ilgisi ve ilişkisi olmaksızın, Ekosizm adı altında varlığını genişleterek sürdürmüştür. Skoç Masonluğu, Türkiye'de Eski ve Kabuledilmiş Skoç Riti tarafından sürdürülmektedir.

(35) **Tamer Ayan, EKSR ve Jüriprudans "Lektürler",** Türkiye Fikir ve Kültür Derneği, 2000

Andrew Ramsay⁽³⁶⁾ tarafından Mithra misterlerinden alınmış ve Skoç derecelerine aktarılarak Kadoş Derecesinin ⁽³⁷⁾ önemli bir ögesi olmuştur. Merdivenin yerden gökyüzüne doğru yükselmesi, Stuartların sürgünden tahta kavuşmalarının simgesi olarak tanımlanır. James adı Jacob (Jacobit) ile benzeştirilir. Stuart etkisiyle kurulan politik nitelikli Localarda sembolün felsefi yorumu altında asıl amaçlanan siyasal anlam gizlenmiştir.

Masonik tanımlamalardan Dul Kadının Oğlu⁽³⁸⁾ sıfatı veya Hiram'ın mezarındaki bitkiye verilen Akasya eşanlamlısı Cassia⁽³⁹⁾ adının 'delikanlı' anlamındaki Cas' dan gelmesi de, aynı dönemin ürünleri ve Stuart yanlısı Localardan tahtını kaybeden Skoç kralı I. Charles'a yapılan yakıştırmalardır. Kutsal dünyaya uzandığı kabul edilen Yakub'un Merdiveni'nin Masonlar tarafından sembol olarak kullanılması, bu yöntemle aldıkları emirleri uygulamaya koymak suretiyle genel toplum düzenini bozdukları önyargısı ve kuşkusuyla bir siyasal kararlarla "Masonların şapitr veya meclis şeklinde toplanmalarının yasaklanmasına" sebep olmuştur. Yakub'un Merdiveni, 1715 yılında Jakobiyen Masonların politik olarak buldukları bir semboldür. İlk çıktığı yer olan Fransa'dan, 1715 -1745 yılları arasında İngiltere'ye doğru göç etmiştir.

Yakub'un Merdiveni, bu nedenle, York Riti erken dönem Craft⁽⁴⁰⁾ Hürmason derecelerinde bir sembol olarak yer almaz. İngiliz Masonluğuna ilk olarak girişi Thomas Dunckerley'in ⁽⁴¹⁾ masonik öğretilerde ger-

---

(36) **Şövalye Andrew Ramsay:** *İskoçyalı, Paris'te 1736-37 yıllarında söylediği nutuklarla Skoç Masonluğunun gelişimine en önemli ivmeyi kazandırmıştır.*

(37) **Kadoş** (Kutsal-Kutsanmış); *EKSR'de ilgili olduğu derecenin ritüelik içeriğinin, bundan öncekilere oranla yüceliğini, kutsal ve kutsanmış olduğunu vurgulamak üzere kullanılır.*

(38) **Dul Kadının Oğlu:** *Masonik deyişler arasında Süleyman Mâbedinin mimarı Hiram Abi'nin adı. Bu nedenle, tüm Masonlar da sembolik olarak Hiram Abi'nin Kardeşleri, bu şekilde Dul Kadının Oğlu olarak nitelenirler. Stuartist Masonlar arasında yaygın bir terim.*

(39) **Cassia:** *Hiram Abi'nin mezarındaki Akasya'nın erken dönem Masonlukta adı. Akasya yerine, bu bitkiye Cassia denir. Cas, Cassia'dan türemek üzere "delikanlı" demektir.*

(40) **Craft:** *Zanaat; Sembolik Masonluğun üç temel derecesi*

(41) **Thomas Dunckerley:** *1724 -1795, İngiltere'deki Hürmasonların, Royal Arch Masonlarının, Tampliye Şövalyelerinin öncüsü*

çeleştirildiği reform sırasında olmuştur. Eski ritüellerin hiçbirinde ve hatta Localarla ilgili tüm detayları veren William Hutchinson'un⁽⁴²⁾ *Spirit of Masonry* adlı kitabında merdiven sembolizmasına yer verilmemiştir. Yakub'un Merdiveni tarihte ilk defa 1776 tarihli bir Çalışma Tablosu'nda göze çapar; bu tarih Thomas Dunckerley'in ritüelik modifikasyonu yaptığı yıllara rastlar. Tablodaki merdiven, yedi basamaklı mistik merdivenlerden farklı olarak sadece üç basamaklıdır. Erken dönemdeki Yakub'un Merdiveninin özelliği sadece üç basamaklı olmasıdır. Daha sonraları ressamların buldukları yer oranında merdiveni yedi basamaklı veya daha çok basamaklı çizmelerine rağmen; sadece üç basamağının önemli olduğu William Preston⁽⁴³⁾ tarafından İman-Şefkat-Ümit olarak açıklanmıştır. Thomas Dunckerley sistemine göre geliştirilen **Prestonian** derslerine göre, Yakub'un Merdiveni Kutsal Kitapların üzerine yerleşmiş ve merdivenin tavanı gökyüzünde kaybolmuştur.

Yakub'un Merdivenindeki üç basamağın anlamını ve Tarsuslu Aziz Paulus'un daha önce Masonluğa Üç Dinsel Erdem olarak giren İman-Ümit-Şefkat erdemini açıklamak yararlı olacaktır. Paulus tarafından İÖ 54 yılında yazılan ve 1. Korintoslulara Mektup adı verilen yazısında (13: 13) şu cümleler yer almaktadır:

"İşte kalıcı olan üç şey vardır: İman, umut, sevgi. Bunların en üstünü de sevgidir."⁽⁴⁴⁾

İman-Ümit-Sevgi dinsel erdemleri, Hıristiyan inancında bu mektuptan sonra önem kazanarak bir slogan haline dönüşmüştür. 1760 tarihinde Masonluğun Hıristiyanlaştırılması gayretleri William Hutchinson⁽⁴⁵⁾ tarafından Sembolik Masonluğa **Üç Dinsel Erdem** olarak aktarılmış; sembolik ve felsefi Masonluk başta olmak üzere önemli bir öğreti dizisi teşkil edilmiştir. Öğretinin Hıristiyanî temel yorumu: *"Tanrı'ya iman; ebedî kurtuluş için umut ve tüm insanları*

(42) **William Hutchinson:** 1732 -1814, İngiliz Hürmasonlarının lideri ve *Spekülatif Masonlukta oldukça ünlü olan Spirit of Masonry kitabının yazarı.*

(43) **William Preston:** 1742 -1818, İngiliz Hürmasonlarının en ünlüsü ve *"Illustration of Masonry"*ın yazarı ve *Preston's Lectures (Prestonian Derslerinin) kuru-cusu.*

(44) *Kutsal Kitap, Yeni Antlaşma, Paulus'tan Korintlilere 1.Mektup, Sevginin Üstünlüğü: 13/13, s.1459, 2001*

(45) bkz. 42

sevmek" şeklinde yapılır. Masonlukta, kısmî bir modifikasyonla, "Tanrı'ya iman; Ülkü Mâbedi'nin gerçekleştirileceği umudu ve tüm insanları sevmek" şeklinde formüle edilmiştir. Türk Sembolik Masonluğu'nda ilk üç derece bazında Dinsel Erdemlere, hele Yakub'un Merdiveni'nin de öğretilerden çıkarılmış olması nedeniyle pek temas edilmez.

Masonluğa pek yakın ve birçok benzerlikleri olan mistik nitelikli bir kardeşlik kurumu olan **Rozikrusiyenler**⁽⁴⁶⁾ ve Rozkruva merdiveninde, Hz. İsa ve/veya Mesih olgusu üzerine odaklanan öğretilerinde **Rozikrusiyen Merdiveni** ve Felsefî Masonluğun daha ileri derecelerde **Kadoş Merdiveni** olarak bu slogana önemle yer verilir. Felsefî Masonlukta, İbranî ahlâkiyatından Hıristiyan ahlâkiyatına geçiş özelliği taşıyan geçiş aşamasında ve felsefî derecelerin final aşamasında Hıristiyan teolojisinin doruğu mertebesinde bu evrensel slogana yer verilmemiş olması düşünülemez.

Türkiye'deki felsefî derecelerdeki Dinsel Erdemlerde bir düzeltme yapıldığını açıklamak da gereklidir. **İman-Ümit-Sevgi** olmasına ve en üstün erdemın Sevgi olduğu özellikle vurgulanmasına rağmen; benimsenen slogan Türkiye'de **İman-Şefkat-Ümit** olarak değiştirilmiştir. Bu üçlüde sonuncu kavram olan **Sevgi**, üçlünün ikinci kavramı **Ümit**'le yer değişmiştir. Sloganda geçen erdem **Şefkat** değil, **Sevgi**'dir. "*Şefkat, sevginin eyleme dönüşmesi*" dir. Gerçekten evrensel boyutta en yüce ve en üstün yol sevgi ve şefkattir. 'Şefkat yerine sevgi' denilmesi, köken ve anlam yönünden daha uygun olur. İkinci olarak, **Ümit**'in daha üstün olarak üçüncü sıraya yükseltilmesi de pek anlamlı sayılamaz. Çünkü en üstün şey sevgidir. Masonlar "*her elem daima kurtuluşla sona erer*" deseler bile; "*Aradıklarını bulacaklarını ümit etmedikleri hâlde, çalışmalarını sürdürürler.*"

İman, Ümit ve Şefkat'i temsil eden üç ana basamak yeryüzünden gökyüzüne doğru, yani ölümden hayata ve ölümden ölümsüzlüğe doğru ilerlemeyi gösterir. Merdiven, modern masonik sembolizmde, bütün eski inisiyasyonlarda olduğu gibi gelişmenin ve yetkinleşmenin sembolü olarak kullanılır. Merdivenin oturduğu Loca tabanı dünya, tepesinin ulaştığı Loca tavanı gökyüzüdür. Merdivenin Mâbet döşemesinin üstündeki ilk basamağı yeryüzünü, Mâbedin gökyüzünü simgeleyen yıldızlı tavanına yükselen son basamağı gökyüzünü simgelediğın-

(46) *Rozikrusiyen [Fraternitas Rosae Crucis] = [A. M. O. R. C.], Rose-Croix derecesinden farklıdır.*

den; merdiven yeryüzünün maddî dünyasından gökyüzünün gizemli âlemlerine doğru uzanan önemli bir vasıttır.

Yakub'un Merdiveni bütün muntazam obediyanlarda yer almak zorundadır; olmaması halinde, gökteki Tanrısal Yıldız'la, Mâbet'teki Kutsal Kitaplar arasındaki hiçbir ilişki olmayacağından "vahiy" kavramı sıfırlanmış; ilgili ilâhî semboller ve ruhun ölümsüzlüğüne ilişkin alegoriler de iflas etmiş olur. Yakub'un Merdiveninin kaldırılması halinde, "ruhun ölümsüzlüğüne" itikat oranı da obediyanımızdan çıkarılmış olur. Tekris için "Tanrı'ya inanıyor musun?" sorusuna haricilerin verdikleri "Evet" cevabı yeterli sayılmış; Yükseliş bölümünde Hiram'ın mezarına yatan Üstat Masonların Hiram olduktan sonra etmekte oldukları "ruhun ölümsüzlüğüne" kesinkes itikat şartı geçersiz sayılmıştır. Yakub'un Merdiveni kaldırıldığı halde obediyanımızda geçerli kılınan inanç kavramı da zahiren teist inanç sisteminden, bâtinî -zorunlu olarak- deist inanç sistemine geçilmiş gibi görülmektedir.

Türk Masonluğunun inanç kavramı açısından ve Çalışma Tablosu'ndaki görünüm olarak Teist'ten⁽⁴⁷⁾ Deist'e⁽⁴⁸⁾ geçebilmek için olumlu veya olumsuzdur açıklaması getirilebilir. Ancak, Anayasamızda yasal koşulların da, Deist sistemin yönünde değiştirilmesi veya Ritüel-Çalışma Tablosu arasındaki bozukluğun da bir an önce düzeltilmesi gerekir. Yakub'un Merdiveni'nin Çalışma Tablosu'nda bulunması ve kaldırılması, Türk Masonlarının bu olaya bakış açısına, ilkelerine, anlayışlarına, inançlarına, geleneklerine, iman ve itikatlarına veya ettikleri "yemine" göre değişir. Türk Masonlarının, Cemiyet'e girerken "Tanrı'ya inanıyor musun?" ve uzun süre sorulduktan sonra; şimdi artık bırakılan "Ruhun ölümsüzlüğüne inanıyor musun?" sorusunun cevapları: birinci soru teistik bir şekilde "Evet" diye cevaplanmaktadır. İkinci soruya da teistik bir şekilde "Evet" diyen bir Kardeş, bir süre çalışmalara devamdan sonra Çıracık Tablosu'nda Yakub'un

---

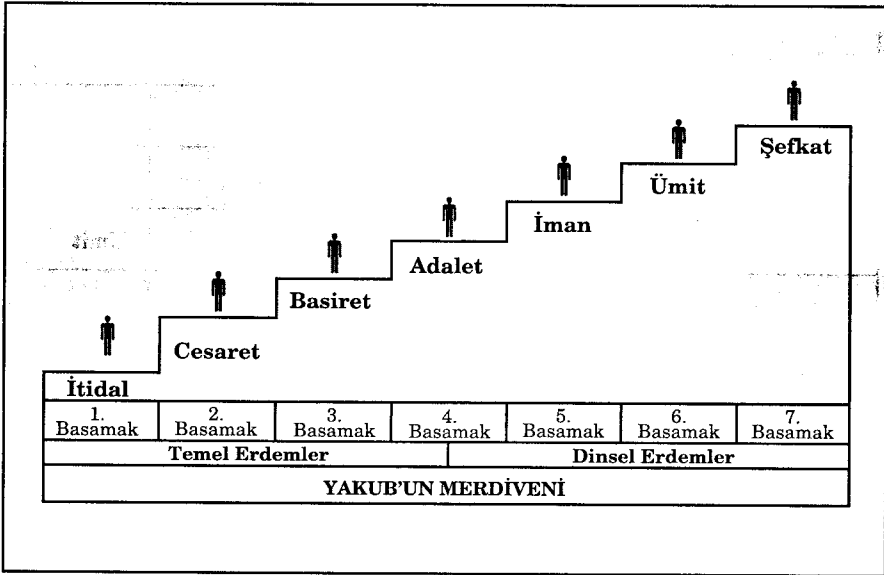
(47) **Teizm:** Evreni yaratan ve yöneten, haza ve kadere egemen olan, insanüstü güçleri bulunan, kulları bulunan insanlara buyruklarını "vahiy" yoluyla ileten Tanrı'nın varlığını savunan dinler ve dinsel öğretiler. Teizm'e uygun dinlerin mutlaka bir kutsal kitabı vardır. Ruhun ölümsüzlüğü kaçınılmazdır.

(48) **Deizm:** Teizm'in temeli olan "vahiy"i kabul etmeyerek bunun karşısına "akıl" ile çıkmasıdır. Tanrı'nın varlığı ve nitelikleri vahiy ile açıklanamaz. Ölümünden sonraki yaşam, yeniden doğuş ve ruhun ölümsüzlüğü insanların varsayımlarıdır. İnsanı, biri beden ve ruh olmak üzere bir çift oluşumun, beden ve ruhun sentezi olarak benimser.

Merdivenin de olmayışını görüp ve bir de ayrıca Üçüncü Derecede Hiram'ın kıyafetine büründükten sonra deistik bir şekilde 'Hayır" diye cevap vermemelidir.

Yakub'un Merdiveni'nin İskoçya modelinden (veya bugün dünya üzerindeki düzenli bütün obediyanlardan) kopya edilerek bir süre kullanılmış ve 1984-1985 döneminde kaldırılmış olması, Türk Masonlarının çoğunun benimsedikleri inançlarına göre değişmemiş ve değişmemiş bir semboldür. Türk Masonları kendi kutsal kitabı Kuran'la birlikte Tevrat ve İncil'i, yani üç kutsal kitabı Yemin Kürsüsüne koymakla, evrensel ölçekte Yakub'un Merdiveni'nin temel sembollerinden "vahiy" olgusunun ve Yakub'un öyküsünün temel sembol ve alegori olduğunu kabul etmişlerdir.

Yakub'un Merdivenin basamakları şöyle sıralanır.

Yakub'un Merdiveninin daha sonraki dönemlerde -bazen- basamak sayısı on beşe çıkar. Genel olarak yedi basamaklı olarak betimlenir. Yakub'un Merdivenindeki asıl basamak sayısı **İman-Ümit-Şefkat** olmak üzere Üç Dinsel Erdem'dir. Diğer dört basamak Eflâton⁽⁴⁹⁾'dan

(49) *Eflâton (Plâto): İÖ 427 -347; Devlet*

Hıristiyanlığa ve oradan Masonluğa aktarılan **Dört Masonik Temel Erdem** olan **İtidal-Cesaret-Basiret-Adalet** tir. Temel Erdemler ve Dinsel Erdemler de Sembolik Masonluğun ritüel ve öğretilerine girmiştir. Dört Temel Erdem, antik Yunan felsefesi döneminde Eflâtun'un Panteistik kurallarıdır. Temel erdemler, kilisenin teistik görüşüyle çelişmediğinden masonik öğretilere aktarılmışlardır. Daha önemli sayılan üç dinsel erdem ise doğrudan doğruya Hıristiyan dininin dinsel erdemleridir. Temel Erdemler veya Dinsel Erdemlerle yetinmeyen çeşitli obediyanlar ve jurisdiksyonlarda basamakların hepsine de masonik erdemler ve ilkelere ilişkin türlü adlar vermişlerdir.

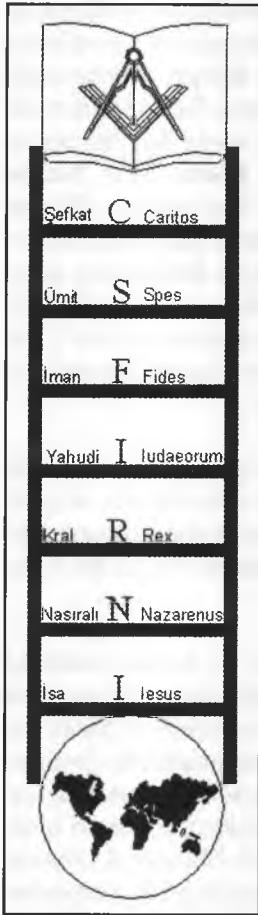
7. Basamak:	Şefkat	Zekâ	Sorumluluk	Jerusalem
6. Basamak:	Ümit	Sabır	Yüce Görev ⁽⁵⁰⁾	Raphael
5. Basamak:	İman	Emek	Sebat ve Hakikat	Nasıra
4. Basamak:	Adalet	İman	İman	Yahudi
3. Basamak:	Basiret	Şefkat	Zariflik	Şefkat
2. Basamak:	Cesaret	Eşitlik	Masumiyet	Ümit
1. Basamak:	İtidal	Adalet	Adalet ve Sevgi	İman

Rozikrusiyenler ve/veya Rozkruva Merdiveni

Rozkruva (Rose Croix) ve **Rozikrusiyen** (Rosicrucien) terimleri arasındaki farkı belirtmek gerekir. Bu ikisi birbirinden farklıdır. Yani **Rozkruva** masonik; **Rozikrusiyen** ise amasoniktir.

Rozkruva, Skoç Masonluğu tohumu ile Fransa'da oluşan Skoç Riti dereceleri kapsamındaki Sembolik Masonlukla-Şövalye Masonluğu arasında transisyon mahiyetinde olan ve İbranî kültüründen Hıristiyanî kültüre geçişin başlangıcını teşkil eden özel masonik derece; hatta bir şövalyelik derecesi tarzıdır. Rozkruva Şövalyesi derecesi-

(50) **Yüce Görev:** *the Great Work*; *Jerusalem:* Kudüs; *Raphael:* Mikail; *Judaea:* Yuda

ne geldikten sonra İbranî ahlâkiyatından kaynaklanan Hiram dereceleri ve Kudüs Prensi dereceleri aşaması biter; doğrudan doğruya, Hıristiyan ahlâkiyatından kaynaklanan Rozkruva Şövalyesi aşaması gelir. Şapitr aşaması öğretisinin tabanını teşkil ettiğinden, bazı jurisdiksyonlarda üzerinde özel önemi olan bir öğreti birimi olarak kabul edilir.

Spekülâtif Masonluğun kurulmasına büyük yardımları ve katkıları olan Rozikrusiyen kardeşlik örgütü; Hermetizm, Eski Mısır Misterleri, Kabala, Simyacılık, Okült Bilimleri, Gnostisizm ve Natüralizmi temel alan, kendisine özgü özel bir öğretisi ve üç aşama halinde dokuz derecelik bir sistemi olan inisiyatif ve ezoterik amasonik bir kuruluştur. Günümüzde de Masonlukla ilişkili ve/veya bağımsız alternatifler şeklinde varlığını sürdüren Rozikrusiyenler ayrı inceleme konusu olacak kadar önemlidir.

Sion Tarikatı'nın⁽⁵¹⁾ 1634 -1654 tarihleri arasındaki Büyük Üstadı Johann Valentine Andrea ve Rozikrusiyenlerin varsayımsal kurucusu Christian Rosencreutz⁽⁵²⁾ 1614 yılında yayınlanan **Fama Fraternitatis** adlı bir kitaba adını vermişlerdir. Rozikrusiyenlerin arasında bir kısmı da Mason olan şu ünlülerin isimleri sayılabilir: Elias Ashmole, Galileo, Bruno,

Michael Maier, J.B. Von Helmont, Francis Bacon, René Descartes, Robert Boyle, Robert Fludd, John Locke, Isaac Newton, G.W. Leibniz ve Tommaso Campanella. Ünlü Elias Ashmole⁽⁵³⁾, hem Mason, hem de Rozikrusiyendir.

(51) **Sion Tarikatı**: *Prieuré de Sion*

(52) **Christian Rosencreutz** (1378 -1484): **Rozikrusiyen Kardeşliği**'nin piri ve 1614'da basılan **Fama Fraternitatis**' in varsayımsal yazarı. Alman.

(53) **Elias Ashmole** (1617 -1692): 1646'da Hürmason oldu; adına İngiltere **Ashmolean Museum** müzesi vardır. Kırk yıldan fazla masonik hayatı boyunca iki defa Locasına gitti. Masonlar için 33 dereceli bir sistem önerdi.

Rozikrusiyenlerin büyük bölümü Masonluğa aktarılan sembollerinin arasında yedi basamaklı merdiven vardır. Rozikrusiyen Merdiveni **Dünya'yı** temsil eden yeryuvarlağının üzerinde durur; merdivenin tepesinde ise **Kutsal Kitap-Gönye-Pergel** yer alır. Basamaklardan her birinde ritüelinde geçen ilkelerin öğretilerini verir: her bir basamağın üstünde, **I.N.R.I.F.S.C.** harfleri bulunur: **Iesus (İsa)**, **Nazarenus (Nasıralı)**, **Rex (Kral)**, **Iudaeorum (Yahudiler)**, **Fides (İman)**, **Spes (Ümit)**, **Caritas (Şefkat)** kelimelerinin baş harfleridir. Sıralama bu anlamları ile yorumlandığında tümüyle Hıristiyanî kaynaklı bir anlam kazanır; yani merdivenin tepesindeki masonik Üç Büyük Nur'a ulaşabilmek için, Hz. İsa ile (**I.N.R.I**) başlayan ve Aziz Paulus ile devam eden (**F.S.C**) Hıristiyanî ahlâkiyat ve fazilet öğretilerinin oluşturduğu basamakları tırmanmak gerekir.

Yakub'un Merdiveninin Türk Masonluğundan çıkarılmasıyla **Yakub'un Rüyası** da gözlerde ve hafızalarda kalan eski dönem ve yeni dönem arasında, yani teistik devre ve Türk Masonluğunun olması için en büyük güçle gayret sarf edilen deistik devre arasında kalan bir hatıra olmuştur.

Türkiye Büyük Locası'nın inanç ilkeleri de teizm ve deizm arasında kalan sınırdır; bu sınırın dışı 'düzensizlikle' eş anlamlıdır. Bir mason tekris edilirken teist inançlı olabilir, olmaya da mecburdur; fakat geçen yıllarla birlikte teist inançtan vaz geçer ve deist düşünceyi benimseyebilir. Deist düşünceyi benimseyen veya benimsemek zorunda kalan Masonun yapması gereken ilk iş ettiği yemin uyarınca görevi bırakıp buradan gitmek olmalıdır. Günümüzde düzenli Masonluk, insanların barış ve mutluluğu ilkesine öncelik veren çağdaş Hümanizmanın etkisiyle, ılımlı ve hoşgörülü teist inanç anlayışını izlemekte, amaç olarak "vicdanın oluşturulması ve saflığın korunması" ilkesine yönlendirmektedir.

Yüce Varlık; "*Şüphesiz ki, bütün inananlar kardeştir*" diye buyuran Allah'tır. (54)

Hakikat'in adı Allah'tır.

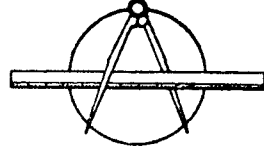
(54) "*Şüphesiz ki, bütün inananlar kardeştir.*" 49 Hurucât Suresi-Ayet 10

KAYNAKLAR

- ATEŞ Süleyman, *Yüce Kur'an'ın Çağdaş Tefsiri*, İstanbul, 1998
- AYFER Murat Özgen, *Masonluk, Nedir ve Nasıldır*, 3. Basım, İstanbul, 2002
- AYFER, Murat Özgen, *Yakub'un Merdiveni, Mason Sözlüğü*, İstanbul, 1989
- BERNARD, J. H., *Freemasons' Guide and Compendium*, Harrap-London, 1988
- BERNARD, J. H., *Assumption and Ascension: Encyclopedia of Religion and Ethics*, MacMillan Pub. Co.
- CARR Harry, *Early French Exposures*, London, 1971
- CARR Harry, *Ladder and its symbols, The Freemason at Work*, Lewis, 1985
- CATWRIGHT E. H., *Masonic Ritual*, Lewis Masonic, 1985
- CLAUSEN Henry C., *Your Amazing Mystic Powers, House of The Temple*, 1985
- COCKBURN, Sir John, *The Symbolism of Jacop's Ladder*, Wallasey, 1925
- COIL Henry Wilson, *Conversations on Freemasonry*, Macoy, 1976
- COIL Henry Wilson, *Jacob's ladder, Masonic Encyclopedia*, Macoy, 1961
- CULIANU, I.P., *Ascension: Encyclopedia of Religion and Ethics*, MacMillan Pub. Co.
- DRING, E. H., *The Evolution and Development of the Tracing or Lodge Board*, AQC Vol. 29, 1916
- ELIADE, Mircea, *Sacred and the Profane*, Harcourt Brace, New York, 1959
- HALL Manly, *Secret Teachings of All Ages*, Los Angeles, 1928
- HAUNCH, T. C., *English Craft Certificates*, AQC Vol. 82, 1969
- HAYWOOD H. L., *More About Masonry*, Macoy, 1980
- INMAN Herbert F, *Masonic Problems and Queries*. Lewis Masonic, 1978
- JONES Bernard E., *Freemasons' Guide And Compendium*, Harap, London, 1956
- KORAY Tanju, *Yakub'un Merdiveni ve Dönemeçli Merdiven*, Anadolu 12, 1992
- LEON ZELDİS, *Jacop's Ladder*, AQC Vol. 101, 1988
- MACKEY Albert, *Jacob's ladder, Mackey's Encyclopedia of Freemasonry*, 1946

- MACKEY Albert, *The History of Freemasonry*, Gramercy Boks, New York, 1996
- MAKIYE Kenan, *Kaya* (çev. Pınar Savaş), Literatür Yayıncılık, 2004
- PURCE Jill, *The Mystic Spiral*, Thames and Hudson, London, 1980
- WAITE, A. Edward, *Jacob's ladder, A New Masonic Encyclopedia of Freemasonry*, Wings Books, 1970
- WAITE E. Arthur, *A New Encyclopedia of Freemasonry*, Wings Books, New York, 1970
- WELLS, Robin Headlam, *Early Music Journal*, Vol. 12, No. 2, Oxford
- WELLS Roy A., *The Rise and Development of Organised Freemasonry*, Lewis Masonic, 1986
- WILMSHURST W. L., *The Meaning of Masonry*, Gramercy Boks, New York, 1980
- WINDENGREN, G., *Ascension of the Apostle and the Heavenly Book*, Uppsala, 1950

20 YILLIK PERSPEKTİF ÜZERİNE DÜŞÜNCELER

Semih TEZCAN

IDEAS ABOUT A 20 YEARS PERSPECTIVE

"Based on the statistical data available for the last fifty five years year (1949-2004) on the registered members of the Grand Lodge of Turkey, the future membership size in the year 2025 is estimated at 32,500 by assuming a 5 % constant annual growth rate. The numbers of new Masonic Halls and new lodge rooms have also been estimated in order to meet the demands of the 32 580 members. Several remedial measures have been recommended in order to minimize the number of resignations and exclusions."

---

1. GİRİŞ

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Türkiye Büyük Locasının üye sayıları ile ilgili, son 56 yıllık sayısal datanın ışığında, gelecek 20

yıl içindeki gelişmesi etüd edilmiş ve yıllık ortalama büyüme oranı yüzde 5 kabul edilerek, 2025 yılında toplam üye sayısı 32 580 olarak tahmin edilmiştir. Bu sayıdaki üyenin, rahatlıkla

çalışabilmesi için 49 adet yeni mâbede ve 580 adet yeni Locaya ihtiyaç olacağı saptanmıştır.

Ayrıca, üyelikten istifa, gayri muntazam ilân edilme ve sürekli devamsızlık içinde olma gibi, aktif üye sayısını azaltıcı yöndeki nedenlerin büyük ölçüde giderilebilmesi için, geniş kapsamlı anket çalışmaları ile saptanacak çeşitli düzenlemelere gidilmesi önerilmiştir.

Görülüyor ki, 1964 ile 2004 yılları arasında geçen 40 yıllık bir dönemde, muntazam Türkiye Masonluğunun üye sayısındaki ortalama büyüme hızı olan $r=0.05$ oranını, en azından, aynen muhafaza edebilmek için, önümüzdeki 20 yıllık dönemin sonu olan 2024 yılındaki üye sayısının yaklaşık 32 581 civarında olması gerekir.

2. Matrikül ve Loca sayıları

2.1. Tarihsel süreçte büyüme oranları

Muntazam Türkiye Masonluğunun, geçmişte 20'şer yıllık ve gelecekte 20 yıl içindeki büyüme oranları ve matrikül sayıları *Tablo 1*'de özetlenmiştir. Bu tabloda görülen r = büyüme oranını bulabilmek için,

Tablo: 1. Muntazam Türkiye Masonluğu üye sayıları

Yıl	Ara	Üye	r = oran
1954	—	656	—
	10	—	0.09 ⁵
1964	—	1 699	—
	20	—	0.05
1984	—	4 538	—
	20	—	0.05
2004	—	11 986	—
	20	—	0.05
2024	—	32 581	—

$$P = P_0 e^{yr} \quad (1)$$

formülü kullanılmıştır. Burada, p_0 = dönem başındaki nüfus, p = dönem sonundaki nüfus, y = yıl olarak dönemin süresidir.

2.2. Mâbet ve Loca sayısı tahminleri

Yirmi yıl sonra 2024 yılında, Türkiye'deki üye sayısı 32 580 olacak ise, bu kadar üyenin rahat çalışabilmesi için gerekli m = Mâbet sayısı ve l = Loca sayısı aşağıda gösterildiği şekilde, $m=78$ Mâbet ve $l = 780$ Loca olarak hesaplanır. Mâbet ve Loca sayısı tahminleri için aşağıdaki formüller kullanılmıştır:

$$m = M / (5 h u R) \quad (2)$$

$$l = 5 h m = M / uR \quad (3)$$

Burada,
 M = toplam matrikül sayısı,
 h = toplantıların kaç haftada bir yapıldığı, iki haftada bir toplanılıyorsa $h = 2$, dört haftada bir toplanılıyorsa, $h = 4$ tür,
 u = ortalama olarak bir Locanın maksimum muntazam üye sayısı,

R = yıllık ortalama devam oranı'dır. Yukarıdaki formüllerde, 2024 yılı için toplam matrikül sayısı $M = 32\ 580$, toplantıların sıklığı $h = 2$ hafta, bir Locadaki maksimum üye sayısı ortalama olarak $u = 100$, yıllık ortalama devam oranı $R = 0.42$ olarak kabul edilirse, 2024 yılı için toplam Mâbet sayısı ihtiyacı $m = 78$ ve toplam Loca sayısı $l = 780$ olarak hesaplanır:

$$m=32\ 580 / [5 (2) 100 (0.42)] = 78 (4)$$

$$l = 32\ 580 / (100) 0.42 = 780 (5)$$

Görülüyor ki, şu anda (2005) mevcut 29 mâbede ilave olarak 2024 yılına kadar, tüm Türkiye sathında, $78-29=49$ adet yeni Mâbet inşa etmek veya kiralamak gerekir. Aynı şekilde, mevcut 200 adet Locaya ilâve olarak en az $780 - 200=580$ adet daha yeni loca kurulması gerekir. Bu ise, yılda en az 29 yeni Loca kurulması anlamına gelir. Mâbet sayısını 78'e çıkarabilmek için semt Locaları ihdas etmek ve bu amaçla büyük iş ve ticaret merkezlerinde yeni ve modern yerler kiralamak

veya satın almak en pratik ve akıllı bir yöntem olarak görülüyor. Eğer, 20 yılda bu hedeflere ulaşamaz isek, tarihsel olarak son 40 yılda gerçekleştirdiğimiz $r = 0.05$ büyüme oranını yakalamak mümkün olmaz.

2.3. Cumhuriyetin ilk yıllarında Masonlar

Ulu önder Atatürk, 1919 yılında Bandırma vapuru ile Samsun'a çıkarken, yanındaki müfettişlik karargâhının 10 kilit isminden yedisi, *Refet Bele, Kâzım Dirik, İbrahim Tâli Öngören, Mehmet Arif, Hüsrev Gerede, Refik Saydam ve Cevad Abbas Gürer* birer Masondu. Cumhuriyetin ilk on yıllık döneminde toplumun en üst kademelerinde görev yapan çok sayıda Mason vardı. Çeşitli tarihlerde Başbakanlık yapmış 3, Bakanlık yapmış 20, Milletvekilliği yapmış 48, Valilik yapmış 12, Belediye Başkanlığı yapmış 4, Paşalık yapmış 8, Müsteşar, v.b. üst düzey yöneticilik yapmış 16, Profesör olan 36, Yazar ve Sanatçı olarak 27, Müzisyen ve Ressam olarak 13, Din adamı olarak 4 Mason vardı [3].

O tarihlerde Türkiye'deki Mason sayısı birkaç yüzü geçmiyordu ama kilit mevkilerde hep Masonlar vardı. TBMM'de elliye aş-

kın milletvekili, Kabinede en az dört ile altı Bakan daima Masondu. Bugün (2005), önemli mevkilerdeki Mason sayısı bir hayli azalmıştır, ama üye sayısı 13 000'i bulan Masonluk, toplumun çeşitli katmanlarına yayılmıştır.

2.4. Üye sayısının toplam nüfusa oranı

Bir ülkedeki Hürmason sayısının yoğunluğu, o ülke nüfusu içinde onbin kişiye düşen Hür-

mason sayısı olarak belirtilir. Meselâ, 1982 yılında, onbin nüfus başına düşen Mason sayıları çeşitli ülkeler için, artan yoğunluk değerleri sırasında, *Tablo 2*'de gösterilmiştir [1], [2]. Ülkemizde, üye sayısının toplam nüfus içindeki oranı çok düşüktür. Eğer, yıllık büyüme oranı $r = 0.05$ önümüzdeki yirmi yıl içinde, 2024 yılına kadar, başarı ile muhafaza edilebilirse, 32 580 toplam üye sayısının, 120 milyonluk Türkiye nüfusu içindeki oranı onbinde 2.7 olacaktır.

Tablo: 2. Üye sayısının onbin kişiye oranı, 1982

Ülke	nüfus (10^6)	üye (10^3)	k = oran (Onbinde)
Türkiye	48.0	4.1+	1.0
Almanya	61.0	21.0+	3.4
Yunanistan	6.6	2.5+	3.8
İsviçre	6.4	3.6+	5.7
İsveç	8.3	24.0+	29.1
Norveç	4.1	15.9+	39.5
Kanada	27.2	194.8-	71.9
İngiltere	27.4	600.0-	126.6
A.B.D.	225.0	3 082.3-	137.0
İskoçya	5.4	300.0-	556.0

(+) = yıldan yıla artış olan ülke

(-) = yıldan yıla azalış olan ülke

3. Türkiye'de matrikül hareketlerinin anatomisi

3.1. Tekris edilen her 100 üye için dağılım yerleri

Türkiye'de 1949 ile 2004 yılları arasında geçen 56 yıllık zaman içinde, tekris olanların, intizama dönenlerin, istifa edenlerin, gayri muntazam ilân edilenlerin, ebedi maşrıka intikal edenlerin ve tam üyelikleri devam edenlerin sayıları, 12'şer yıllık dönemler halinde ve topluca *Tablo 3*'te gösterilmiştir. Buna göre, 56 yıl içinde toplam 21 617 üye tekris edilmiş, ancak ebedi maşrıka intikal edenler ve ayrılanlar çıkarıldıktan sonra geriye sadece

11 986 tam üye kalmıştır. Ancak, tam üyelerin içinde, Loca toplantılarına devam edenlerin oranı, yaklaşık % 41 kadardır. Devam etmeyenlerin oranı ise %59'dur.

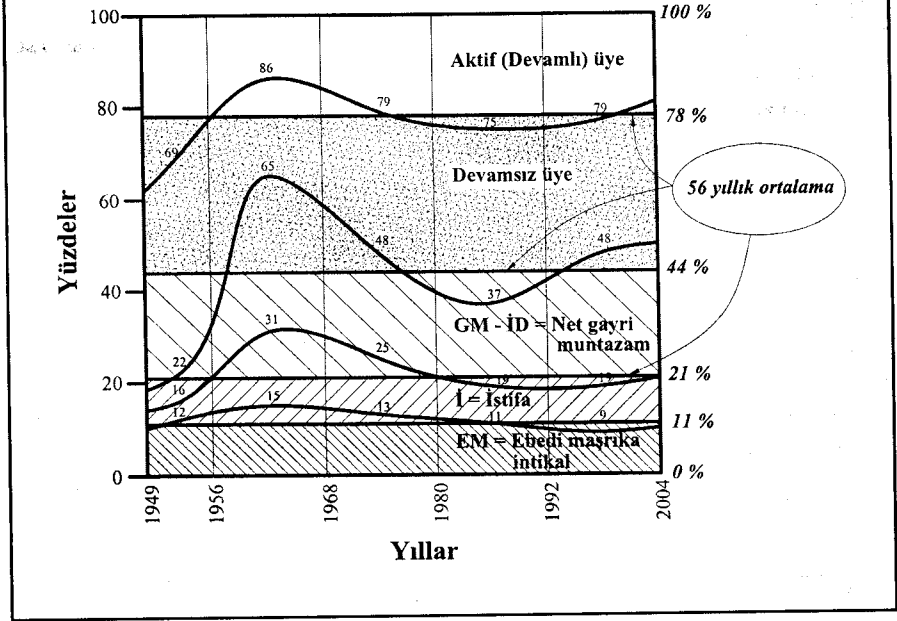
Tablo 3'te gösterilen üye sayıları, kalanlar ile gidenleri mukayese edebilmek amacı ile, *Şekil: 1*'de grafik olarak gösterilmiştir. İstifa yolu ile ayrılanların az da olsa bir kısmının intizama döndüğü bilinmekle beraber, gösterim kolaylığı açısından, intizama dönenlerin tamamı, gayri muntazam ilan edilenlerin sayısından düşülerek, net gayri muntazam sayıları elde edilmiştir.

Tablo: 3. Tekris edilen 100 üyenin dağılım yerleri (1949 - 2004)

Süre (Yıl)	Tarihler	T Tekris sayısı	EM Ebedi maşrıık	İ İstifa eden	İD İntizama dönen	GM Gayri muntazam	K Kalan Üye	
							Devamsız %59	Aktif %41
8	1949 - 56	1 229 % 100	145 % 12	45 % 4	1 —	77 % 6	568 % 46	395 % 32
12	1957 - 68	2 353 % 100	342 % 15	367 % 16	41 —	831 % 34	504 % 21	350 % 14
12	1969 - 80	3 433 % 100	446 % 13	410 % 12	192 —	967 % 23	1 063 % 31	739 % 31
12	1981 - 92	5 605 % 100	631 % 11	457 % 8	453 —	1 427 % 18	2 091 % 37	1 452 % 26
12	1993 - 2004	8 997 % 100	807 % 9	910 % 10	459 —	2 917 % 27	2 846 % 32	1 978 % 22
56	1949 - 2004	21 617 % 100	2 371 % 11	2 189 % 10	1 146 —	6 217 % 23	7 072 % 33	4 914 % 23

Şekil: 1. 56 yıl içinde tekris olan 21 617 üyenin dağılımı

3.2. Gayri muntazam ilan edilenler

Görülüyor ki, 56 yıllık bir dönem içinde, ebedi maşrika intikal edenlerin oranı, ortalama yüzde 11'dir. Tekris yaşını ortalama 45'lerden ortalama 35'lere çekebildiğimiz takdirde, 100 tekris başına ebedi maşrika intikal oranını yüzde 11'den 8'e çekmek mümkün olur. İstifa edenlerin sayısı da yaklaşık yüzde 10 kadardır. Bu sayıyı da, 1965 olayları gibi önemli bir hadise olmadıkça fazla değiştirmek mümkün değildir. Gayri muntazam ilan

edilenlerin sayısı ise ortalama olarak yüzde 33 oranındadır. Bu azımsanacak bir miktar değildir. Oldukça büyük bir kan kayıdır. Ayrılanların görüşleri ve ayrılış nedenleri geniş kapsamlı bir anket çalışması ile belirlenmeli ve ayrılış nedenlerini, mümkün olduğu kadar büyük ölçüde ortadan kaldıracak şekilde önlemler alınmalıdır.

3.3. Toplantılara devam etmeyen üyeler

Şekil 1'de görüleceği üzere, tam üyelik vasfını taşıyanlardan or-

talama yüzde 59'u çeşitli sebeplerle Loca toplantılarına devam etmemektedir. Devam edenlerin sayısı üyelerin sadece yüzde 41'i kadardır. Aidat yükümlülüklerini yerine getiren ancak, toplantılara katılmayan yüzde 59 oranındaki üyelerin, devamsızlık nedenleri de geniş kapsamlı bir anket çalışması yapılarak saptanabilir. Bu amaçla binalarımızın fiziksel özellikleri, park yeri sorununu, iş hayatının yoğunluğu, geliş-gidiş yolculuk süresi, toplantı konuları ve gündemlerin ilginçliği, çalışmalara katılım payı, bir ay içindeki toplantı sıklığı, rol alma ve rol oynama gibi konulardaki olumlu ve/veya olumsuz özellikler ve eğer varsa dar boğazlar tüm ayrıntıları ve etkinlik dereceleri ile belirlenerek, devamsızlığı minimuma indirecek önlemler alınmalıdır.

3.4. Bir yıldaki Tekris sayısı

Tam üye sayısı 2005 yılı sonu itibarı ile yaklaşık 13 000 olduğuna göre, yıllık $r=0.05$ oranında yani 650 yeni üye artışı sağlayabilmek için, ebedi maşrıka intikal edecekleri, istifa edecekleri, gayrı muntazam olacakları ve süreklili devamsızlıkları da düşünerek her yıl en az $(650/0.41)=1 585$ kişiyi tekris etmeliyiz.

Halbuki, tekris sayılarımız maalesef çok düşük olup, 2003 yılın-

da 769'da, 2004 yılında ise 553'te kalmıştır. Tekris sayısı bakımından geçmişe kıyasla, en az iki veya üç katı gayret içinde olmamız gerektiği aşikârdır.

4. Toplum içinde imaj değişikliği

Seçkin adayların ve ümit vaad eden haricilerin mesleğimize kazandırılabilmesi için, toplum içinde maalesef var olan, haksız ve yanlış algılamaların ve yersiz ithamların yok edilmesine, gerçek ve çekici bir imaj yaratılmasına ihtiyaç vardır. Bu amaçla, Büyük Loca'ya bağlı profesyonel bir Halkla İlişkiler birimi kurulmalı, halka açık tanıtıcı paneller, resepsiyonlar ve Loca Gezileri düzenlenmeli, halka açık broşür, dergi ve kitaplar basılmalıdır.

5. Sonuçlar

Hâlen (Ocak 2005), 13 000 üyesi bulunan Hür ve Kabul Edilmiş Türkiye Büyük Locası, son 56 yıllık dönem göz önüne alınırsa, sürekli olarak yüzde 5 oranında sıhhatli bir büyüme içinde olmuştur.

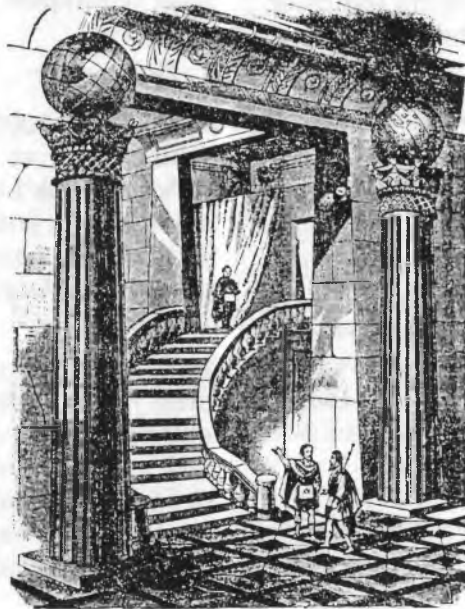
Aynı büyüme oranı önümüzdeki yirmi yıl içinde de muhafaza edilebildiği takdirde, üye sayısı 2025 yılında yaklaşık olarak 32 580'e ulaşacaktır. İnsanlar arasında sevgi bağlarının kurulmasını, hakikatin araştırılması-

nı, insan kişiliğine saygıyı, bireyin inanç, vicdan ve düşünce özgürlüğünü ve ahlâki sağlamlık sorumluluğunu, önce vazifede sonra haklarda eşitliği, bilime saygıyı, ailesine ve vatanına sadakatle bağlılığı benimseyen ve toplum içinden büyük bir titizlik ve özenle seçilen böylesine elit ve kültürlü bir topluluğun faaliyetlerini başarı ile sürdürebilmesi için yeni birçok olanaklara ihtiyaç vardır. Bu arada, semt Locaları niteliğinde olmak üzere, Türkiye'nin çeşitli illerinde modern iş merkezlerinden satın alma veya kiralama yolu ile sağlanacak 48 adet yeni Mâbede, çalışma salonuna ve ihtiyaca yetecek kadar yemek yeme yerine gerek vardır.

Böylesine önemli bir fiziksel büyüme ise ancak çok önceden yapılacak ayrıntılı uygulama plânları ile gerçekleştirilebilir.

6. Referanslar

- [1] Tezcan, S.S. (2002), "**Dünyada Masonluğun Matrikül Hareketleri**", *Mimar Sinan Dergisi*, Sayı 124, s.7-16, www.mason.org.tr.
- [2] Henderson, K.W., (1984), "**Masonic World Guide**," *Lewis Masonic Publishers, Shepperton, Middlesex, England*, pp.414-415.
- [3] Anonim (1997), "**Masonluk Nedir?**", *Internet dosyası, Bazı Türk Masonları*, www.mason.org.tr.

Spekülatif Hürmasonluğun Babası:

JOHN THEOPHILUS DESAGULIERS K. (1683 - 1744)

Cent KARACAOĞLU

Bro. JOHN THEOPHILUS DESAGULIERS

One of the most prominent participants in early years of the premier Grand Lodge of England and third Grand Master, 1719 -1720. John Theophile Desaguliers was born at Rochelle, France, on March 12, 1683. He is son of a French Huguenot Minister who migrated to England because of the revocation of the Edict of Nantes in 1685. He died at the Bedford Coffee House on February 29, 1744, and was buried in Savoy. Desaguliers, has been named the Father of Speculative Freemasonry and it has been said "that, to him, perhaps, more than to any other man are we indebted for the existence of Freemasonry as a living institution," and that it was he "who by his energy and enthusiasm infused the spirit of zeal into his contemporaries, which culminated in the Revival of the year of 1717."

GİRİŞ

"1998 yılında, harici mesleğim ile ilgili olarak Midyat'a davet edildim. Önce Mardin'e uğradım. Orada Kırklar Kilisesi'ni ziyaret ettim. Mihrabın karşısında, giriş kapısının üzerinde bir tabloya gözüm takıldı. Tablo, havuzdaki çıplak insanları betimliyordu. Kilisenin papazı tabloyu açıkladı. Roma İmparatorluğu zamanında, devlet dini dışındaki bir dini benimsedikleri için Kapadokya'da yakalanan 40 Hıristiyan, bölge valisinin bulunduğu Sivas'a getirilirler. Mevsim kışıdır. Vali onları buzlar içindeki havuza atar, havuzun arkasındaki büyük hamamı da ısıtır ve onlardan bir tercih yapmalarını ister. İnançlarında ısrar ettikleri takdirde, bu havuzda donarak öleceklerdir. İncancı inkâr edip devlet dinine dönen, derhal havuzdan çıkıp hamama girecek ve affedilecektir. Kırk kişi uzun süre direnirler. Nihayet içlerinden biri dayanamaz ve incancı inkâr ederek hamama koşar. Diğer 39 kişi inançlarında direnir. 39 kişinin ölüm pahasına inançlarında direnmelerinden çok etkilenen Roma'lı bir muhafız, *"O halde kırkinci ben olurum"* diye kendisini havuza atar ve diğer 39 kişiyle donarak can verir. O tarihlerde Sivas Madımak Oteli Yangını belleklerde henüz canlıydı. Ben de dayanamadım. *"Sivas'ta, donarak 40 insan öldü, yine Sivas'ta, yanarak, bu kez ancak 37 insan öldü"* gibi, kara mizah türünden bir şeyler söyledim."

Bu olayı nakletmemin nedeni din ve mezhep savaşlarının, dinsel bağnazlığın, devletin dini, dinin de devleti araç olarak kullanmasının Jean-Theophile Desaguliers'nin yaşamını büyük ölçüde etkilemiş olmasıdır. Etkilemek bir yana, adeta yaşam çizgisinin rotasını belirlemiştir. Avrupa'da, özellikle Fransa'da mezhep savaşları çok kanlı cereyan etmiştir.

Fransa'da Protestanlığın hızlı gelişmesi, giderek tüccar ve soylu sınıfının da Kalvinciliği benimsemesi üzerine, bu topluluk Fransa'da, gerek ekonomik, gerek siyasal, gerekse askerî alanda çok güçlü bir baskı grubu oluşturur. Her ne kadar 1570 tarihli Saint-Germain Fermanı ile katoliklerle protestanlar arasında iç barış sağlanmış ise de, daha sonra Fransa Kralı IX Charles üzerinde büyük etkisi olan annesi, İtalyan asıllı ve koyu katolik Catherine de Medicis, **"Huguenot"** olarak adlandırılan protestanların katolikleri katledecekleri yolunda Kralı ikna eder. *"O halde, onlar bizi kesmeden biz onları keselim"* şeklinde ifade edilen bir senaryo uygulamaya sokulur.

24 Ağustos 1572 Aziz Bartholeomos yortusu günü, şafak vaktinde katolik milisler organize biçimde Louvre'dan çıkıp Paris'e dağılır. Eş zamanlı olarak Saint-Germain l'Auxerrois Kilisesinin çanlarıyla galeyana gelen halk da milislere katılır. O günün sonunda 3000 Huguenot katledilir. Olaylar daha sonra Paris dışına sıçrar. 25 Ağustos - 3 Ekim tarihleri arasında Lyon, Orleans, Rouen, Bourges, Meaux, Bordeaux gibi kentlerde katliam sürdürülür. Sonuç olarak bu olaylarda yaklaşık 30 bin Huguenot ölür. Yüz binlerce Huguenot, değil tüm malvarlıklarını, çocuklarını dahi bırakarak, Hollanda, Almanya, İngiltere ve İsviçre'ye kaçarlar.

Huguenot'lar için karanlık günler başlar. Kalanların kentleri kuşatılır, açlığa mahkûm edilirler, ta ki Navarre kontu Henri, IV. Henri unvanıyla kral oluncaya dek. IV. Henri, Saint Barthelemy katliamından bir hafta önce Protestanlıktan Katolikliğe dönmüş, daha sonra 1576 yılında tekrar Protestanlığa avdet etmiştir. Kaba-saba bir kişi olan bu kral 13 Nisan 1598 de Nantes Fermanını ilân eder. Fermanın öte, adeta anayasal metin niteliğindeki bu belge, Huguenot'ların din ve vicdan özgürlüğünü, kültürel haklarını güvence altına alır. Genel af ilân edilir. Mülteciler ülkelerine dönerler.

Protestan özerk bölgeler içinde, Atlas Okyanusu kıyısındaki La Rochelle kenti özgürlüklerden en fazla nasibini alan kenttir. Bu durum bir süre sonra tersine dönmeye başlar. Koyu katolik kardinal olan Richelieu'nün başbakanlığı döneminde, protestan kentler muhasaraya alınır, hendekler doldurulur, şatolar, kaleler yıkılır. Protestanlar, ya öldürülür, ya kaçar, ya da Katolikliğe avdet ederler. Fransa Devleti olarak güçlenir. Kral XIV. Louis, ülkenin dinsel bütünlüğünü temin amacıyla, 18 Ekim 1685 tarihinde, Fontaineblau Fermanı ile Nantes Fermanını ilga eder. Protestanlar için, yine baskı, yine kıyım, yine kaçış dönemi başlar. Esmer günler geri gelmiştir. Sınıra yakın olan bölgelerdeki Huguenot'lar Hollanda ve Prusya'ya, okyanus kıyısındaki-ler genellikle Amerika'daki kolonilere sığınır. La Rochelle kenti ise tam batıda ve okyanus kıyısındadır. Komşu ülkelere uzaktır. Ya Amerika'ya, ya da İngiltere'ye gidilecektir.

İşte, bu kentteki bir pastör, protestan bir rahip, tek yol olan deniz yolu ile İngiltere'ye kaçmaya karar verir. Yanına 2,5 yaşındaki oğlunu da alır. Yol uzundur. Brest burnunun dolaşılması gerekmektedir. Fransız donanması her an çevirme yapabilir. Bu endişeyi taşıyan rahip, 2,5 yaşındaki oğlunu, zaman zaman boş bir şarap fıçısında gizler. Aile, nihayet İngiltere'ye varır ve Guernesay kentine yerleşir.

Fıçıda saklanan küçük çocuğun adı, Jean Theophile Desaguliers'dir. Babanın adı da Jean Desaguliers'dir. İsmi değişmiş Fransızken Jean Theophile olan adı, İngilizcede John Theophilus olmuştur.

Haricî Yaşamda John Theophilus Desaguliers

1692'de aile Londra'ya yerleşir. Baba Desaguliers Anglikan Kilisesi'ne intisap eder ve orada yükselir. John Desaguliers Islington'da Fransız sığınmacılar için bir de okul açar. Anglikan Kilisesi'nin diğer Protestanlara baskı uyguladığı bir dönemde henüz 18 yıllık, üstelik Fransız bir rahibin iki derece birden yükselmesi, ancak baba Jean Desaguliers'nin, Guersney'i terk etmeden önce Anglikan Kilisesine intisap etmiş olmasıyla açıklanabilir. Baba Jean Desaguliers 1699'da ölür.

Genç Desaguliers Londra'da çok iyi bir eğitim görür. Bu nitelikli eğitim sonucu, 23 Ekim 1705'te İngiltere'nin en saygın üniversitelerinden biri olan Oxford'a kabul edilir. 1709'da Edebiyat dalında bakaloraya verir. 1712'de Felsefe ve Edebiyat üzerine master'ını tamamlar ve Master of Arts unvanını alır. Akabinde Deneysel Felsefe Kürsüsünde Dr. Keill'in halefi olur. Sonradan Chandos Dükü unvanını alacak olan Caernavron markisinin aile rahibi (Chaplin) olur. 1713'te soylu bir aileden gelen William Pudsley'in kızı Jeanne ile evlenir ve bir yıl sonra Birinci Konferans Üstadı unvanı ile Westminster'a yerleşir.

İşte burada, daha sonra doğacak iki oğlundan birinin manevi babalığını üstlenecek olan İsaac Newton'la (1642 - 1727) tanışır. Desaguliers, bu arada yoğun fizik araştırmalarında bulunur. Bildiğimiz şömineler üzerinde ateş mekaniği, buhar makinesinde buharın soğutulması, düdüklü tencerenin emniyet valfi gibi. Desaguliers birçok icadının yanı sıra Planetaryum'un da mucididir. 1716 yılında fizik alanındaki çalışmalarını yayımlar. Torry'lerin iktidara gelmesi Desaguliers'ye ayrıca destek sağlar. Çünkü Desaguliers siyasal düşünce olarak muhafazakâr parti yanlısıdır. 1717 de Ely Metropoliti tarafından Anglikan rahibi yapılır. 16 Mart 1718'de Oxford Üniversitesinde Medeni Hukuk Doktoru olur. 1727'de Galler Prensi Frederick Lewis'nin Aile Rahipliğine (Chaplin) getirilir ki, daha sonra bu prensi 1727'de Masonluğa tekris edecektir. Bu hizmetleri nedeniyle kendisine verilen evler nedeniyle Norfolk'a, daha sonra Essex'e geçer. Ancak Londra'daki konutunu muhafaza eder.

Desaguliers'nin bilimsel şöhreti giderek yayılır. Newton'un teklifiyle, 1721'de, 1660 yılında kurulmuş olan **Londra Kraliyet Akademisi**

üyeyi olur. İngilizlerin de-
yimi ile Fellows of the Ro-
yal Society arasına katılır.
Newton bu Akademinin
1703 yılında başkanı olur
ve öldüğü tarih olan 1727
yılına kadar başkanı kahr.
Desaguliers ve asistanlığı-
nı yaptığı Newton değişik
fizik deneyleri yaparlar,
bu arada "*Havanın Düşen
Cisimlere Olan Etkisi*" ile
ilgili olarak ortak makale
yazarlar. Kraliyet Akade-
misi'nde Desaguliers, "*Yo-
rulmak bilmeyen Deneysel
Filozof*" olarak anılır.

1728 -1730 yılları arasın-
da Desaguliers sık sık Hol-
landa'ya gider ve orada
birçok konferans verir.
Koltuk fiyatlarının 30 şilin

gibi çok yüksek olmasına karşın konferanslar kapalı gişe dinlenir.
1733'te İngiltere'ye döndüğünde Jacques Cassini ile sert bir tartışma-
ya girer. Konu denizcilik açısından çok önemli olan boylamların mev-
kii ve uzunluğudur. Tartışmacılar bir yanda İngiliz Kraliyet Akade-
misi ve 1675'te kurulan Greenwich Rasathanesi, diğer yanda 1666'da
kurulan Paris Kraliyet Bilimler Akademisi ve 1667'de kurulan Paris
Gözlemevi'dir.

1734'te Deneysel Felsefe Dersleri adı altında iki ciltlik bir eser yayın-
lar. Daha sonra, Doğal Felsefenin Matematik Öğeleri adlı eserin
Lâtineden İngilizceye çevirisini yapar ve yayımlar. Desaguliers'nin
bilim adamlığı tamamen insan yaşantısına dönüktür. Bunun için de-
neysel fizik ve deneysel felsefe terimlerini kullanır. Çalışmaları, in-
sanların günlük yaşamlarında kullanacakları teknolojiye yöneliktir.
Örneğin Arşimet yasası, salt yasa olarak kaldığı sürece yetersizdir.
Ancak metal gemilerin yüzdürülmesiyle bu yasa insanlık için uygula-
ma alanı bulacaktır.

Desaguliers, tüm bilimsel yazı ve tartışmalarında halkın anlayabile-
ceği bir dil kullanır. Her türden insan için, en karmaşık konuları dahi

basit, kolay ve anlaşılabilir terimlerle anlatır. Bu ona özgü bir yetenektir. Bilime yaptığı katkılar nedeniyle şöhreti, tüm İngiltere'den Hollanda'ya, muhabir üyesi olduğu Paris Bilimler Akademisi'nin bulunduğu Fransa'ya kadar yayılır. Din adamı olarak verdiği tek eser **Pişmanlık Üzerine Vaaz**'dir. Bir akademisyen olarak bilim adamları ile yüksek mevkii sahibi zevat arasında büyük saygı gördüğü gibi, bir Mason olarak çok daha geniş ilgi ve daha büyük saygınlık kazanır.

Son yıllarında, gut hastalığı ve ileri derecede miyopluktan etkilenir ve günlerini Londra'daki evinde ders vererek geçirir. 1744 yılında 61 yaşında yaşama veda eder.

Spekülatif Hürmasonluğun Babası: Desaguliers

17. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren, Avrupa'yı tahrip eden din ve mezhep kavgalarından usanç getiren birçok aydın ve düşünür, kaybolan bilgeliğin özünde, **Tanrı, Evren ve İnsan**'ın yeni bir anlayışının arayışı içine girerler. Matematik, özellikle Geometri, bilimlerin birincisi olarak kabul edilir. Mimarlık, itibarı en yüksek meslek haline gelir. 17.yüzyılın sonları ve 18. yüzyılın başlarında Hür Mason Locaları, meslekten olmayan, ancak yeni manevî değerlerin arayışı içinde olan ve hoşgörü fikrine bağlı kişileri de üye kaydetmeye başlarlar. Bunlara **"Kabul Edilmiş Mason"** adı verilir. Kabul Edilmişler, giriş ücretinin iki katını ödeyerek üye olabilirlerdi. 18. yüzyılın başlarında, soylular, centilmenler, din adamları, bilim adamları bu Localara üye olmaya başlarlar.

O tarihlerdeki Mason Locaları toplantılarını tavernalarda yaparlar ve toplantı yaptıkları tavernanın adını taşırlardı. Localar birbirinden bağımsızdı. Büyük Loca yoktu. 24 Haziran 1717'de Londra'daki dört Loca, bu Localardan birine adını veren bir tavernada (Goose and the Gridiron) toplanırlar. Bu toplantı Masonluğun ilk konvanıdır ve İngiltere Büyük Locası'nı oluşturur. Bazı kaynaklara göre bu Büyük Loca, İngiltere Büyük Locası değil, Londra Büyük Locası'dır. İngiltere'de Londra dışında da Localar vardır. İngiltere Büyük Locası, daha sonraları, **Eskiler ve Yeniler** diye ikiye ayrılacak olan İngiliz Masonlarının birleşmesiyle 1813'te, İngiltere Birleşik Büyük Locası adı altında kurulur. Ne ki, kurulan Londra Büyük Locası, Londra ve İngiltere ile sınırlı kalmamıştır. Bu Büyük Loca'nın getirdiği anlayış ve kuralların, İngiltere Büyük Locası'nın temelini oluşturduğunu söylemek yanlış olmaz.

Desaguliers'nin tekris tarihi karanlıktır. Ancak, ilk Konvan tarihi olan 24 Haziran 1717'den önce tekris olduğunda kuşku yoktur. Desaguliers, bu konvanda Büyük Üstat'lığa aday olur. Ne ki bu unvanı alması, ancak 24 Haziran 1719'da mümkün olabilecektir. İlk Büyük Üstat Anthony Sayer (1717 -1718), ikincisi George Payne'dir (1718 -1719). Desaguliers, 1719 -1721 yılları arasında üçüncü ve sonuncu Büyük Üstat olarak görev yapar.

Desaguliers'nin Büyük Üstatlığı döneminde hoşgörü, evrensel kardeşlik duygusu ve düzen ruhu gelişir. Bunun için Desaguliers yardımlaşma sandığını ve hasenat kesesini kurar. Gayrimuntazam olan Kardeşler Localarındaki masonik çalışmalarına dönerler. Çok sayıda soylu ve seçkin tekris edilir. Locaların sayısı artar. Loca matrikülleri nicelik ve nitelik açısından zenginleşir. Kraliyet ailesinin ve soyluların tekrisleri sonucu, Büyük Üstat unvanı bu soylu sınıfa geçer. Geçmesine geçer de, Büyük Üstadın işlevi esas itibariyle onursal niteliğe dönüşür. 1721'de Montagu Dükü John ve 1722'de Wharton Dükü Philip Büyük Üstat seçilirler. Desaguliers, 1723'te Büyük Üstat Yardımcısı makamına atanır. Çünkü soyluların bu makama seçilmesi geleneği ile birlikte, Büyük Üstatlık makamı, giderek onursal niteliğe dönüştüğünden, sürekli olarak çalışacak bir yardımcıya ihtiyaç duyulmuştur. Büyük Üstatlık deneyimi olan, Spekülatif Masonluk vizyonuna sahip ve tükenmek bilmeyen enerjisi ile Desaguliers, bu makam için biçilmiş kaftandır.

Desaguliers bu makama, aynı yıl ikinci kez Dalkeith Kontu tarafından ve 1725'te üçüncü kez Lord Paisley tarafından atanır. Desaguliers'nin Büyük Üstat ve Büyük Üstat Yardımcısı döneminden önce, Royal Society üyesi 23 Mason varken, bu rakam 1725'te 64 Loca ve 200 üye arasında 47 rakamına ulaşır. 1722 yılındaki yangın sonucu arşivin yanmasından sonra Desaguliers titiz ve sistematik bir arşivleme başlatır. Tüm el yazması tarihi belgeleri ve tüm tersimatı arşivler. Adı Büyük Loca belgelerinde sık sık geçer. En son 8 Şubat 1743 tarihli tersimatta görülür. Taverna adları taşıyan, 3 Locada, daha sonra Üniversite Locası ve Süleyman Mâbedi Locası olmak üzere toplam beş locada üyelik yapar.

1721'den itibaren Desaguliers, Montagu Dükü'nün talimatı üzerine, o tarihte henüz iki dereceden oluşan Masonluğun Anayasası'nı hazırlamakta olan Anderson'a yardım eder. Üstat derecesi 1725'te ihdas edilecektir. Ancak bu yardım Anderson'un süpervizörlüğünü yapmak biçimindedir. Desaguliers, Anayasanın perspektifini çizer. Esasen

Anglikan Desaguliers, Presbiteryen Anderson ile son derece uyumlu çalışır.

Bu Anayasa'nın hazırlanması sırasında Desaguliers, Londra'daki Operatif Masonların el yazması belgelerine dayanır. Bunlar 1400'lü yıllarda yazılan ve "Old Charges" (Eski Yükümlülükler) anlamındaki duvarcı ustalarının geleneksel tarihini benimseyen, aynı zamanda Operatif Masonluğun meslekî ve ahlâkî tüm kurallarını içeren belgelerdir. Anderson, Old Charges ile değişik geleneklerin ürünü olan verileri, özellikle Gotik Belgelerini birbirine kaynaştırır. Bu belgelerin bir kısmını da yaktığını söyler. Bu da Anderson'a karşı, Londra, York ve Westminster'deki Eski Hür Mason Localarının tepkisini çeker. Anderson'un bu sentezi 1723 yasalarının tamamlanmasıyla sonuçlanır ve bu tarih itibarıyla Operatif Masonluk ile Spekülatif Masonluk birbirinden kesin olarak ayrılır.

Bugün Anderson Yasaları olarak anılan ve Spekülatif Masonluğun çerçevesini oluşturan kurallar, gerçi 25 Mart 1722'te tüm Localara gönderilmiştir. Ancak dağıtım 17 Ocak 1723'te yapılır. Aynı yıl, Desaguliers'nin ağırlığını koymasıyla eski objeler kaldırılarak, Eski Ahit ve Yeni Ahit içeren Kutsal Kitap (Bible, yani Tevrat ve İncil bir arada), yemin kürsüsündeki yerine konur. Sonuç olarak, Anderson Yasalarına Desaguliers'nin düşüncesinin damgasını vurduğunu rahatça söyleyebiliriz.

1721'de, belgelerin, "**Masonlar ve Masonluk Konusunda Parlak Bir Söylev**" olarak adlandırdığı nutkunu irad eder. 1724'te Londra'da yazılan ve **Briscoe El Yazması** olarak adlandırılan bir tür ritüelin müellifliği kendisine atfedilir.

Büyük Üstat Kaymakamı sıfatı ile Desaguliers, Spekülatif Masonluğun ilk ritüellerinin yazılmasına katkıda bulunur. Bu ritüellere, Operatif Masonların çalışmaya başlaması fikrini sokar. Bu fikir, Evrenin Ulu Mimarı olarak adlandırılan Tanrı vergisi yeteneğin kullanılmasıdır. Operatif Masonluğun kimi sembol ve kelimeleri simge olarak korunurken Desaguliers bunlara manevî ve ezoterik içerik ve aynı zamanda sembolik ve alegorik özellik kazandırır. Örneğin, Mâbet inşası Ülkü Mâbed'inin simgesi olduğu gibi Evrenin Ulu Mimarı adının Anderson tarafından ritüele sokulduğu Daniel Ligou'ya atfen söylenirse, hamtaşın küp taşa çevrilmesi de Masonun kendini arındırmasının bir simgesidir. Ancak, Desaguliers'nin, anayasanın ve ilk ritüellerin redaksiyonunda etkin bir rol oynadığı bilinen bir gerçektir. Bu terimin

kullanılması, Deizmin Masonluğa girişi ve Operatif Masonların uyguladıkları Teizm öğretisinin yerini alması sonucunu doğurur.

Desaguliers, Masonluğa evrensel bir boyut getirmek ister. Bundan başka, Masonların hepsini Locada eşit tutarak birliği gerçekleştirmeyi umar. İşte, bundan dolayıdır ki, Anayasanın daha ilk maddelerinde, bir Mason için Tanrı'ya inanmayı, **olmazsa olmaz** bir koşul olarak vaaz eder, böylece ateizmi reddeder. Mason hiçbir semavî dine karşı değildir. "Doğa Üstü" den yoksun Doğal Dinle de özdeş değildir. O tarihte, mensuplarına karşı bir kısım ağır yasaklar getiren Roma Kilisesi'nden de bu yönü ile ayrılır. Masonların düşünce özgürlüğünü tanıyarak, Desaguliers aralarındaki felsefi görüş farklılıklarına rağmen, tesviyede eşitlik duygusunda birleştirir. Bundan başka Evrenin Ulu Mimarı'na dilekte bulunmak suretiyle, Tanrı'ya inanmayanları, bu konuda en müteredit olanları dahi Tanrı fikri üzerinde birleşmeye davet eder.

Bu davranış, Desaguliers'nin evrensellik düşüncesine uygun bir yaklaşımdır ki, Gandhi'nin aşağıdaki sözleri, sanki Desaguliers tarafından söylenmiş gibi kabul edilebilir. Mahatma Gandhi (1869 -1948) ne demiştir?

"Benim dinim hapisane dini değildir. Benim dinimde Tanrı'nın yarattığı en nasipsiz yaratıklara dahi yer vardır. Ancak bu din, küstahlığın, ırk, din ve renk kibirliliğinin sınama yeridir. Ben, yeryüzünde yalnızca tek bir dinin var olabileceğine inanmıyorum. İşte, salt bu nedenledir ki, onların ortak değerlerini keşfetmeye ve karşılıklı hoşgörüyü yaymaya gayret ediyorum."

Desaguliers, din adına, insanın günlük yaşamına, dinle ilgili olmayan kısıtlamaların getirilmesine karşıdır.

1670'li yıllarda, Polonya kökenli Yahudi din adamları Londra'ya yerleşmeye başlarlar. Desaguliers bunlarla ve bunların ardılları ile teması geçer ve onları Düzen'e davet eder. Süleyman Mâbedi'nin mimarı Hiram'ın hikâyesini onlardan dinler ve oldukça etkilenir. Pratik Kabala'dan esinlenir. O tarihte iki dereceden oluşan Masonluğun üç dereceli olmasında etkili olur. O kadar ki, üçüncü dereceye inisiyasyon ritüelini bizzat kendisi yazar.

"Pratik Kabala'dan esinlenen yeni bir kişiliğin hikâyesi yani Süleyman Mâbedi'nin mimarı Hiram'ın hikâyesi Üstat Masonluğa Yükseliş Törenine böyle dâhil edilir. O tarihteki Hıristi-

yanlık öğretisine tamamen karşı olan bu ritüel 18. yüzyıl Masonları için son derece çarpıcıdır. Bu ritüel Desaguliers'nin akıl ve zekâ çapının büyüklüğünü göstermektedir. O, Masonluğa, Hıristiyanlığın boyutunu aşan bir boyut getirmek ister. Kabala anlatımındaki Desaguliers'nin yaptığı bu değişiklikler, gerçekte, hüznü ve iç karartıcı olmayan bu ritüele bir derinlik getirir. O da, bundan böyle ölüm, bir Mason için korkunç bir son değil, sadece bir geçiştir. Yükseliş töreni, işte bu geçişi simgeler ve zorunlu olarak kişinin canlanmasıyla sonuçlanır. Böylece Desaguliers Masonlara bir umut mesajı sunar: Çalışmak ve erdemli olmak bir Masonun öz arınmasını sağlayacaktır."

Spekülâtif Masonluğun bu gelişme trendi Papalığı son derece rahatsız eder. Operatif Masonluk döneminde herhangi bir rahatsızlık yoktur. Roma Kilisesi, özellikle Masonluğa her din ve mezhepten olan kişilerin kabul edilmelerinden yakınmaktadır. Bu hızlı gelişmeyi durdurmak için etkili tek yol vardır: Masonluğu aforoz etmek! İşte, Papa 12. Clementhus bunu gerçekleştirir ve 1738 yılında Ineminenti Fermanı ile Masonluğu aforoz eder. Bu Masonluğun ilk aforoz edilmesidir. Aforozun gerekçeleri ve kapsamı şudur:

- Papa, Masonların toplantılarında görüşülenleri kesin bir ağız sıklığı ile koruyacaklarına dair yemin etmelerine şiddetle karşı çıkmaktadır.
- Papa, Masonların kapalı bir topluluk olarak çalışmalarının gerekçesini, yaptıkları işin utanç verici olmasına bağlamaktadır.
- Masonluğu devletin huzuruna ve ruhların kurtuluşuna engel bir kurum olarak gören Papa, tüm Mason Derneklerini sonsuz dek suçlu bularak yasakladığını ilân etmektedir. Bununla da kalmayarak Masonlarla herhangi bir ilişkisi olanların da aforoz edileceklerini, bu aforozun ancak Papa tarafından ya da ölüm halinde kaldırılmasının söz konusu olabileceğini belirtmektedir.
- Papa, Kilise'ye bağlı olan herkese Masonları yakından izlemelerini, toplum içindeki yerleri ve nitelikleri her ne olursa olsun kimliklerini, "**engizitörlere**" bildirmelerini istemektedir.

Bu aforoz, Mason karşıtlarına önemli koz vermiştir. Bunlar, aforoz fermanında yer alan çeşitli suçlamalara sahip çıkıp bunları, sanki kendi görüşleri imiş gibi kullanmışlardır. Suçlamaların gerçek olup

olmadığının araştırılmasına gerek bile görülmemiştir. Bu aforozun etkisiyle, henüz gelişme aşamasında olan Spekülatif Mason Localarının çalışmaları hayli zorlaşmıştır. Katolik mezhebinin yaygın olduğu yerlerde bu çok daha belirgindir. Fransa'da ise Papanın yayınladığı bir buyruk, ancak Fransız parlamentosunca onaylanırsa geçerli olabilir. Fransız parlamentosunun (Etats-Generaux) Masonluğu desteklemesi söz konusu değildir; ama Roma Katolik Kilisesinin aforozunu onaylamamıştır. Ayrıca, Fransa'nın Aydınlanma Çağını yaşıyor olması ve 14. Louis yerine 15. Louis'nin tahtta bulunması, 18. yüzyılda Spekülatif Masonluğun Fransa'da rahat bir gelişme izlemesini sağlamıştır.

İngiltere'de Anglikan Kilisesi, aslında hiç de Masonluktan yana olmakla birlikte, salt Papalıkla aynı görüntüyü vermemek için, aforoz olgusunu Roma Kilisesine karşı bir araç, bir koz olarak kullanmıştır. Özetle, aforoz olayı, gerek yukarıda belirtmeye çalıştığım nedenlerle, gerekse aforoz kurumunun, Orta Çağa kıyasla eski etkisini yitirmiş olması nedeniyle Fransa ve İngiltere'de Masonluğa karşı fazla etkili olamamıştır.

Aforoz vakasını burada noktalayıp tekrar Desaguliers'nin masonik etkinliklerine dönelim.

Desaguliers, bilim adamı ve mühendis sıfatıyla İskoçya'ya davet edilmesini fırsat bilerek, St. Mary Chapel Locası'nda üçüncü dereceyi anlatır. Bu açıklamayı, Edinburg Lordu-belediye başkanı ile tüm meclis üyelerini bu dereceye bizzat inisiye ederek uygulamalı olarak yapar. O zamana kadar Operatif olan İskoçya Masonluğu, bu sayede gerçek Spekülatif Masonluğa dönüşür. 1731'de Hollanda seyahati sırasında, La Haye'deki İngiltere Büyükelçisi Lord Philip Chesterfield'in ikametgâhının salonlarında bir Loca toplantısına başkanlık eder ve bu oturumda, gelecekteki Toscana Dükü, Kutsal Cermen İmparatoru ve Avusturya İmparatoriçesi Marie-Therese'in kocası Lorraine Dükü François'yı üçüncü dereceye yükseltir. İngiltere'ye dönüşünde, Galler Prensi'ni inisiye edebilecek en yetkili kişi olduğu konusunda fikir birliğine varıldığından, bu tören 1732 yılında Kew'de yapılan bir toplantıda gerçekleşir. Saint-Florentin Kontu Louis Philipeaux ve Lavriere Dükünü, De Bussy Locasında inisiye eder. 1735'te Paris'te Louis d'Argent Locasının kuruluşunu gerçekleştirir. Londra Büyük Locası, bundan böyle büyük bir etki odağı oluşturur ve birçok ülkede temsilciler atar. Fransa, Almanya, İspanya ve Amerika'da birçok Loca kurulur. Masonluğun ve İngiltere Büyük Locasının gelişmesi 1738'de çıkarılacak aforozu karşın, artık güvence altına alınmıştır.

Pek çok insan gibi Desaguliers'nin de çifte kişiliği vardır. Dışarıda, halk içinde mesafeli ve soğuk; toplantılarda ise içtenliğe doğru yumuşayan bir kişilik! Kapıları sıkıca kapalı bir Locanın gönül ortamında, ruhunu ve düşüncesini özgür bırakır. Esprili ve şakacı bir kimliğe bürünür. Kardeş sofrasındaki esprilere değer verir, topluluğun ambiyansını paylaşır.

Desaguliers için, parasını saymadan harcadığı söylenir ki bunun doğru olması olasıdır. Çünkü verdiği konferanslar ve diğer profesyonel görevleri kendisine önemli getiriler sağlamıştır. Locada son kez, 8 Şubat 1742'de görünür. 29 Şubat 1744'te 61 yaşında Ebedi Maşrik'a geçer. Londra'daki Savoy Oteli'nin şapeline gömülür. Büyük oğlu Alexandre babası gibi Anglikan rahibi olur. Küçük oğlu Thomas ise Kral III. George'un hizmetinde Albay rütbesine kadar yükselir.

Desaguliers'nin son günlerinin hüzün ve sefalet içinde geçtiği, kendisinin aklı melekelerinde zayıflama olduğu, kimi zaman palyaço ve soytarı kılığında dolaştığı söylene de, bu söylentilerin abartılı olduğunu söyleyen biyografi yazarları da vardır.

Hukuk Doktoru, filozof, ilâhiyatçı, fizikçi ve Royal Society üyesi Desaguliers; anlama yetisi, sosyal konumu, güçlü kişiliği, Masonluk kavramına ve yapılanmasına olan katkısı ile bu kurumu zenginleştirmiş ve bu kuruma kendisi gibi entelektüel kişiliklerin girmesini, artan sayıda sağlamıştır. Desaguliers'nin etkisi ile Düzen, İngiltere Büyük Locası'na dönüşmüş ve bu Büyük Loca, dünya üzerindeki pek çok locanın Ana Loca'sı olmuştur.

Bugün, Kanada Montreal'de, Quebec Büyük Locası'nın matrikülünde 138 sayı ile kayıtlı Jean-Theophile Desaguliers Muhterem Locası Fransızca olarak faaliyet göstermektedir.

Fransız olarak (Jean-Theophile) doğdu, İngiliz olarak (John-Theophilus) yaşadı ve öldü. Fransız mı? İngiliz mi? Tartışmaların çok üzerinde: **O bir Mason'du; O bir insandı.**

KAYNAKÇA

---

www.jtdesaguliers.org : un personnage, une loge

<http://www.triplov.com/alquimias/jerome3.htm> : Les Lumieres Maçonniques

<http://www.sciencemuseum.org>

<http://www.mastermason.com>

www.mason.org.tr.

Masonik Sözlük

Meydan Larousse

ALMANYA BİRLEŞİK BÜYÜK LOCASINA BAĞLI OLARAK ÇALIŞAN "QUATUOR CORONATI" ARAŞTIRMA LOCASININ ÇALIŞMA PRENSİPLERİ VE TÜZÜĞÜ

Hasan AKDENİZ

THE GERMAN "Q. C." LODGE PRINCIPLES AND CONSTITUTIONS

The Lodge for Masonic research Quatuor Coronati #(808) was found in Germany in 1951. In the previous article the legend of the Quatuor Coronati, why and how the lodges for research were named after Quatuor Coronati was studied. This article deals with, how the lodge Quatuor Coronati in Germany works, its mission, membership, publications, activities and the amended rules and regulations of the Lodge and its commercial company, which have been translated from German into Turkish.

ALMANYA Birleşik Büyük Locasına bağlı olarak çalışan "Quatuor Coronati" Araştırma Locası 1951 de 808 matrikül numarası ile Bayreuth'da kurulmuştur. Kurulduğu günden bu güne kadar Almanya'dan ve yurt dışındaki muntazam Localardan yaklaşık 1800 Kardeş üyesi olmuştur ve Almanya' da Masonlukla ilgili araştırmalarda en önemli rolü üstlenmiştir. Loca bünyesinde yapılan araştırmalar sadece Masonluğun geçmişi ile sınırlı kalmayıp, Masonluk-taki uygulamaları da kapsamaktadır.

Görevleri ve Çalışma Yöntemi

- Masonluğun yönetimi, geçmişi, uygulaması, sosyal yapısı ve toplum içindeki du-

rumlarını konu alan araştırmalar,

- Özellikle Almanya'daki Kardeşler arasında Masonluk bilincinin yayılması,
- Temel ve aktüel sorunların bilimsel bakış açısından tartışıldığı gündemler oluşturmak, bu konularda toplantılar düzenlemek, (yılda iki defa bölgesel özel gündemli toplantı, bir defa da uluslararası Quatuor Coronati üyelerinin katıldıkları yıllık toplantı),
- Kardeşlerin geçmiş ve güncel bilimsel ve aktüel katkılarıyla Tau adlı dergiyi ve "Quatuor Coronati" yıllığını çıkarmak,
- Masonik konularda bilimsel çalışmalarını desteklemek, araştırmacılara kaynak temin etmek,
- Yurt dışındaki Kardeşlerle bilgisayar ağları kanalıyla haberleşmek, onların masonik yazı, proje, organizasyonları ve diğer faaliyetlerini paylaşmak, değiş tokuş yapmak,
- Üniversite, Yüksekokul, Enstitülerle ve özellikle Innsbruck Üniversitesindeki "Masonluğu bilimsel araştırma komisyonu" ile işbirliği yapmak ve Köln'de "Üniversite ve Yüksekokullarda

masonik araştırmaların kurulma çalışmalarını" teşvik etmek,

- Mesleğin bilimsel çerçevesinde çalışmak,
- Masonluğun tarihi ve bugünkü durumunu Alman kamuoyuna açıklama çalışmalarının verimini arttırmayı teşvik etmek.

Üyelik

Bir Kardeşin kefaleti ile her Üstat Mason Araştırma Locasına üye olabilir. Bu başvurunun kabulüne Loca envarı (ya da başkanı) karar verir. İsteyen her üye Loca faaliyetlerinde aktif görev alabileceği gibi, isteyenler de araştırmaların sonuçlarının kendilerine iletilmesi ile yetinebilirler.

Üyelik aidatı yılda 65.- Euro olup, bunun karşılığında tüm yayınlar, organizasyonlar üyelere bedelsiz olarak sunulur. Diğer Localar da ameli üyeler olarak katılabilirler.

Yayınları (Özet)

Loca Üstadı Muhtereminin Araştırma Locasına hitaben mesajını içeren **Tau** dergisi yılda iki sayı yayınlanır. Bu baskılarda Masonluğun geçmişi ve bu günü hakkındaki araştırmalarına bi-

limsel ve dokümanter destek sağlandığı kadar, ritüel ve sembollerin açıklanması hakkındaki çalışmalar da yayınlanır. Tau, okuyucu mektupları köşesinde Kardeşlerin yazılar hakkında görüş ve katkılarını yayınlarak bir tartışma ve fikir alış veriş ortamının oluşmasına yardım eder.

Quatuor Coronati Yıllığı araştırma sonuçlarını yayınlar. Araştırmaların ağrılık noktasını Masonluğun geçmişi oluşturmasına rağmen, manevî-tarihî-kültürel ve politik-toplumsal çevrenin değerlendirilmesi konuları da ele alınabilir. Yıllıklar, Mason araştırmacılara, yüksek okullara, enstitülere ve Quatuor Coronati tarafından gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra mesleğe ilgi duyan haricilere, özellikle gençlere dağıtılır.

Araştırma Locası bunların dışında Masonlar için monografyalar ve araştırmalara kaynak olacak ansiklopedik bilgileri yayınlar. Bu yazıların yazarları Araştırma Locasının üyeleri olabileceği gibi, araştırmacı Masonlar, hattâ bilim adamları olabilirler. Yayınlanma işleminin seçimi yine bilimsel kurul tarafından yürütülür.

Quatuor Coronati Araştırma Locası Almanya Kanunlarına göre aynı zamanda bir İktisadi İşletme olarak çalışabilmektedir. Bu

nedenle hem Locanın, hem de İktisadi İşletme'nin çok benzer olmakla beraber iki ayrı tüzüğü vardır.

Bayreuth' ta kurulu Araştırma Locası Quatuor Coronati'nin 8 Temmuz 1994 tarihinde tadil edilen tüzüğü

1 - Adı ve Yeri

- (1) Locanın adı Quatuor Coronati olup, Bayreuth şehrinde kurulmuştur (Bundan sonra Araştırma Locası olarak anılacaktır).
- (2) Loca 808 matrikül numarası ile kayıtlı bulunduğu Almanya Birleşik Büyük Locasına (VGLvD) bağlı olarak çalışır.

2 - Quatuor Coronati Masonik Araştırma Locası İktisadi İşletmesinin Tüzüğünün (Ana Sözleşmesinin) geçerliliği

Masonik Araştırma Locası Quatuor Coronati'nin çalışmalarında Quatuor Coronati Araştırma Locası Tüzüğü (Ana Sözleşmesi), bilhassa üyeleri ve toplantıları için, 4. madde de belirtilen yönetim kurulu hakkındaki hükümleri saklı kalmak suretiyle geçerlidir.

3 - Amaç ve Görevleri

- (1) Araştırma Locası, VGLvD üyesi olan Kardeşlerin masonik araştırmalar yapmalarına hizmet eder ve onlara yardımcı olur.
- (2) Araştırma Locası masonik hiçbir öğretisi şekline ve görüşüne bağlı olarak çalışmayıp, Loca için Magna Cartanın temel prensipleri geçerlidir.
- (3) Araştırma Locası, araştırma çalışmaları konusunda etkili olabilecek Kardeşlerle ilişki kurulmasını sağlayarak destekler.
- (4) Araştırma Locası, VGLvD tarafından tanınmış herhangi bir ritüelde çalışabilir. Bunun yanında etüd etmek gayesi ile tarihi ya da diğer ritüelleri de değerlendirebilir, onurlandırabilir (zelebriren).

4 - Envar ve Ticari Yönetim Kurulu

- (1) Envar Loca görevlilerinden teşekkül eder. Görevliler aynı zamanda ticari işletmenin yönetim kurulu üyesidirler. Yönetim kurulundaki Kardeşler Loca görevlerine uygun olacak görevleri yaparlar:

Loca Görevi	İktisadi İşletmedeki Görevi
Üstadı Muh.	Başkan
1. Ön. Üs. Muh.	1. Başkan Yardımcısı
2. Ön. Üs. Muh.	2. Başkan Yardımcısı
3. Ön. Üs. Muh.	3. Başkan Yardımcısı
1. Nazır	1. Danışman
2. Nazır	2. Danışman
Sekreter	Sekreter
Protokol Sekreteri	Protokol Sekreteri
Hazine Emni	Sayman
Tören Üstadı	Teşrifatçı
Pergel Üstadı	İlişkiler Sorumlusu
Bir Ön. Üs. Muh.	Onursal Başkan

- (2) Üs. Muh. özellikle ritüelik çalışmalar için başka Kardeşleri görevlendirebilir.
- (3) Diğer hususlar için Araştırma Locası İktisadi İşletmesinin tüzüğündeki (7-11) maddeleri geçerlidir.

5 - Araştırma Locası bir müdür ve bir biju kullanır.

Araştırma Locası Envari adına

*Winfried Brinkmann,
Araştırma Locası Sekreteri*

Bayreuth' da kurulu Masonik Araştırma İktisadi İşletmesi QUATUOR CORONATI'nin 8.7.1994 tarihli Tüzüğü

1 - Adı, Yeri ve Malî Yılı,

- (1) Birliğin adı "Quatuor Coronati Masonik Araştırma Şirketi (Araştırma İktisadi İşletmesi)" dir. (Bundan böyle Araştırma İktisadi İşletmesi olarak anılacaktır)
- (2) Araştırma İktisadi İşletmesinin merkezi Bayreuth'dur

ve işletme bu şehrin resmi makamlarına kayıtlıdır.

- (3) Araştırma İktisadi İşletmesinin malî yılı takvim yılıdır.

2 - Amacı ve Görevleri

- (1) Araştırma İktisadi İşletmesi Almanya Birleşik Büyük Locası Derneğinin ve dernek üyesi Kardeşlerinin masonik araştırma merkezidir.
- (2) Araştırma İktisadi İşletmesinin çalışmaları masonik hiçbir öğreti şekline ve görüşüne bağlı olmayıp, işletme için Magna Cartanın temel prensipleri geçerlidir.
- (3) Araştırma sonuçları yayınlarla veya duyurularla açıklanmak zorundadırlar.
- (4) Araştırma İktisadi İşletmesinin elindeki tüm materyal masonik konulardaki araştırmalara hizmet amacına sunulmuştur.
- (5) Araştırma İktisadi İşletmesi 24.12.1953 tarihli ortak kullanım düzenlemesine harfiyen uyar.
- (6) Dernek faaliyetlerinde müstakildir, ticari kazanç amacı gütmaz. Üyeler kâr payı almadıkları gibi, 5.1 nolu maddedeki hükümlerden zarar görmezler. Birliğin amacına yabancı olan üçüncü şahıslar yayınlardan kâr

sağlayarak faydalanamazlar.

3 - Üyeliğe Kabul

- (1) a) Üstat derecesini almış, VGLvD üyesi olan veya VGLvD tarafından tanınmış olan yurtdışındaki Büyük Locaların muntazam her üyesi, bir üyenin kendisine kefaleti ile derneğe üye olarak kabul edilebilir.

b) VGLvD ya da kardeşçe ilişkilerin bulunduğu Büyük Localara bağlı kuruluşlar üye olarak kabul edilebilirler.

- (2) Üyeliğe giriş, kefilin yazılı teklifi ve ticari yönetim kurulunun kabulünden sonra gerçekleşir. Ticari yönetim kurulu bu iş için yönetim kurulundan bir üyeyi görevlendirebilir. Reddedilme haline itiraz edilebilir, bu durumda üyeler genel kurulunun kararı nihaidir.

4 - Üyeliğin sona ermesi

- (1) a) Ölüm ya da Masonluktan ayrılma halinde,
- b) Üyenin kendi Locasından onur kırıcı bir sebep olmadan ayrılmasıyla 3.1 maddesinde yazılı şartların ortadan kalkması halinde (Araştırma İktisadi İşletme üyeli-

ği yine de bir yıl müddetle devam eder.)

- c) Envar adına Sekretere verilecek yazılı istifa dilekçesi ile ki, bu dilekçe yıl sonunda yürürlüğe girer.

d) Ticari yönetim kurulu tarafından, Araştırma İktisadi İşletmesine zarar verecek davranışta bulunduğu karar verilen üyenin kaydının silinmesi ile üyelik sona erer.

- (2) Üyelik kaydının silinmesine itiraz edilebilir. Bu konudaki son karar üyeler genel kurulunda alınır. Arada geçen süre zarfında üyelik hakları saklı kalır.

5 -

- (1) Araştırma İktisadi İşletmesinin tüm yayınları ve etkinlikleri masonik araştırmalara hizmet etmek kaydıyla tüm üyelere açıktır. 2.3 maddede yazılı olan tüm yayınlar üyelere ulaştırılır.
- (2) Üyelerin yönetim kuruluna ya da genel kurula teklifte bulunma hakları vardır.
- (3) Üyeler Araştırma İktisadi İşletmesini desteklemekle, envar ve genel kurul kararlarına uymakla yükümlüdürler.
- (4) Araştırma İktisadi İşletmesinin üyelerinden masonik

araştırmalar hakkında eğitici konuşmalar yapmaları ve sonuçlarını yapabildikleri kadar yayınlamaları beklenir.

- (5) Üyeler Araştırma İktisadi İşletmesinin yeni yılın ilk üyeler toplantısında tespit edilen ve o yıl için geçerli olan aidatı ödemekle yükümlüdürler. Onur üyeleri aidattan muaftırlar.

6 - Araştırma İktisadi İşletmesinin Organları

1. Yönetim Kurulu (Envar)
2. Ticari yönetim kurulu
3. Üyeler genel kurulu (genel kurul)

7 - Envar

- (1) Yönetim Kurulu (Envar) aşağıdaki üyelere meydana gelir

Başkan

1. Başkan vekili

2. Başkan vekili

3. Başkan vekili

Sekreter

Sayman

1. Danışman

2. Danışman

Tören üstadı

Pergel Üstadı (Zirkelmeister)

Önceki Başkan(lar)

Protokol Sekreteri

- (2) Yönetim kurulu (envar), başkanın görevini yapamaması durumunda § 26 BGB anlamına uygun olarak her bir başkan vekilini ayrı sahalarda görevlendirebilir, içlerinden birini başkan ya da diğer iki başkan vekilinin onayı ile başkan olarak atayabilir.
- (3) Başkanın yönetim kurulu başkanlığından ayrılması durumunda kendinden sonra gelecek olan başkan görevinden ayrılıncaya kadar Onur Başkanlığı görevinde bulunur.
- (4) Yönetim kurulu (envar) belirli görevler için 3 üyeye kadar üyeyi daha yönetim kurulunda görevlendirebilir.

8 – Yönetim Kurulunun (envarın) Görevleri

- (1) Yönetim kurulu Araştırma İktisadi İşletmesinin yönetiminden sorumludur ve tüzük ve genel kurulun kararlarına uymak zorundadır.
- (2) Yönetim Kurulu (envar) genel kurulun toplantı gündemini tespit eder. Üyeler toplantısının çalışmasını kısıtlayamaz.
- (3) Yönetim kurulu (envar) onurlandırmalar hakkında karar verir.

9 – Yönetim Kurulunun (envarın) Görev Süresi

Yönetim Kurulunun Pergel Üstadı ve Onur Başkanları dışındaki üyeleri genel kurul tarafından seçildikleri günden başlamak üzere 3 yıllık görev süresi için seçilirler. Ara seçim mümkündür. Yönetim kurulu üyeleri yerlerine başka bir üye seçilene kadar görevlerinde kalırlar. Sadece Araştırma İktisadi İşletmesinin üyeleri görevlere seçilebilirler.

10 – Araştırma İktisadi İşletmesinin Yönetim Kurulu

- (1) Yönetim Kurulu ticari işlerini „ticari yönetim kurulu“ vasıtası ile yürütür.
- (2) Ticari yönetim kurulu üyeleri:

Başkan

1. Başkan yardımcısı

2. Başkan yardımcısı

3. Başkan yardımcısı

Sekreter

Sayman

Onursal başkan (bir önceki başkan)

Protokol Sekreteri

11 – Yönetim Kurulu ve Ticari Yönetim Kurulunun Toplantıları

- (1) Yönetim Kurulu veya Ticari Yönetim Kurulu ihtiyaç duyulduğunda toplanır.

Kurullar yukarıda sayılan organların dörtte birinin hazır bulunması (hazırın sayısı 3 den az olamaz) halinde alınır. Kararlar yazılarak kaydedilir ve açıklanır.

- (2) Yönetim Kurulu veya Ticari Yönetim Kurulu kararlarında hazır bulunanların çoğunluğu aranır. Oyların eşitliği halinde toplantı başkanının oyu kararı belirleyici olur. Toplantı tutanağı başkan ve protokol yetkilisi tarafından imzalanır ve ilgili organlara, üyelere vermek üzere dağıtılır.
- (3) Yönetim kurulu üyelerinin çalışmaları fahri olup sadece yaptıkları masrafları alırlar.

12 – Üyeler Genel Kurulu (Genel Kurul)

- (1) Genel kurulun yetki ve görevleri:
  - a) Yönetim kurulunu seçmek, yönetim kurulunu ya da kurul üyelerinden bazılarını görevden almak,
  - b) Yönetim kurulu dışından denetçi seçmek,
  - c) Ticari ve malî raporları görüşmek, denetçi raporuna göre ibra kararı almak,
  - d) Tüzük değişikliği yapmak,

- e) Bütçeyi tespit etmek,
- f) Yönetim kurulu kararlarına yapılan itirazlar hakkında 3.2 ve 4.2 nolu maddelere göre bağlayıcı son kararı vermek.

g) Bölgesel çalışma çevresini tesis etmek ve yönetim kurulunun kurduğu bağlantıların onayı hakkında karar almak,

h) Üye aidat tutarını değiştirmek ve

1) Araştırma İktisadi İşletmesini fesh etmek.

- 2) Olağan genel kurul, başkan veya onun yokluğunda başkan vekillerinden birinin gündem belirterek bir ay önceden yapacağı çağrı üzerine toplanır.
- 3) Genel kurul, başkan tarafından ya da yokluğunda hazır bulunan yönetim kurulu üyelerinden biri tarafından yönetilir. Toplantının ve kararların geçerli olması için nisap aranmaz. Tüzükte başka bir oran belirtilmemişse, kararlar hazır bulunanların oy çokluğu ile alınır.
- 4) Toplantılar bir tutanakla tespit edilirler. Tutanaklar toplantıyı yöneten başkan ve protokol sekreteri tarafından imzalanır. Protokol sekreterinin yokluğunda ha-

zır bulunan genel kurul üyelerinden biri bu toplantının kâtibi olarak seçilir ve tutanağı bu kâtip, başkanla beraber imzalar.

5) 3.1.a. maddesi hakkında oylamalarda üye sadece kendi oyunu kullanabilir. 3.1.b. maddesi uyarınca yapılacak oylamalarda, olmayan üyenin vekâletini ibraz eden üye, hazır bulunmayan üye adına da oy kullanabilir.

6) Başkanın seçimi ya da görevden alınması oylaması gizli ve yazılı olarak yapılır. Diğer seçim ve kararlarda oy verme şekline genel kurul karar verir.

13 – Olağanüstü Genel Kurul

- (1) Olağanüstü genel kurul, yönetim kurulu üyelerinin yarısından bir fazla üyesinin ya da işletme üyelerinin beşte birden bir fazlasının yazılı ve imzalı çağrısı ile yapılır.
- (2) Bunun dışındaki hususlar için olağan genel kurul hükümleri geçerlidir.

14 – Bölgesel Çalışma Çevresi

- (1) Araştırma İktisadi İşletmesinin amaç ve görevlerine hizmet etmek amacıyla ve

çeşitli coğrafi bölgelerde üyelerle ilişkiyi birebir kurmak amacıyla bölgesel çevreler (daireler) tesis edilebilir.

- (2) Bölgesel çalışma çevresinin üstadı, bölge üyeleri tarafından QC toplantılarında 3 yıl görev yapmak üzere seçilir. Tekrar seçilmek mümkündür. Çevre başkanı, üyeleri ile uzlaşarak çevre sekreteri ve gerekiyorsa bir başkan vekili tayin eder.
- (3) Çalışma Çevresi toplantılarına Araştırma İktisadi İşletmesinin başkanı ve sekreteri davet edilirler. Özet toplantı tutanakları her ikisine de sonradan gönderilir.

15 – Araştırma İktisadi İşletmesinin Feshi

- (1) Araştırma İktisadi İşletmesinin feshi hakkında öneri Araştırma İktisadi İşletmesinin yönetim kurulu ya da üye sayısının yarısının bir fazlası ile yazılı olarak sekreterliğe verilir.
- (2) Fesih hakkında karar, genel kurulda hazır bulunan üyelerin en az 2/3 çoğunluğu ile alınır.
- (3) Fesih kararında işletmenin taşınır ve taşınmaz mallarının ne şekilde tasfiye edile-

ceği açıkça belirtilir. Bu varlıkların şahıslara yöneltilmesi mümkün değildir.

- (4) Ortaya çıkan servet (varlık) kabul edilmiş bir araştırma organizasyonuna ya da bilimsel bir kütüphaneye devredilir.
- (5) Araştırma İktisadi İşletmesinin o ana kadar amacının gerçekleşmediği benzer durumlarda 4. madde yine uygulanır.

16 - Son Hükümler

- (1) Araştırma İktisadi İşletmesinin yetkili bölümleri ticari

yeni düzenlemelere girebilirler.

- (2) Başkan ve sekreter birlikte resmi makamlardan gelebilecek talepler doğrultusunda tüzükte değişiklikler yapabilirler.
- (3) İşbu tüzük, Araştırma İktisadi İşletmesinin üyeler genel kurulunun 8 Haziran 1994 tarihli toplantısında karar altına alınmıştır.

Tüzüğün Bayreuth resmi makamlarınca resmen onayı 10 Şubat 1995 tarihinde gerçekleşmiştir.

Quatuor Coronati Araştırma Locasına bağlı Bölgesel Çevreler

Berlin-Brandenburg - kuruluş 1976
Bremen - kuruluş 1981
Franken - kuruluş 1963
Frankfurt - kuruluş 1961
Hamburg - kuruluş 1956
Hannover - kuruluş 1963
Karlsruhe - kuruluş 1965
Kassel - kuruluş 1981
Leipzig - kuruluş 1992
München - kuruluş 1969
Nordrhein-Westfalen - kuruluş 1977
Schweiz - kuruluş 1976
Stuttgart - kuruluş 1992

Loca etkinliklerinden bazı örnekler:

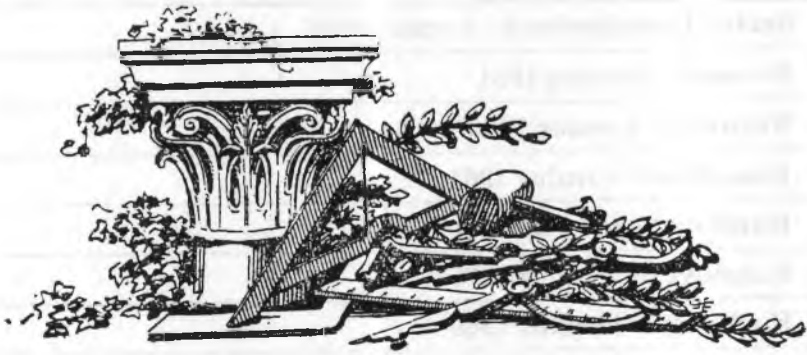
Quatuor Coronati Araştırma Locası tarafından verilen en son araştırma konusu:

Günümüz Masonluğunun (post)modern toplum ve sos-

yal yurttaşlık bilinci ile karşılıklı etkileşimi.

Bu konuda ilk toplantı ve sunumlar 22/23 Mart 2003 tarihinde Köln'de gerçekleşmiştir.

Quatuor Coronati Araştırma Locası'na bağlı bir de bilimsel kurul vardır

LOCALARDAN HABERLER

Localarda Yapılan Konuşmalar

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
<u>İSTANBUL</u>			
İDEAL	Suha Umur	Masonluğumuzdaki Bazı Usuller ve Bazı Tatbikat	21.11.2005
KÜLTÜR	Önder Öztürel	Atatürk'ün Yaşamından Kesitler	21.10.2005
ÜLKÜ	Cevad Güner	Hasenat Konusunda Bir Söyleşi	06.10.2005
	Salih Evcilerli	Tesviye'de Buluşmak	20.10.2005
	Doğan Güvenç	Eylemden Düşünceye, Düşünceden Eyleme	17.11.2005
KARDEŞLİK	Fikret Cömert	Endülüs'ten Anadolu'ya Muhiddin İbn-i Arabi	13.10.2005
SEVGİ	E. Tınay, H. Atasoğlu, O. Okay, S. Ozan, Z. Kürküt, Ü. Gürtuna	Masonluğun Yazılı Olan ve Olmayan Kuralları	31.10.2005
	Mehmet Göktepe	Atatürk ve Aydınlanma	28.11.2005
ATLAS	Yusuf Dülger	Masonluk'da Lâik Düşüncenin Önemi	28.09.2005

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Ömer Köksal	Cumhuriyet'e Giden Yollardaki Engeller ve Atatürk	09.11.2005
MÜSAVAT	Memduh Altaç	Düşüncelerimiz, Eylemlerimiz, İletişim, Duygularımız	16.09.2005
	Ulvi Cedim	Birinci Derece İşaretleri ve Ezoterik Yorumu	14.10.2005
	Erdoğan Tezcan	Masonluk Tarihi ve Anderson Nizamnamesi	25.11.2005
LİBERTAS	İbrahim Ataç	Tapınak Şövalyeliği Kurumu ve Hür Masonluk	16.11.2005
HAKİKAT	Andon Parizyanos	Toplanma Amacımız Nedir?	05.10.2005
	Yani Kalamaris	Masonların Görevleri, Hakları, Yetenek ve Becerileri	19.10.2005
	Yorgo Petridis	Masonluk'ta Umduklarımız, Bulduklarımız	16.11.2005
AHENK	Demir Tiryaki	Bilginin Türeyişi	21.09.2005
	Özbey Temel	Masonluk Yolunda Karşımıza Çıkan Engeller	16.11.2005
	Vedat Özcan, Burak Özcan	M.'luğun Kökleri	30.11.2005
FAZİLET	Cihat Bebe	Bektaşilik	04.10.2005
	Zafer Oktay Dalibar	İnanmaya mı, Öğrenmeye mi Çalışalım?	29.11.2005
ERENLER	Gökhan Özkan	Tango ve Tramvaylar	30.09.2005
	Aykut Arıkan	Bilginin Serüveni	14.10.2005
	Ahmet Kurtaran	Tekris Töreni ve Ezoterik Anlamı	11.11.2005
DELTA	Tuluyhan Uğurlu	Masonluk ve Müzik	03.10.2005
	Murat Baykal	Kaynak, Yönetim ve Masonluk	17.10.2005
	Remzi Sanver	Geleneksel Masonluk Üzerine	31.10.2005
	Orhan Çekiç	Atatürk'ün Son Günleri ve Dış Politikamız	14.11.2005
SADIK DOSTLAR	T. Argın, C. Derinöz, İ. Sakin, E. Yalçın	Atatürk ve Liderlik Dehası	10.11.2005
ÜLKE	Fahrettin Ocan	Yaşadığımız Masonluk	27.09.2005
	Ömür Altunçizme	Beyniniz Kutsal Sarayınızdır	11.10.2005
	Gökhan Özkan	Aşık Veysel	25.10.2005

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Nural Denker	Atatürk ve Türk Masonluğu	08.11.2005
	Muammer Arıkan	Konfiçyüs	22.11.2005
ŞEFKAT	Aydın Ortabaşı	Anma Haftasında Çağdaş Kavramlar ve Mustafa Kemal	07.11.2005
HÜMANİTAS	Mehmet Akif Akev	Mazda, Mitrai Mani	18.10.2005
HULUS	Kimon Mungiuri	Çalışmalara Yeniden Baőlarken	26.10.2005
	Walter Machate	Kutsal Kitapların Masonluktaki Yeri	09.11.2005
FREEDOM	Muhtar Katırcioğlu	Toulouse-Loutrec ve Menü Kartları	06.10.2005
	Amil Kunt	Mucize Adam	17.11.2005
DEVİRİM	Atilla Erdemli	Okumak, Felsefe Okumak	28.09.2005
	Tunç Timurkan	1965 Olayları	26.10.2005
PINAR	Osman Bıyıkoğlu	Ülkemizin Ekonomik Toplantısı	27.09.2005
	Fahrettin Ocan	Yaşadığımız Masonluk	08.11.2005
SEVENLER	Ayhan Çorbacioğlu	İnsan ve Kendini Tanımak	07.10.2005
HİSAR	Murat Öktem	Metne Et Malieo, Akıl ve Çekiç	20.09.2005
	Metin Ertem	Atatürk ve Müzik Devrimi	15.11.2005
ÜÇİŐİK	Őevki Yöntem	Yemin	17.10.2005
	Ahmet Koçel	Rehber ve Rehberlik	31.10.2005
	Orhan Çekiç	Atatürk'ün Son Günleri ve Dış Politikamız	14.11.2005
GÜN	Mutlu İzmen	Korporasyon	17.11.2005
ÖZLEM	Zeki Özkan	Masonik Çalıőmalarda Sunum ve Teknikler	10.10.2005
	Can Karahasanoğlu	Uyanık ve Dikkatli Olmak	24.10.2005
	Vedat Oyuryüz	O'nun İçin Anlatılanlar	07.11.2005
BAŐAK	Erdoğan Ersever	Atatürk ve Cumhuriyet	20.10.2005
	Kemal Göneneç	Atatürk'ün Özel Hayatından Bir Kesit	17.11.2005
İREM	Sedar Uygur	Masonluğa Yapılan Saldırıları	23.09.2005
EVREN	Ersin Alok	Zamanın İçindeki Zaman	29.09.2005

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Kerem Alkin	Türkiye'nin Gelişim Süreci ve 21. yy.da Türkiye'nin Konumu	27.10.2005
	C. Ünalın, Ö. Dilber, A. Muslubaş, K. Muslubaş, S. Başkut	Atatürk Hakkında Az Bilinenler	10.11.2005
PIRAMİT	Ş. Mete Sarper	Cumhuriyet Demokrasi ve Masonluk	21.10.2005
	E. Yalçın, T. Şanad, Z. Alasya, T. Tiftik, S. Şahin	Atatürk'ün Son Günleri	18.11.2005
NİLÜFER	Bülent Çakıroğlu	Ulu Önder Atatürk ve Üç Sütun	08.11.2005
BURÇ	Ahmet Özgen	Spekülatif Masonluğun Mimarı Newton K.	17.10.2005
	Can Kapyalı	Bandırma Vapuru ve Masonlar	31.10.2005
	Erhan Altunay	Ezoterizm ve Komplu Teorileri	14.11.2005
SEMBOL	Vecdi Etkin	Sevgi Dizeleri	26.09.2005
	Cemil Dönmez	Sokrates	24.10.2005
	Tarık Turfan	Kumran Yazıtları ve Esseniler	07.11.2005
GÜVEN	Tunç Tüfekçi	Fotoğraftan Önce	20.10.2005
	Çetinkaya Apatay	Atatürk ve Masonluk	17.11.2005
MEŞALE	Osman Balcıgil	Türk Masonluğunun Köşe Taşları-1	21.09.2005
	İlhan Or	Haçlı Seferlerinin Düşündürdükleri	05.10.2005
	Ahmet Kurtaran	Tekris ve Ezoterik Yorumu	19.10.2005
	N. Avcı, C. Baysan, A. T. Zaim, O. Özdemir, H. Bağısız	Atatürk ve M.'luk	16.11.2005
ANADOLU	Ahmet Kurtaran, Fatih Orbay	Kateşizm ve Çırac Eğitimi	27.09.2005
	Tuncay Bilen	Mustafa Kemal Atatürk ve Lozan (Avrupa Birliğine Gिरerken)	08.11.2005
SEZGİ	Mehmet Demirel	Sonsuzluk ve Masonluk	04.10.2005
	Naci Tugay	Felsefi ve Masonik Yönü ile Ahlâk	18.10.2005
	Suat Özgül	Ahlâkta Bir Evrimleşmeden Söz Edebilir miyiz?	01.11.2005
	Süreyya Öney	Ahlâk, Bilimlerde Bir Rol Oynayabilir mi? Bilimin Ahlâkı Olur mu?	15.11.2005

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
AKIL VE HİKMET	Hoşcan Tura	Aklın Işığında Atatürk'ü Anlamak	10.11.2005
BOĞAZIÇI	Osman Kolat	Bilginin 7 Temeli (1: Gramer)	21.09.2005
	Ahmet Örs	İlluminati	05.10.2005
	Şenol Meci	Hasenat	19.10.2005
	Murat Bilgili	Yabancılaşma ve M.'luk	16.11.2005
YEDİTEPE	İlker İnal	Türk Marşı	22.09.2005
	Necdet Aydoğan	Cumhuriyet Bayramı Yaklaşırken	20.10.2005
	Korhan Işıkel	Cemal Kutay'dan İzlenimler ile Atatürk	17.11.2005
GÖNYE	Serdar Öztürk	Müziğin Yaşantımızdaki Etkisi	03.10.2005
	Rasih Üçgüler	Quantum Fiziği ve Felsefesi	28.11.2005
GÜZEL İSTANBUL	Mustafa Larçin	29 Ekim Cumhuriyet Bayramı	28.10.2005
GÜNIŞIĞI	Fadıl Altop	Disiplin ve Masonluk	24.10.2005
	Z. Alasya, T. Şanad, S. Çakır	Atatürk'ün Son Günleri	07.11.2005
TANYERİ	Erdin Canyon	Atatürk'süz Bugün	18.11.2005
SADAKAT	Salih Evcilerli	Tevazu	13.09.2005
	Yuda Yürüm	4 Element	27.09.2005
	İlker İnal	Türk Marşı	11.10.2005
MARMARA	V. C. Boyacı,	Tampliyeler	03.10.2005
	A. Duraduryan, A. Erzurumluoğlu	Ayna	17.10.2005
	Ömer Bedük	İki Sütun	31.10.2005
	İhsan Argat	İkinci Derece Penceresinden	
	Ali Serim	F. Bacon	14.11.2005
	Ahmet Metin	I. Derece Çalışma Avadanlıkları	14.11.2005
DOSTLUK	Ahmet Örs	Masonluk Bizi Niçin Mutlu Ediyor?	03.10.2005
	İlhan Or	Haçlı Seferlerinin Düşündürdükleri	31.10.2005
	Behzat Rızvani	Birey Hayatında Sayılar	28.11.2005
GELİŞİM	Ahmet Kurtaran	Tekris ve Ezoterik Tanımlanması	20.09.2005
	Mehmet Kayhan Kamal	İletişim Becerisi	04.10.2005
	Salih Deniz Selman	Tao ve Tao Te Ching Felsefesi	18.10.2005
	Ahmet Kalın	Masonluk ve Hukuk	01.11.2005

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
ONUR	Nural Denker	Atatürk ve Türk Masonluğu	18.10.2005
	Cavit Afacan	Tefekkür Hücresi ve Vasiyetname	15.11.2005
UMUT	İlker İnal	Türk Marşı	10.10.2005
	Tunç Timurkan	65 Olayları ve Masonluğa Genel Bir Bakış	24.10.2005
	Ömür Altunçizme	Beynimiz Kutsal Sarayımızdır	07.11.2005
YAKACIK	Ömür Altunçizme	Beynimiz Kutsal Sarayımızdır	12.10.2005
	Mustafa Süreyya Sezgin	Farkındalık	26.10.2005
	K. Şensöz, S.Büyükerdoğmuş, C. Erkal, T. Akşit, G. Köseoğlu, T. Mutluay	Atatürk	09.11.2005
KADIKÖY	N. Varcan, F. Otacsu, Y. Yücel, A. Mungan, V. Gürer	AB Yolunda Bireysel Özgürlükler	21.11.2005
GEOMETRİ	Ali Sakar	Hür M.'lukta K.'lik Kavramı	12.10.2005
	Süha Alper	Masonlukta Hamtaş'ın Seçimi	09.11.2005
DOğU	Osman Bayıksel	Selam	27.09.2005
ÜLKÜM	Fikret Nemli	Neşeye Övgü, Schiller'den Beethoven'e	11.10.2005
	Remzi Sanver	Muntazam Masonluk	25.10.2005
	Orhan Çekiç	Atatürk'ün Son 300 Günü	08.11.2005
	Onur Öztarhan	Düşünce Özgürlüğü	22.11.2005
UFUK	İlker İnal	Tek Kişilik Ordu	13.10.2005
	Kemal Çiloğlu	Kuruluş	27.10.2005
DORUK	İ. Karlık, C. Aytak, A. Özgener, T. T. Bozdağ, B. Gerçeker	Akıl Terazisi	20.09.2005
	Can Kapyalı	Bandırma Vapuru ve Masonluk	04.10.2005
	Kaya Sükan	Tolerans	18.10.2005
	Ömer Hülagü	Masonik Etiket	01.11.2005
	Semih Tezcan	Anekdotlar ile Atatürk'ün Kişiliğinin Karakteristik Yönleri	15.11.2005
ÖRS	Cemil Dönmez	Socrates	27.10.2005
	Şeref Özkan	Atatürk, Paradigma Deęiőimi	10.11.2005
	Erden Öney	Atatürk ve Kemalizm	24.11.2005

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
GRANİT	Yüksel Önür	Tefekkür Hücresi	17.10.2005
	Nubar Kazanç	M.'luk, Teklif, Tahkikat, Rehberlik Hakkında Kısa Görüşler	14.11.2005
TESVİYE	Salih Evcilerli	Tesviyede Buluşalım	15.09.2005
	Cevad Güner	Simyacılık	29.09.2005
	İsmail Örengil	Sevgi, Kardeşlik, Masonluk	13.10.2005
	Halit Yıldırım	Kendini Bil	27.10.2005
	Burçin Oraloğlu	Gerçek Savaşımız Şimdi Başlıyor: M. Kemal Atatürk	10.11.2005
SABAH YILDIZI	Tuğrul Erol	Atatürk ve Cumhuriyet	14.11.2005
GÜNEY	Naif Timur	M. Felsefesinin Uygulama Alanına Çıkarılması	22.09.2005
	Ahmet Kurtaran	Tekris ve Ezoterik Anlamı	20.10.2005
ATAYOLU	Salih Evcilerli	Temessül ve Temsil	07.11.2005
	A. Y. Barut, D. Levent, K. Arık, M. Demirman, H. Y. Barut	Mustafa Kemal ve Biz	21.11.2005
ALTAR	Erol Aydın	Vitriol	13.09.2005
NAR	Koray Darga	Jean Sibelius ve Op. 113	17.10.2005
	Tuluyhan Uğurlu	Masonluk ve Müzik	26.11.2005
YÜCEL	E. Tınay, H. Ataşoğlu, O. Okay, A. Örhun, S. Ozan, Ü. Gürtuna	Masonluğun Yazılı Olan ve Olmayan Kuralları	22.09.2005
	Vecdi Etkin	Sevgi Dizeleri	06.10.2005
	Turgay Çetin	Sevgi Üstüne Bir Söyleşi	20.10.2005
	Murat Canyürek	Masonik Değerler Açısından Atatürk'ün Tam Bağımsızlık İlkesinin İrdelenmesi	17.11.2005
GÜZELLİK	Semih Tezcan	Atatürk'ün Kişiliğinin İlginç Yönleri	17.11.2005
KÜRE	Semih Tezcan	MU İmparatorluğu ve Atlantis	12.09.2005
	Cihangir Gener	Tufandan Önce - Tufandan Sonra Mısır ve Mezopotamya'da Ezoterizm	10.10.2005
	Haluk Sanver	Hiram Efsanesi	24.10.2005

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	İlter Güney	Yaradılıőtan Bugüne İnsan-İnsanın Evrimi	07.11.2005
	Ekin Öyken	Antik Yunan Döneminde Ezoterizm	21.11.2005
ÇEKİÇ	Turgay Çetin	Sevgi Üzerine Söyleő	20.09.2005
	Ömür Altunçizme	Vaat Edilmiş Ülkeye Göçten Kesitler	04.10.2005
	Murat Bilgili	Yabancılaşma ve Masonluk	01.11.2005
	Salih Evcilerli	Tesviye'de Buluşmak	15.11.2005
	Yılmaz Suner	Kalfalık Nedir, Kalfa Kimdir?	29.11.2005
TAŐOCAĐI	E. Tınay, H. Ataşoğlu, S. Yanar, O. Okay, S. Ozan, Ü. Gürtuna	Masonluğun Yazılı Olan ve Olmayan Kuralları	09.11.2005
	Naif Timur	M.'ik Felsefenin Kuvveden Fiille Geçiş	23.11.2005
MİMAR HİRAM	Kevork S. Yüncül	18. Yüzyıldan Günümüze Avrupa'da Mason Aleyhtarlığı	21.09.2005
	Vecihi Cin	Operatif Masonluk Tarihi	05.10.2005
	Feyzi Cin	Spekülatif Masonluk Tarihi	19.10.2005
	Mehmet Bural	Bir Liderin Doğuşu "Mustafa Kemal Atatürk"	16.11.2005
ANIT	Koray Darga	Jean Sibelius / Opus 113	03.10.2005
	Atila Erdemli	Homo Eukonomicus	28.11.2005
IRMAK	Niyazi Ünal	Evren ve Oluşumu	20.09.2005
	Tuncer Köklü	Kültür - Uygarlık Kavramı ve Anadolu Kültürü	04.10.2005
	Nihat Eligür	Mısır Kültürü	18.10.2005
	Kağan Erkan	Atatürk ve Kültür	15.11.2005
SEBAT	Doğan Ziya Baőak	Alőimi / Simya Sembolleri	27.09.2005
SEVGİ YOLU	Yalçın Kurtoğlu	Hoşgörü	10.10.2005
	Atila Vanlıoğlu	Atatürk'ü Anmak ve Anlamak	07.11.2005
	Akın Candan, Hüseyin Suda	Sevgi Yolu	21.11.2005
RÖNESANS	Cemil Ortaç	Altın Oran	13.09.2005
	Durmuş Dündar	Atatürk'ün Ekonomik Görüşleri	08.11.2005
VEFA	Süha Burçkin	Masonik Hukuk	09.09.2005

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Yavuz Güntekin	KurumsallaŐma ve Biz	07.10.2005
	Ahmet zgen	Spekülatif Masonluğun Mimarı Newton ve Evreni	21.10.2005
SUR	Ahmet Münir Korkut	Türkiye Cumhuriyeti'nin KuruluŐunda Müzakere Süreci ve Avrupa	20.10.2005
AYDINLANMA	Halit Kakinç	Gnose	28.09.2005
	İ. Gormezano, K. Gkakin, Y. ztrkkın, K. Ökten	Türkiye'de aędaŐlaŐma ve Masonlar	28.10.2005
	Ő. C. Saruhan, İ. Zakuto, Z. Gökalp, G. Bezmez	Cumhuriyet Aydınlanması ve Masonlar	09.11.2005
	Selçuk Alper	Hegel Dialektik ve Masonluk	23.11.2005
AKASYA	Cent Karacaoğlu	Desaguliers (Spekülatif Masonluğun Babası)	29.09.2005
	zgr Falcioğlu, Selim Yuna	Mustafa Kemal'i Anmak	10.11.2005
ATAİZİ	Tekin zertem	Masonik ğretide Teatral Unsurların Yeri ve nemi	13.10.2005
	Tekin zertem	İnsan İliŐkilerinde Kardeşlik Kavramı	13.10.2005
	Ataizi alıŐma Grubu, Sembolizma Grubu	I. Derecenin Sembolizması	27.10.2005
	Ataizi alıŐma Grubu, Tarih Grubu	Hiram Abif	27.10.2005
SÖZ	Burak Alper	Yedi Temel Bilim	04.10.2005
	Ahmet rs	Kalfa Derecesi	18.10.2005
	Ahmet rs, Selim rs	n. B. s. Hayrullah rs K.'in Sesinden 1965 Olayları	29.11.2005
AKEV	Kemal Gönenç	Atatürk'n Hayatından Bir Kesit	16.11.2005
CUMHURİYET YILDIZI	Koray Darga	Jean Sibelius ve Op. 113	28.09.2005
	Kaya Paşakay	Türk Masonluğunun Dünya Masonluğundaki Vizyonu	12.10.2005
	Alicandan Bykçelen	Kimlikler	09.11.2005
	E. Yalçın, T. Şanad, Z. Alasya	Atatürk'n Son Günleri	23.11.2005
İSTANBUL	Kemal Gönenç	İlim ve İman Aynı Yrek ve Beyinde Birlikte Olabilir mi? Masonik Bir Yorum...	23.09.2005

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Kuthan Savaőın, Erol Aydın, Enver Yalın	Tekrisin Ezoterik ve Zaman Üstü Yorumu	22.10.2005
PETEK	Mustafa Özsönmez Hasan Tüzün	Mandacılık ve Atatürk Yaşam Tarzları Değişiklikleri	10.11.2005 24.11.2005
ZAFER	Arman Oymakaő	3 Rakamının Hayatımızdaki Önemi	20.10.2005
BİLGE	E. Tınay, H. Ataşoğlu, B. Bilgili, S. Yanar, O. Okay, S. Ozan, Ü. Gürtuna	Kırık Aynanın Sırrı	12.10.2005
	Tahir Nejat Eralp	Öyle Bir Adam	09.11.2005
	Hulusi Gülseçen	Evrene Fiziki Bir Bakış	23.11.2005
KALKEDON	Kemal Özdemir, Can Baycan	İstanbul Tarihi: Bizantion, Konstantinapolis, İstanbul	12.09.2005
	Engin Işıltan	Tekris	10.10.2005
	Ufuk Kayador	Kibir ve Gurur	24.10.2005
	Ümit Güngördü	Mazeretler	24.10.2005
	Ufuk Kayador	Masonik Kuralların Önemi	07.11.2005
	Naif Timur	Atatürk ve Masonluk	21.11.2005
ERMAN	E. Yalın, T. Şanad, Z. Alasya, Müzik: T. Tiftik, Barkovizyon: S. Şahin	Atatürk'ün Son Günleri	16.11.2005
SİMGE	Emre Birkan	Landmarklar	21.11.2005
LOTUS	Salih Evçilerli Harun Kuzgun	Temessül ve Temsil Ön. BÜ. Üs. En Muh. Cavit Yenicioğlu	05.10.2005 19.10.2005
	Őadan Ersoy	Atatürk ve Masonluk	30.11.2005
KOŞUYOLU	Yavuz Tezcan	Kiőisel Hak ve Özgürlükler ve Avrupa Birliği	20.09.2005
	Orhan Bayraktaroğlu	Yakup'un Merdiveni	04.10.2005
	Koray Darga	Eğitimci Mason K.'lerimizden Mustafa Necati K.	01.11.2005
KRİSTAL	E. Tınay, S. Yanar, O. Okay, A. Orkun, S. Ozan, Ü. Gürtuna	M.'luğun Yazılı Olan ve Olmayan Kuralları	11.10.2005
VİTRİOL	Yüksel Umuter Yüksel Önür	Mason ve Hakikatin İki Vechesi Sütunlar	05.10.2005 19.10.2005

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
KUVVET	Tayfun Tür	Sanat	27.10.2005
	Őirfan Keskin	Kuvvetin Doğuşu	27.10.2005
	Hoşcan Tura	Akılın Işığında Atatürk'ü Anlamak	10.11.2005
	Kemal Gönenç	Atatürk'ün Hayatından Bir Kesit	10.11.2005
EGERAN	Süreyya Sezgin	Farkındalık	24.11.2005
	Turgut Derinkök	Düşünce Özgürlüğü	18.11.2005
İLERİ	Erdoğan Erseven	Hoşgörü	17.10.2005
	Murat Bilgili, Serhat Karakale, Vedat Sözman	Ölümü Yenenlerin Hikayesi ve Atatürk	31.10.2005
	E. Erentöz, E. Saylan, F. İren	Kuvayı Milliye	28.11.2005
ATAÇAĞ	Serdar Peksöz	Zenginlik Toplum Yararına Kullanılırsa Bir Değer Taşır	19.10.2005
	Vitali Meşulam	Olgunlaşma	19.10.2005
	Atilla Büyüktuncay, Zihni Güler	Atatürk'ten Anılar	16.11.2005

ANKARA

UYANIŞ	Ayhan İnal	Çırac Derecesi Ritüelinden İzlenimler	18.11.2005
DOĞUŞ	Teoman Güre	Ya Herru Ya Merru	27.09.2005
	Emin Gürol	Masonluğun Yazılı Olmayan Kuralları	11.10.2005
	Serdar Erçakmak	"İnsan" Atatürk	08.11.2005
YÜKSELİŞ	Mesut Ertugay, Haluk Koç, Yalçın Karatepe	Avrupa Birliğı Yolunda Türkiye	20.10.2005
	Ali Gürsan, Orhan Şekeramber	Yaşamda ve Ritüellerde Müzik	17.11.2005
İNANIŞ	Sinan Yurtagül	Masonik Ahlak	10.10.2005
	Burhan Apaydın	Atatürk ve Türkiye'nin Bugünü	14.11.2005
	İsmail Bayar	Günümüzden Yunus Emre'ye Bakış	28.11.2005
BİLGİ	Mustafa Özgüç	Etik ve M.'luk	21.09.2005
BARIŞ	Erhan Bakır	Rusya'da Masonluk	17.10.2005
	Kağan Uğur Temel, Hakan Sadekarabacak	Dünyada Mortgage Sistemi	07.11.2005

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
YILDIZ	Levent K�y�l�	M.'lukta Mitoslar ve Ezoterizm	08.09.2005
	Cihangir Gener	Tufan'dan önce Tufan'dan Sonra	22.09.2005
	Altay Birand	M.'luğun Dört Erdemi ve Kendini Bilmek D�sturu	13.10.2005
	Remzi Sanver	Muntazam Masonluk	27.10.2005
	Zeki �zdilekcan, Yılmaz Erdemci	Atatürk'�n Kültür ve Uygarlık Anlayışı	10.11.2005
ÇANKAYA	Oktay Ergin	İŐık Doğudan Yayılır	24.11.2005
	İlhan Gürelli, Nurettin Tunçkale, Ali Canoğlu	Antimasonik Görüşler ve Nedenleri	14.10.2005
	Ahmet Akpınar	Aydınlanma Devrimi Doğrultusunda Atatürk İlkeleri	11.11.2005
ARAYIŐ	Acar Tekinel	Uygulayamadıklarımız	29.11.2005
��G�L	Metin Ger	Rossllyn Tapınağı	26.10.2005
	Alper �meroğlu	YaŐamımızda Tanıtımın Rolü	09.11.2005
AHİLER	Tosun Saral	Atatürk ve Hakikat	10.11.2005
ÇAĞ	Tankut �nal	�stad	17.10.2005
	Hamit Hancı	�l�me Felsefi BakıŐlar	31.10.2005
GÖNÜL MİMARLARI	Gazanfer Can	Bir Mason Gözüyle Hayat	18.10.2005
	Metin İmir	İnsan Olmak, Mason Olabilmek	01.11.2005
	Seyhun Tunaşar	Türk Ulusal Masonluğunda 1935 Uykuya Yatma Olayı	15.11.2005
EŞİTLİK	Ahmet Kurtaran	Tekris ve Ezoterik Anlamı	08.11.2005
ANKARA	H. Bilgen, A. S. Karaalioğlu, S. �. Savaş	H�r Masonluğun Temel İlkeleri III	21.10.2005
YUNUS EMRE	Derya Yücel	Merkez Bankacılığının Dünya'da ve Türkiye'deki Gelişimi	26.09.2005
	R. Őamih Demli	İletifim ve Benlik	10.10.2005
	Bing�r Sönmez	SarıkamıŐ Destanı	14.11.2005
İLKE	Halit Yıldırım	İlericilik-Gericilik-Muhafazakarlık-Tutuculuk ve Bu Kavramlara M.'luğun Bakışı	23.09.2005
	Metin Atamer	Tanıdığım Zeki Belgin	14.10.2005
	Cengiz Gürsu, Cem Sezgin, Ufuk �zl�, Aytuğ Atabek	�zg�rl�k ve Bağımsızlık: "Atatürk Diyor ki..."	11.11.2005

LOCASI	KONUŐMAMI	KONU	TARİH
ATANUR	Halit Yıldırım	İlericilik-Gericilik	19.09.2005
	Mehmet İzli	Duygusal Zekânın Önemi ve Yeri	03.10.2005
	Derya Özalp	Atatürk ve Gençlik	07.11.2005
ÇUKUROVA	Türker Özbekli	Tefekkür Hücresi	13.09.2005
ERDEM	Ateş Akyüz	Masonluk ve Kardeşlik Dayanışması	04.10.2005
	Mehmet Özdemir, Ahmet Mutlu, Bayram Kaçar	3 Ekimden Sonra Avrupa Birliği Yolunda Son Durum	18.10.2005
	Asım Akin	Tanıtım ve Açılım	01.11.2005
	Koray Darga	Jean Sibelius (Çağımızın En Büyük Mason Müzisyeni)	15.11.2005
	Teoman Güre	Tekris Töreninde Geçen Diyalogların Kuran-ı Kerimle Benzerliği	29.11.2005
DENGE	İ. Selim Kural	Kim Kime (Sait Faik Abasıyanık)	27.09.2005
	Barış Bağırsakçı	Fikret Mualla'dan Semiha Berksoy'a Mektup - Füsün Özbekgen	25.10.2005
	Orhan Buldaç	Oğullarıma Mektuplar: Mahmut Şevket Esendal	08.11.2005
	Sedat Yerli	Denemeler Seçkisi: Gürsel Ayaç	22.11.2005
DOğAN GÜNEŞ	Turgut Yalçın	Teknoloji ve M.'luk	26.09.2005
	Özden İleri	Hasenat	10.10.2005
TOLERANS	Altay Birand	Kadim Mimarlık ve M.'luk	28.09.2005
	Ziya Tanalı	Mekan Sanatı ve M.'luk	26.10.2005
	Ercüment Yürütün, Ali Demirdağ	Atatürk ve Beklentileri	09.11.2005
	Salih Tugay	Masonluğun Geçmişe Dayalı Sosyal, Teolojik ve Düşünsel Verilerine Kısa Bir Bakış	23.11.2005
KUTUP YILDIZI	Tevfik Küçükpınar	Uyulması Gereken Disiplin	20.10.2005
	B. Tekgil, F. Yardakul, L. Özayer, N. Bayamlioğlu, E. Erdoğan	Mason Kavramı, Evrensel Amaç	17.11.2005
ÜÇNUR	Seyhun Tunaşar	1935 Uykuya Yatma Olayı	10.10.2005
	Celalettin Değirmencioğlu	Masonların Kurmak İstediği İnsanlık Mabedi	14.11.2005

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Burçak Kayhan	Masonlukta İlk ve Son Adım	28.11.2005
BAŐKENT	Oktay Solak	Cumhuriyet ve Demokrasi	17.10.2005
GÖKKUŐAĐI	Halit Yıldırım	Gerçek, Doğru, Hakikat Kavramları	30.09.2005
	Üner akıcı	En Muh. Necdet Egeran K.	07.10.2005
	Alpay Azaz	Semboller ile Yolculuk	21.10.2005
	Atilla EriŐ	Evrensel Sırlar ve Masonluk	18.11.2005
HOŞGÖRÜ	İhsan DelilbaŐı	Masonik Görevlerimiz	05.10.2005
	Yaşar Aysev	Masonik Etiket	19.10.2005
	Seyhun Tunaşar	İslamiyette Batınlık (Ezoterizm)	30.11.2005
ANTALYA	E. Tınay, S. Yanar, O. Okay, A. Orhun, S. Ozan, Ü. Gürtuna	Masonluğun Yazılı Olmayan Kuralları	20.10.2005
EKİN	Ali Savaş	Tarih Boyunca K.'lik Cemiyetleri	18.10.2005
	Engin Bellisan	Cumhuriyet'in Kuruluş İlkeleri Açısından Bugünün Değerlendirilmesi	15.11.2005
	Metin İmir	Önce İnsan, Sonra Mason Olabilmek	29.11.2005
YÖRÜNGE	Ali Murat Vural	Osmanlı'nın SönüŐü ve Cumhuriyetin Aydınlanması	11.10.2005
	Turgut Aksoy	Gerçek Bir Erdemi Kendi İçimizden Başka Bir Yerde Bulamazsınız	08.11.2005
	Atilla atak	Doğudan Sesler	22.11.2005
PERGEL	Mahir Tuğutlu, Ünal Şahin	Fast-Food Gerçeği	20.09.2005
	Vefa Uysal	Hatay Meselesi ve Atatürk	15.11.2005
	Ali Selçuk	Antik ağ Felsefesine Giriş	29.11.2005
UYUM	S. Minican, A. Yoloğlu, T. Şenyuva	Tiyatro ve M.'luk	08.09.2005
	M. Kıcıman, M. Topsakal, B. YaŐacan	YaŐamak ve Ölmek Üzerine	22.09.2005
	B. etiner, L. Atamer, B. Bağdatlı	Masonik Terminolojinin Açıklaması	27.10.2005
	T. Uraz, R. Güller, B. Özmut	Mustafa Kemal ve Anadolu Devrimi	10.11.2005
	D. GökŐin, K. Bağdatlı	Vasiyetname ve Anlamı	24.11.2005

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
AND	İlker İnal	Türk Marşı	27.10.2005
	Tufan Subaşı	Hayata Dair	24.11.2005
ESKİŐEHİR	Tamer Yılmaz	Kimliğimiz	24.10.2005
ÇINAR	Alp Korkut Perçin	Masonik Mitler	29.09.2005
EVRİM	Mehmet Araç	Türkiye'de Petrol	03.10.2005
	Ergun Tümer	Avrupa Birliği	17.10.2005
	Çetin Gökhan Karakurt	Avrupa Birliği	07.11.2005
PUSULA	Nüvid Özden	Ben Varım ve Devam Ediyorum	19.10.2005
	Sedat Tenik	Spekülatif M.'luğun Gelişimi Esnasındaki Çekişmeler ve İngiltere BÜ. L.'sinin Kurulması	16.11.2005
ODAK	Halit Yıldırım	Gerçek-Doğru-Hakikat Kavramlarının Açılımı, Değerlendirilmesi ve Bu Kavramlara M.'luğun Bakışı	15.09.2005
DEFNE	Y. Yavuz Gürsoy	Büyük Ortadoğu Projesi	21.09.2005
	M. Uğur Sezer	Zamanı Yönetmek	05.10.2005
	Eftal Ceritoğlu	Adaletsizliği İşleyen Çekenden Daha Sefildir	19.10.2005
BİLİM	Ahmet Özbalkan, Salim Koç	Őiirler ile Atatürk	09.11.2005
	Halit Yıldırım	Değişim, Gelişim ve M.'luğun Kavramsal Boyutunun İncelenmesi	23.11.2005
ÖZGÜRLÜK	Oğuzkan Bölükbaşı	Einstein ve Görelilik Kuramı	11.10.2005
	Bülent Akçamete	Aydınlık Nedir? Aydın Kimdir?	08.11.2005
	Evren Y. Geniş	Ekin ve Uygartık	22.11.2005
MOZAIK	Halit Yıldırım	Sevginin Algılanışı ve K. Sevgisi	11.11.2005
ÇAĞRI	İlgaz Arnaz	Mesleğimizin Kadim Kökenleri	25.10.2005
	Ayhan Sefa Akay	Teklif ve Tahkikatın M.'lukta Önemi	25.10.2005
	Ahmet Kurtaran	Tekris ve Ezoterik Anlamı	08.11.2005
	Can Arpaç	Kardeşlikle Dostluğun Kucaklaştığı Geometrik Nokta	22.11.2005

LOCASI	KONUŐAMACI	KONU	TARİH
HİTİT GÜNEŞİ	Asım Akin	Görünmeyen Kolej	12.09.2005
	Teoman Güre	Ya Herru Ya Merru	26.09.2005
	Yaşar Aysev	Masonik Etiket	10.10.2005
	Yahya Zabunoğlu	Atatürk ve Demokrasi	24.10.2005
	Okan Işın	Operatif M.'luk ile Spekülatif M.'luğu Birleştiren Süleyman Mabedi Sembolizması	14.11.2005
	R.Tuncalp, A. Ecevit, H. Özüdoğru, S. Erkoca, N. Bizim, S. Bengür	Süleyman Mabedi ve Üzerinde Yaşamış Medeniyetler	28.11.2005
BİRLİK	Erdem Özsinmaz	Neden Buradayız?	20.09.2005
	Emin Çulhacı	Taoizm, Konfüçyizm ve Mesleğimiz	04.10.2005
	Turan Yıldırım	İnsanlık ve Sevgi Mabedi	18.10.2005
	Ali Gürsel, Hüseyin Baş, Caner Toksöz	(İnsan) Masonik Açıdan İnsan, İnsanın İnsanla İlişkisi, Bilimsel ve Sosyolojik Açıdan İnsan	01.11.2005
	Ünsal Yavuz	Atatürk ve Cumhuriyet	15.11.2005
TAN YILDIZI	İsmail Hamit Hancı	Yılan Hikayesi - 2	10.10.2005
	Gazanfer Can	Bir Mason Gözü ile Hayat	24.10.2005
	Ünsal Yavuz	Atatürkçülük ve Atatürkçülüğün Vazgeçilmezliği	14.11.2005
	Bingür Sönmez	Sarıkamıő	28.11.2005
ŞAFAK	Yaşar Aysev	Masonik Etiket	13.11.2005
SİMURG	Orhan Pazarcık	Hiyerarşiler Neden Güçlüdür?	30.11.2005
SEDİR AğACI	Sedat Işık	Atatürk İlkeleri ve Masonluk	23.09.2005
	Yüksel Önür	Tefekkür Hüccresinden..., Yemine...	14.10.2005
	D. Koç, S. Işık, M. Tozluyurt	Cumhuriyet ve M.'luk	28.10.2005
	S. Erdemli, E. Deva, N. Özer	Atatürk ve Masonluk	11.11.2005
BİRİKİM	Hüseyin Üstün	İlahi Dinler Üzerine	12.10.2005
	M. Şahinoğlu, A. İhsan Karahan, Behçet Coşar	Işık Sofrası	26.10.2005
	İrfan Bayar, Tolunay Uz	Mustafa Kemal Atatürk	09.11.2005
	Özden Anıl	M.'lukta Yazılı Olmayan Kurallar	23.11.2005
AYDINLIK	Tamer Talu	Neden Ezoterik Yaklaşım	12.10.2005
	Yılmaz Duruoğlu	Erdemsel Sembolik Yansımalar	26.10.2005

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Mustafa Karakaő	Kardeőlerim Uyanık ve Dikkatli Olunuz	09.11.2005
	Derya Demirçeken	Landmarklar	23.11.2005
KAYNAK	Ahmet Bilgin	Türk M.'luğunun Sancılı Yılları; 1965-1966	14.09.2005
	Ahmet Tuncay	M.'luk ve Mükemmellik Modeli	28.09.2005
	Ahmet Sürmeli	Nuh Tufanı ve M.'luğa Etkisi	12.10.2005
	Yaşar Aysev	Masonik Etiket	26.10.2005
	Namdar Uluőahin	M.'ik Tarihten: Gnostikler	09.11.2005
	Asım Akin	Görünmeyen Kolej	23.11.2005
SAğDUYU	Hüseyin Tümer	Türk M.'luğunun Doğuşu	28.09.2005

İZMİR

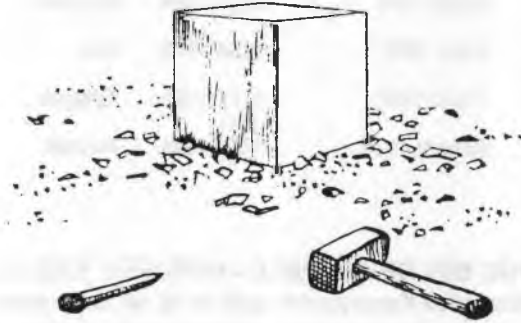
İZMİR	Ergün Aybars	Talat Paőa	22.09.2005
NUR	Aydın Őanlı	Sevgi ve Mutluluk	27.09.2005
	Necdet Yetim	M.'lukta Saygı	25.10.2005
	H. Gedik, K. Gülsular, H. Gülően	M.'ik Erdem ve Saygı	08.11.2005
PROMETHEE	Nelson Arditi	Franmason-Casanova	05.10.2005
	Murat İnal, Serhat Yalamanooğlu	İttihat ve Terakki	19.10.2005
	Muh. Doğan Dirik	Türk M.'luğunun İskoçyadaki Kooenleri	16.11.2005
	Serkan Odaman	1717 Anderson Anayasası	30.11.2005
GÖNÜL	Sunay Akın	Söyleşi	29.09.2005
	Baha Zengel	Benlik	29.09.2005
	Uygur Omay	Bencillik	29.09.2005
	Mert Özbakkaloğlu	Kemalizmin Günümüz Koşullarına Açılımı	10.11.2005
	Bölent Alanya	Beş Köşeli Yıldız	24.11.2005
	Tolga Köşe	Üç Büyük Nur	24.11.2005
İRFAK	Salim Arslanalp	2005-2006 Dönemi Çalışma Programı	03.10.2005
ÜMİT	Güngör Kavadarlı	İőıęa Yürüyüőün Seyir Defteri	27.09.2005

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
EPHESUS	Abbas Türnüklü	Gelişmenin İlk Adımı Kendini Bilmektir	10.10.2005
	Nesim Teri	Aradığımız Gerçek	21.11.2005
EYLEM	Korkut Keskiner	Sol Gözümüze Ne Oldu?	26.09.2005
	Doğan Dirik	M.'luğun İskoçyadaki Kökenleri	24.10.2005
	Bahri ztrk	Atatürk ve aĐdaŐlık	07.11.2005
	Sinan Can	Tefekkür Hücresinin Mabette Canlandırılması	21.11.2005
MANİSA	Tahir Berberoğlu	Sır Saklama ve Ketumiyet	16.11.2005
	Vural Ceyhun	Atatürk ve Kültür	30.11.2005
EGE	Levent zbakkaloğlu	Eylemde M.	29.09.2005
	Hasan Kubilay	Hamtaş	13.10.2005
	Erol OlcaŐ	. Avadanlıkları	13.10.2005
	Mert zbakkaloğlu	Kemalizmin Günümüz Koşullarına Açılımlı	10.11.2005
	Halil Pazarlı	Tekris İntibaları	24.11.2005
	Őeyda etin	M.'luk ve Toplum	24.11.2005
	F. Ergnen, N. AvŐar, . Ayanoğlu	Kal. Derecesi Avadanlıkları	29.11.2005
A. C. Doğru, U. Tosuner, H. etinalp	Kal. Derecesi Ritüeli	29.11.2005	
İŞİN	Teoman Grgan	Yazılı ve Yazılı Olmayan Kurallar	26.09.2005
	Nihat Demirkol	Evrensel Atatürk	07.11.2005
	zgr Dikkaya	M.'lukta Disiplin ve Hoşgörü	24.10.2005
	nder etin	M.'lukta Sır Saklamak, Bağlılık ve Uyum	24.10.2005
	Levent Demirağlı	M.'luk öğretisini Niçin Sembollerle Yapar?	24.10.2005
	Eray Kara	Benliğe Hakimiyet Akıl ve Hikmetle Olur	24.10.2005
BAŞARI	Ali Barutçu	Phi Sayısı	03.10.2005
	Sabahattin Sakıpağa	Hırslarımızdan Arınabilir miyiz?	17.10.2005
	Yiğit zyiğit	M.'lukta Disiplin	31.10.2005
	Mustafa lk Caner	Lâik Düşünce ve M.'luk	14.11.2005
ŐSTUN	Serdar ilek	BiliŐim ağı ve M.'luk	22.09.2005
	Emre Kumral	Akıl ve Bilim	20.10.2005
	Hamit Hancı	lme Felsefi BakıŐlar	17.11.2005

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
KARŞIYAKA	Melih Çiftçikara	M.'ik Disiplin	05.10.2005
	Koray Şayer	Neden Buradayım?	24.10.2005
	Bahri Öztürk	Atatürk	07.11.2005
	Ziyanur Hasbay	Aynada Gördüklerim	21.11.2005
BODRUM	Ahmet Danişman	Mevki Hırsı	21.11.2005
	E. Tınay, H. Ataşoğlu, O. Okay, S. Gürtuna, Z. Kürküt	Masonluğun Yazılı Olan ve Olmayan Kuralları	08.09.2005
	Tamer Çınaroğlu	Paylaşım Sanatı	01.10.2005
	İzzet Evin	M.'luk Hakkında	27.10.2005
KORDON	Yılmaz Saraçoğlu	Aradığım Güzellikler	22.09.2005
	Özkan İpek	Tahkikat İntibaları	17.11.2005
DOĞA	Ünsal Turan	Beklentilerimiz ve Sorumluluklarımız	05.10.2005
	Mesut Ayan	Sevgi	19.10.2005
	Fatih Kaytmaz	M.'lukta Devam ve Terfi	16.11.2005
	Ali Haydar Sucuoğlu	Zenginlik ve Mevki Hırsı	30.11.2005
TAN	Orhan Demirağlar	Toprak	27.09.2005
	Mehmet Kayalı	Ateş	25.10.2005
	Haluk Gezmez	Ülkü Mabedi	25.10.2005
	Yıldırım Tanıl	Hamtaş	25.10.2005
OCAK	İbrahim Acar	Harici Alemde Bir M.'a Yakışır Şekilde Davranabiliyor muyuz?	29.09.2005
	Tolga Helvacı	Yazılı Olmayan Kurallar	13.10.2005
	Mustafa Hepekiz	Sevgi, Hoşgörü ve Samimiyet	13.10.2005
	Nail Tenli	Düşünce Özgürlüğü ve Lâiklik	13.10.2005
	Süleyman Doğu	Kemalizmin Günümüz Koşullarına Açılımı	10.11.2005
ŞAKUL	Mehmet Saim İzli	Duygusal Zekânın Yeri ve Önemi	17.10.2005
	Baki Çetinyürek	M.'ik Kazanımlar ve Beklentileri	31.10.2005
MARMARİS	Figen Kuter	Delta İçinde Göz	06.10.2005
	Oktay Kural	Doğruluk ve Hakikat Işığında M.'luk	24.11.2005
NOKTA	Bülent Ordukaya	İnsan Ne İster?	03.10.2005
	Eya Levi	Geometri ve M.'luk	17.10.2005

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Tayfun Uzel	Aynada Görünen Eser	17.10.2005
	Mehmet Haksever	M.'luk Nedir.	31.10.2005
	Remzi Sanver	Muntazam M.'luk	14.11.2005
	E. Tınay, H. Ataşoğlu, M. Çetinkol, O. Okay, S. Ozan, Ü. Gürtuna	M.'luğun Yazılı Olan ve Olmayan Kuralları	28.11.2005
İMBAT	H. Ozan Torun	Vitriol	29.11.2005
	C. Kemal Pehlivanoğlu	M.'lukta Aile Kavramı	29.11.2005
NİRENGİ	Lütfü Apaydın	Ölümün Ötesine Geçmek	13.10.2005
	Mehmet İzi	Duygusal Zekânın Yeri ve Önemi	17.10.2005
AGORA	Uğur Coőkun	Neden Ahlâklı Olmalıyız?	22.09.2005
İŐIK	Bülent Yıldırım, Erdal Karasu Erdal Öziőik	M.'lukta Dünden Bugüne Değişenler	03.10.2005
	Berkhan Savaşçın	Zaman	17.10.2005
	Kaan Uçar	Herşeyin Başı Sevmektir	31.10.2005
	Murat Seyhan	M.'luğun Dört Erdemi	31.10.2005
	İ. Çağlayan, Y. Güvenen, M. G. Kapani	Türkiye Cumhuriyeti	28.11.2005
FETHİYE	Övünç Pamir	Ceviz Sembolizması	20.09.2005
	Sabit Ağaoğlu	M.'lukta Sevgi, Vefa ve Fedakârlık	08.11.2005
TERAZİ	Burak Kanat	M.'luk Hakkında Yakın Çevrenizin Görüşleri	29.09.2005
	Abdurrahim Derbent	Neden M.'luk	29.09.2005
	Tolga Vural	M.'luktan Beklentileriniz	13.10.2005
	Salih Mertan	Harici Gözüyle M.'luk	13.10.2005
	Önder Őenocak	Vasiyetname	27.10.2005
	Ziya Aksan	Kavramlar Üzerine Bir Çalışma	27.10.2005
	Erol Güneri	Kemalizmin Günümüz Koşullarına Açılımı	10.11.2005
	Ergun İlkay	Antik Misterler	24.11.2005
SENTEZ	Ercüment Akıő	M.'lukta Sembolizmanın Önemi ve Gelişimi	18.10.2005
	Ali İnceçay	M.'lukta Üç Nokta	18.10.2005
	Ahmet Uğurata	M.'da Evrensel K.'lik Nedir?	15.11.2005

LOCASI	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Hakan Cem	Sanatta Güncel YöneliŐler ve M.'luk	15.11.2005
	Erkan Onur	M.'luğun Yazılı Olmayan Kuralları	29.11.2005
	İzzet Yürür	M.'ik Sembollerleriyle Sihirli Flüt	29.11.2005
KUŐADASI	Erkan İmrek	İnsan ve Sevgi	14.09.2005
	Zeki Alasya	Rıza Tevfik	28.09.2005
	Erdal IŞık	Atatürk	09.11.2005
ÖZVERİ	Cengiz Yesugey	21. YY.'da Türkiye - AB İliŐkileri ve Kemalizm	09.11.2005
	Remzi Sanver	Ritüellerimiz Üzerine	30.11.2005
HERMES	Alper Kartal	İnsanlığın İçine Sığınacağı Bir Eser Yaratmak Eğer Aynadaki İmajınız ise, Eser Nerededir?	10.10.2005
	Tanıl Adalı	Atatürk ve Milli Eğitimdeki Desteği Mustafa Necati K.'imiz	07.11.2005
	Uluğ Atasoy	Hakikati Aramak Kendini Bilmek Suretiyle Başarabilecek Zorlu Bir ÇalıŐmadır	21.11.2005
PAMUKKALE	Ünlü Yukaruç	İnsanın Sorumluluğu	28.09.2005
	Cemil Çetintürk	Merhaba	12.10.2005

DOĞUM YERİ

TEKRİR

DOĞUM TARİHİ

TARİHİ

DOĞUM YERİ

TEKRİR

ADI SOYADI

DOĞUM YERİ
VE TARİHİTEKRİR
TARİHİ

LOCASI

İNTİKAL
TARİHİ

ADI SOYADI	DOĞUM YERİ VE TARİHİ	TEKRİR TARİHİ	LOCASI	İNTİKAL TARİHİ
Vasıf Tuzlacı	İstanbul 1924	05.05.1956	İdeal	23.10.2004
Haluk Uzel	Ankara 1927	04.06.1984	Atanur	12.06.2005
Sadrettin Balaman	Erzurum 1942	20.10.1986	Boğaziçi	15.06.2005
Halit Kazılıcı	Manisa 1915	20.11.1972	Karşıyaka	17.06.2005
Burhan Evrenosoğlu	İstanbul 1915	19.11.1952	Defne	18.06.2005
Oğuz Herkmen	Bursa 1923	02.11.1970	Delta	21.06.2005
Süleyman Tanyalçın	İzmir 1929	11.06.1974	Nur	24.06.2005
Mehmet Dilber	İstanbul 1945	17.10.1968	Kardeşlik	28.06.2005
H. Cavit Aycan	Rize 1923	27.10.1981	Yücel	11.07.2005
Erdal Ünal	Artvin 1943	28.02.1990	Tolerans	21.07.2005
Erdoğan Sütunç	İstanbul 1931	22.11.1972	Koşuyolu	09.08.2005
Şefik Seçkin	Saray 1931	15.12.1971	Bilgi	29.08.2005
Burhan Engin	Edremit 1925	30.04.1982	Müsavat	28.09.2005
Murat Malkoç	Sivas 1959	04.02.1994	İstanbul	23.10.2005
Arda Aykanat	İzmir 1945	18.04.1978	Nur	30.10.2005
Şenel Bünül	Tokat 1940	22.11.1972	Gelişim	07.11.2005
Argun S. Çoban	Ankara 1932	11.09.1981	Mozaik	11.11.2005

HİÇ BİR ŞEY ÖLMEZ – HER ŞEY YAŞAR

Eb. Maş.'a intikal eden Kardeşlerimize Ev.'in Ul. Mi.'ndan sonsuz mağfiret ,
kederli ailelerine ve bütün Kardeşlerimize sabırlar dileriz.

MİMAR SİNAN

Bulletin of the Grand Lodge

of Free and Accepted Masons of Turkey

ISSN 1301-2762

CONTENTS

4. Grand Officers Meeting No: 6,
February 24, 1952 ..... Suha UMUR
23. The Royal Society and How It
Triggered the Enlightenment ..... Celil LAYİKTEZ
37. The Jacop's Ladder ..... Tamer AYAN
59. Ideas about a 20 Years Perspective ..... Semih TEZCAN
67. Bro. John Theophilus Desaguliers ..... Cent KARACAOĞLU
79. The German "Q. C." Lodge
Principles and Constitutions ..... Hasan AKDENİZ
91. News from Lodges ..... Mimar SİNAN
112. Obituaries ..... Mimar SİNAN

Address : 25, Nuruziya Sokağı — Beyoğlu / İSTANBUL

YEAR : 2005

NO : 136

